

Master's study:

Field of study Global Business, Finance and Governance
Specialisation International Venture Management

Author's first name and surname

Michał Nowicki

Student's register No. 109606

Chinese Economic Diplomacy on the example of the 16 + 1 format

Master's thesis:

under the scientific supervision of:
prof. dr hab. Krzysztof Kozłowski

Institute
of International Studies

Warsaw 2022

Table of contents

Introduction	3
1. Goals and principles of Chinese economic diplomacy	5
1.1. Chinese vision of the state and the world	5
1.2. Economic Diplomacy with Chinese Characteristics.....	9
1.2.1. Economic Diplomacy due to its economic content.....	11
1.2.2. Economic Diplomacy due to economic category.....	12
1.2.3. Economic Diplomacy due to the nature and the means of diplomatic relations	12
1.2.4. Economic Diplomacy division due to the diplomatic level	13
1.3. Organizational structure of Chinese economic diplomacy	13
2. The reasons for the creation and format operation principles of 16+1	17
2.1. The genesis of increased Chinese involvement in the CEE countries	17
2.1.1. Reasons for China's increased interest in CEE countries.....	18
2.1.2. Reasons for the establishment of the Cooperation between China and Central and Eastern European Countries (16+1)	19
2.2. Institutionalization of 16+1	20
2.2.1. Cooperation dimensions in 16 + 1 format.....	22
2.2.2. Project financing mechanisms within 16+1	23
3. Importance of the CEE region from the perspective of China	26
3.1. Political significance of CEE from the Chinese perspective	26
3.2. Chinese trade with CEE partners	28
3.3. Chinese FDI in CEE	34
3.3.1. Bar-Boljare highway	35
3.3.2. Belgrade-Budapest railway	36
3.4. Greece and Lithuania relations with China.....	37
3.4.1. Greece.....	38
3.4.2. Lithuania.....	39
4. Interviews with experts	42
4.1. China's priorities in international politics	42
4.2. Chinese external and internal rationale for creating the 16+1 formula	43
4.3. Failures of the 16 + 1 cooperation	45
4.4. Reasons for the failure of the 16 + 1 format	46
4.5. Prospects for China's Further Engagement in CEE	49
Conclusions	51
Bibliography.....	54

Appendix 1: List of charts, figures, and tables..... 59
Appendix 2: Interview with prof. Bogdan Góralczyk 60
Appendix 3: Interview with prof. Marcin Jacoby..... 65
Appendix 4: Interview with dr Jakub Jakóbowski..... 76
Appendix 5: Interview with dr Agnes Szunomar..... 92
Summary..... 99

Introduction

China is a country unique on a global scale - sui generis, with a value system different from that of Western countries ¹. China is the most populous country in the world, with a population of over 1.4 billion people, which is almost 19% of the world's population. It is an ethnically heterogeneous country where 56 national minorities are officially recognized.

China has experienced many ups and downs in its history - from the Qin Dynasty, the Three Kingdoms Era, the Tang Dynasty to the Ming and Qing Dynasties, it was a civilization that dominated the East Asia region. However, in the nineteenth and twentieth centuries, as a result of a series of misfortunes rooted in the aggression of the Colonial Empires and China's internal weaknesses, the importance of the Middle Kingdom declined sharply. In recent years, as a result of China's effective policy-making, the country has experienced unprecedented economic growth and is today the undisputed leader in world trade, again.

Chinese economic diplomacy is a topic repeatedly raised by both Western and Chinese scholars. It is a very current subject in the light of China's dynamic economic growth in recent years and China's strategic rivalry with the United States.

The subject of Chinese economic diplomacy is also important from the perspective of Polish international policy. Poland is a country with the greatest economic and population potential in Central and Eastern Europe and seems to be a natural candidate for a leader in cooperation with China in the 16 + 1 format. However, the reality turns out to be different. Most countries initially positive about cooperation with China seem to be disappointed with its results, and the future of the format itself lies in the balance.

This work aims to discuss the Chinese economic diplomacy in context of 16+1 format: the goals of Chinese economic diplomacy in the CEE region and the reasons for the failure of cooperation within the 16 + 1 framework . For this purpose, firstly it will be explained how China perceives itself and the world, and what goals China set for itself in the current century. The question of who is responsible for shaping economic diplomacy in China will also be answered. These issues will be presented in the first chapter.

Then, the reasons for Chinese involvement in Central and Eastern Europe will be presented and the idea behind the creation of the 16 + 1 format will be explained. In addition, the theoretical

¹ Bogdan Góralczyk, Chiński kod, obserwatorfinansowy.pl, 2014, retrieved on 11.06.2022, from <https://www.obserwatorfinansowy.pl/tematyka/makroekonomia/trendy-gospodarcze/chinski-kod/>

principles of this format's functioning and its operation's objectives will be described. Explaining these issues will allow an understanding of how Chinese diplomacy works in Central and Eastern Europe and how China perceives this region.

In the third chapter, the political and commercial importance of the individual countries included in the 16 + 1 group will be measured from the Chinese perspective. The key Chinese infrastructure investments in the region as well as the course and reasons for their implementation will also be presented. Moreover, the impact of EU regulations on the possibilities of Chinese involvement in the region under Chinese conditions will be explained here. Additionally, the reasons behind Greece's entering and Lithuania's leaving this format will be described.

These issues will shed light on the importance of individual Central and Eastern Europe in Chinese economic diplomacy and the priorities of Chinese involvement in the region. Thanks to this, it will be possible to understand what China cares about in cooperation with individual countries and what goals China is striving for.

Since the aim of the work is also to look at Chinese economic diplomacy from different perspectives, the work uses sources from Central and Eastern Europe and extensive Western and Chinese literature, including Chinese-language sources.

Chinese economic diplomacy, based on the specific example of the 16 + 1 format, is still a fresh and little-described topic. To better research it, I conducted five interviews with renowned experts from Central and Eastern Europe who share their thoughts on how to read the 16 + 1 format in the broader context of Chinese diplomacy. These interviews will be described in the last chapter and will be a key element of the whole thesis.

1. Goals and principles of Chinese economic diplomacy

This chapter describes the basics of Chinese political thinking, understanding China's role in the context of international politics, and how Chinese economic diplomacy works. The theoretical background in this chapter will be used later in the paper to discuss the importance of the 16 + 1 format as part of Chinese politics.

1.1. Chinese vision of the state and the world

Several issues contribute to the Chinese perception of the world. In this part of the work, I will focus on those that may influence the shaping of state policy in the context of China's international policy, and most of all, economic diplomacy.

To understand the Chinese point of view in relation to both everyday life and the external environment, including international politics, it is worth understanding the basics of Chinese philosophy. There are three main philosophical currents that have the greatest influence on the Chinese thinking, that are contained in one word "rushi" ². Ru (Chinese: 儒) stands for Confucianism, Shi (Chinese: 释) stands for Buddhism and Dao (Chinese: 道) stands for Daoism. Of the three, Confucianism focuses the most on matters of state policy, and Chinese elites have recently shown a particular interest in the idea of Confucius, as evidenced by the publication of a book with commentaries by Xi Jinping, "Xi Jinping: How to Read Confucius and other Chinese Classical Thinkers" ³.

There are five human relationships in Confucianism: ruler-minister, father-son, husband-wife, elder-younger and friend-friend. ⁴ This creates a hierarchical dependence that is the basis of a social order based on loyalty to superiors and close friends. At the level of the employee-supervisor relationship, it creates a network of dependencies reflected in the concept of "guanxi". In the Western understanding of this word, guanxi refers to a network of sufficiently developed and regularly maintained contacts, characteristic of business ties in China. According to the Chinese dictionary Baidu Baike, guanxi is interpreted as "interpersonal connections

² Zhang Haihua, Think More Like Chinese, The Federation Press, Sydney, 2017, p. 32-35

³ Fenzhi Zhang, Xi Jinping: How to Read Confucius and other Chinese Classical Thinkers, Cn Times Books Inc., 2015

⁴ Zheng Ruiwen, The Relationships between Confucian Family Values and Attitudes toward Divorce in Mainland China: An Exploratory Study, Syracuse University, 2016, p.4

formed through interpersonal relationships"⁵. In the sense of relations within the enterprise career, *guanxi* reflects that the progress is usually dependent on loyalty to superiors and creating one's network of contacts.⁶ Once he is successful, the members of his network of contacts are often rewarded by him for loyalty and support and promoted as proven and trusted associates. This corresponds to the Chinese saying "when a new emperor appears, there is also a new government" - *yī cháo tiān zǐ yī cháo chén* 一朝天子一朝臣, what generally means that when one person comes to power, the staff below is changed as well⁷. However, when describing relationships between members of the Chinese government or between close business partners, a more appropriate word than "*guanxi*" would be "*人脉 renmai*", meaning those network members who know each other personally and who can be directly mobilized⁸.

Another important element of Chinese thinking in the context of the state and the world is Yin Yang. It is a concept derived from ancient Chinese philosophy and Chinese metaphysics. From the perspective of Yin Yang, everything that is present in the world is constantly changing. In the context of the state, it is a world view according to which in times of prosperity one should prepare for difficult times, and on the other hand, difficult times will pass and the time of prosperity will come again. From the perspective of international politics, today's ally may be a future enemy, and today's enemy may be a future ally.⁹ Everything that lasts is constantly changing, so both in politics and in everyday life, it is necessary from the wider perspective. It seems that China's pragmatic international policy is based on similar assumptions. According to Henry Kissinger: "In contrast to the Western approach of treating history as a process of modernity achieving a series of absolute victories over evil and backwardness, the traditional Chinese view of history emphasized a cyclical process of decay and rectification, in which nature and the world could be understood but not completely mastered"¹⁰.

One of the key issues that should be addressed in regard of the Chinese perception of the world is the historical context of the Chinese state by the Chinese.

⁵ Baidu Baike, retrieved on 23.03.2022, from <https://baike.baidu.com/item/%E4%BA%BA%E8%84%89>

⁶ Zhang Haihua, p.39-40

⁷ Baidu Baike, retrieved on 23.03.2022, from <https://baike.baidu.com/item/%E4%B8%80%E6%9C%9D%E5%A4%A9%E5%AD%90%E4%B8%80%E6%9C%9D%E8%87%A3>

⁸ Zhang Haihua, p.39-40

⁹ Zhang Haihua, p.27-29

¹⁰ Henry Kissinger, *The China Challenge*, *The Wall Street Journal*, 2011, retrieved on 11.06.2022, from <https://www.wsj.com/articles/SB10001424052748703864204576315223305697158>

The word "China" (Chinese: 中国) literally means the realm of the middle. It refers to the period in which China was a state so strong that they turned the countries of the region into their tributaries, seeking China's favor.¹¹ However, before the establishment of the PRC in 1949, China experienced perhaps the worst century in its entire history, leading to Chinese living standards measured in GDP per capita being lower in 1952 than in 1820.¹² According to Maddison, at the height of its wealth, in 1820 China accounted for 33% of the world's GDP.¹³ Most recent data shows that in 2020, this share was only 13.04%.¹⁴ Awareness of these facts is deeply rooted in Chinese society, which has a great sense of civilization's splendor and considers it historical justice to restore China's former glory and repair the harm of "one hundred years of national humiliation".¹⁵

In Chinese political thought, the idea of restoring China to its rightful position in the world has been present for a long time, and its contemporary sources can be found in the concept of Sun Yat-Sen's Three Principles of the People, which were created as an ideological foundation in order to "ensure China's international position on a par with that of other countries, both politically and economically, so that China will always have its right place in the world"¹⁶.

On the other hand, especially since 2005, the trend of thinking in terms of "international responsibility" has intensified among Chinese scholars. This was partly due to the September 21, 2005, Robert B. Zoellick, then US Deputy Secretary of State, speech in his Remarks to the National Committee on US-China Relations in New York on US policy towards China, proposing that China act as a "responsible stakeholder"¹⁷. This caused a great concern in the Chinese scientific community and as a result more and more research has focused on key phrases in the field of international responsibility (Chinese: guojizeren) as shown in Figure 1.

¹¹ Graham Allison, Robert D. Blackwill, Ali Wyne, *Chiny, Stany Zjednoczone i świat w oczach Wielkiego Mistrza Lee Kuan Yewa*, PWN, Warszawa 2020, p. 29

¹² Angus Maddison, *Economic decline and external humiliation, 1820–1949, Chinese economic performance in the long run, 960–2030 AD* (2nd ed., Revised and Updated) OECD Publishing, Paris, 2007 p. 43

¹³ Angus Maddison, *The World Economy: A Millennial Perspective*, Development Centre of the organization for Economic Co-operation and Development, Paris, 2001

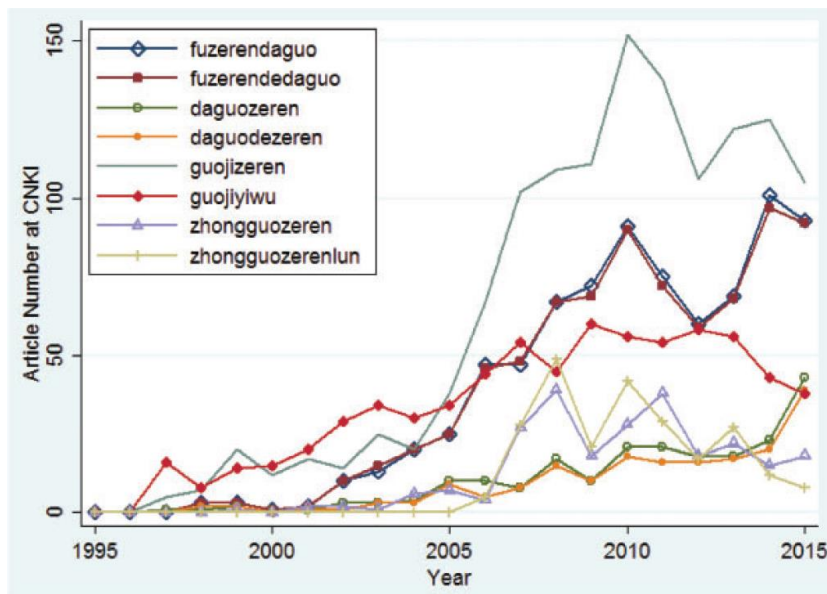
¹⁴ World Development Indicators database, World Bank, 1 July 2021.

¹⁵ Bogdan Góralczyk, *Nowy Długi Marsz. Chiny ery Xi Jinpinga*, Wydawnictwo Akademickie Dialog, Warszawa 2021, p. 19

¹⁶ Sun Yat-sen, *Trzy Zasady Ludu*, Wydawnictwo Akademickie SEDNO, Warszawa, 2014

¹⁷ Mao Weizhun, *Debating China's International Responsibility*. *The Chinese Journal of International Politics*, 2017, p. 173–210

Chart 1. Trend of Studies on International Responsibility in Chinese, 1995–2015.

Source: Mao Weizhun, Debating China’s International Responsibility. *The Chinese Journal of International Politics*, 2017, 173–210. retrieved March 19 2022, from <https://academic.oup.com/cjip/article/10/2/173/3858369>

This approach of Chinese scholars shows that there is a growing conviction that China should become more involved in the international affairs and take some responsibility for the World. One of the proofs that such assumptions are being put into practice is the growing Chinese engagement and influence in international organizations.

However, this process of Chinese engagement in the international arena had started much earlier. During the reign of Mao Zedong, the PRC replaced the Republic of China in the United Nations in 1971. Then, in 1979, the US broke off diplomatic relations with Taiwan in order to establish them with China. The establishment of diplomatic relations with China resulted mainly from the strategic rivalry between the USA and the USSR. The instrumental treatment of diplomatic relations with Taiwan by the United States undermines its credibility as a reliable partner. This issue is also discussed today in the scientific community given the tightening of US-Taiwan cooperation in recent years in the face of tense US-China relations.¹⁸

¹⁸ Jerzy Menkes, Guest post: Stosunki USA-Tajwan, *Przegląd Prawa Międzynarodowego*, 2020, retrieved on 10.06.2022, from <http://przegladpm.blogspot.com/2020/12/guest-post-stosunki-usa-tajwan.html>

A key figure in China's reform process was Deng Xiaoping's who initiated the process of "opening up to the world". It was then that China began to join various international organizations, which was the first important step in sharing international responsibility.

According to Samuel Kim, China's attitude towards international organizations moved from a "system-transforming" approach in the period of 1949-1970 to a "system reforming" approach of the 1970s to a system exploiting approach from the 1980s to 1990s. He characterized Chinese behavior towards international organizations as a "maxi-mini approach", which means that China is rather strengthening the position of the state by maximizing benefits of organizational participation instead of using functionalism that allows "state-diminishing" functionalism, which would minimize the normative costs, but also mean an increase in state dependence and less sovereignty.¹⁹

1.2. Economic Diplomacy with Chinese Characteristics

According to Chinese scholars, economic diplomacy as a concept in international relations theory appeared in the 1960s to better describe the state of Japan at that time. Japanese scholars believe that this concept is a unique term for the diplomatic status of post-war Japan, and even directly equates economic diplomacy with foreign aid in building a modern economy in return for changes in state policy. Jin Xide, discussing the assumptions of Japanese economic diplomacy, argued that it consists in the pursuit of various political interests through diplomatic activities carried out with the help of economic means.²⁰

Western scholars emphasize above all the political nature of diplomacy and are reluctant to add other adjectives to the term in order to weaken this political attribute. They believe that so-called economic diplomacy is simply another means of protecting national security and political interests.²¹

Berridge and James defined economic diplomacy as diplomacy that aims to achieve a specific foreign policy goal of a country, using its economic resources as a form of putting pressure on

¹⁹ Thomas Robinson, David Shambaugh, *Chinese Foreign Policy: Theory and Practice*, Clarendon Press, Oxford, 1994

²⁰ Jin Xide, "战后日本经济外交的作用及其演变", *Japanese Journal*, No. 4, 1995, p. 89-90.

²¹ Diane B. Kunz, *Butter and Guns: America's Cold War Economic Diplomacy*, Free Press, New York, 1997

other countries. It includes the use of instruments of influence such as rewards or sanctions in return for implementing or opposing the policy of an influencing country.²²

There is extensive English-language literature on the economic statecraft. However it focuses particularly on the subject of sanctions in the context of economic diplomacy²³ and less on the positive incentives that Chinese scholars consider unique to Chinese economic diplomacy.

Zhang Xiaotong defined economic diplomacy as the “Two-way conversion between wealth and power”²⁴. According to him, the means to achieve this goal would be strategies, tactics and system design by the government of a given country subjectively and proactively in its foreign exchange and transformation process.

Zhao Kejin, on the other hand, gives a less abstract definition, arguing that economic diplomacy is a peaceful way of dealing with friction and disputes between nations in the economic realm.²⁵

Li Wei and Sun Li argued in their work that economic diplomacy has a twofold goal - on the one hand, it is to promote bilateral or multilateral international economic cooperation by the government's hand, and on the other hand, to achieve non-economic goals, such as national security and political stability through diplomatic activities related to the economy. Thus, its essence is actually government intervention in international economic relations through diplomatic actions that may be positive promotion or negative obstruction.²⁶

These assumptions show that economic diplomacy differs from ordinary diplomacy in that it focuses on foreign economic relations, and the previously mentioned goals are achieved both by tightening or blocking international economic ties with other countries. On the other hand, the differences with general economic exchange arise from the fact that the main organ of economic diplomacy is the government and related institutions, so the activities of enterprises unrelated to the government are not a part of economic diplomacy.

Li Wei and Sun Li proposed a very detailed breakdown of economic diplomacy. According to them, economic diplomacy can be divided according to its economic content, according to

²² Wayne E. Anthony, U.S. Economic Diplomacy: Priorities and Concerns, Houston World Affairs Council Corporate Briefing, Houston, 2006

²³ e.g. Daniel W. Drezner, *The Sanctions Paradox: Economic Statecraft and International Relations*, Cambridge University Press, Cambridge, 1999; David Baldwin, *Economic Statecraft*, Princeton University Press, Princeton, 1985

²⁴ Zhang Xiaotong, “中国经济外交理论构建: 一项初步的尝试”, *Diplomatic Review*, No. 6, 2013, p. 53.

²⁵ Zhao Kejin, “经济外交的兴起: 内涵、机制与趋势”, *Teaching and Research*, No. 1, 2011, p. 57.

²⁶ Li Wei and Sun Yi, “理解中国经济外交” *Waijiao pinglun*, no. 4, 2014, p.3

economic fields, according to the nature of diplomacy and according to the diplomatic level.²⁷ In the following part of the work I will describe the concept of economic diplomacy proposed by them, which will constitute the theoretical basis for the following chapters.

1.2.1. Economic Diplomacy due to its economic content

Due to the economic content embodied in diplomacy, economic diplomacy can be divided into investment diplomacy, financial diplomacy, trade diplomacy, and currency diplomacy.

Investment diplomacy focuses mainly on foreign direct investment and transnational production. Investment diplomacy concerns the elimination of investment barriers in the target country as well as investment protectionism and requiring the government of the target country to implement appropriate measures that would protect foreign investments from the home country. On the other hand, investment diplomacy also focuses on protecting domestic industry through effective management of foreign investments. An example of the use of this diplomacy in China is that for a long time the only opportunity for foreign direct investment were provided by joint ventures, which protected the Chinese economy from too much influence of foreign entities on the state, but at the same time due to low costs production in China FDI were still profitable to investors, which ensured a large inflow of foreign capital to the country.

Another category is financial diplomacy, which is divided into relations between governments and international financial institutions and into loan relations between governments of different countries. In the former case, an example is the relationship between governments and the International Monetary Fund, and in the latter case, loans granted by China and European countries to African countries.

The third category is trade diplomacy, which is one of the most common form of economic diplomacy. It concerns mainly lowering trade barriers, expanding trade relations or achieving political goals through the application of trade sanctions. The most common form of trade diplomacy are bilateral negotiations on the free trade of certain goods and services, while the most prominent form is trade sanctions, such as those used collectively against Russia during the 2022 war in Ukraine.

The last category of economic diplomacy, due to its economic content, is currency diplomacy, which consists of international negotiations on exchange rates and the use of currencies in

²⁷ Li and Sun, 1-24.

international transactions. The high scale usage of the US dollar in international transactions is an example of effective currency diplomacy by the United States.

1.2.2. Economic Diplomacy due to economic category

Economic diplomacy can also be divided into economic categories. It can be food, health, fishing, water or mineral diplomacy, but the most important and politicized ones today are two categories - the first is environmental diplomacy and the second is energy diplomacy.

Environmental diplomacy is a part of economic diplomacy because the fight against climate change is closely related to economic issues and is associated with several restrictions that must be imposed on national economies, making environmental issues an area of clash of interests of various countries on the international arena.

The second category is energy diplomacy. Energy issues cover many aspects, such as cross-border investment and energy production, which are part of investment diplomacy. In turn, energy trade and transport are part of trade diplomacy, currency settlements are related to currency diplomacy and capital loans related to energy trading are part of financial diplomacy.

1.2.3. Economic Diplomacy due to the nature and the means of diplomatic relations

Due to the nature and means of diplomatic relations, economic diplomacy can also be divided into cooperative diplomacy, aid diplomacy and sanction diplomacy. In cooperative economic diplomacy, the basis is the creation of mutual benefits based on the equality of the parties. Both parties share common interests, so the relationship between them is aimed at maximizing or creating the common good.

Aid diplomacy is characterized by the fact that by providing another country, directly or through international organizations, with financial assistance, trade concessions, preferential treatment, direct material donations, etc. Its purpose is not only to obtain economic benefits but also to achieve political and military goals, goals related to soft power and others.

The third category in this division is sanctions diplomacy, which consists in breaking certain economic relations directly or with the participation of international organizations in order to

disturb the stability and economic order of another country to retaliate for its hostile actions or to force certain changes in the country's policy.

1.2.4. Economic Diplomacy division due to the diplomatic level

The last proposed division of economic diplomacy is its division according to the diplomatic level. There are three categories of diplomatic level - global, regional and bilateral. Global economic diplomacy is usually implemented in the forum of international organizations with a global reach, such as the G20 or the WTO, which also deals with trade, financial and investment diplomacy according to the breakdown of economic diplomacy due to its economic nature. Examples of organizations dealing with regional economic diplomacy include the BRICS, APEC or the European Union. Finally, bilateral economic diplomacy includes economic bilateral agreements or organizations established for the purpose of bilateral economic cooperation, such as the US-China Joint Commission on Commerce and Trade (JCCT). Bilateral economic diplomacy also includes all kinds of negotiations and dialogue regarding economic cooperation between two given countries.

1.3. Organizational structure of Chinese economic diplomacy

The executive body of economic diplomacy is the central government and individual executive ministries. China has created an extensive system of making and executing economic and diplomatic decisions that fit the definition of economic diplomacy. According to Sun and Li, this system can be divided into four levels.²⁸

The first level of economic diplomacy includes the president and prime minister of the People's Republic of China, on the lower level there are some deputy prime ministers and state councilors, then the foreign-related economic ministries within the State Council and the lowest in this hierarchy are institutions directly subordinated to the State Council, engaged in foreign economic activity.

Let us now discuss the various levels of China's economic diplomacy system. In the Chinese model of policymaking in recent years, the president pays particular attention to political and

²⁸ Li and Sun, 7-15

security matters when it comes to international politics, while the prime minister deals with economic matters. Therefore, the Chinese president represents the state at the most important international summits, while it is the Chinese prime minister who participates in economic meetings, for example during bilateral meetings during the Shanghai Cooperation Organization summits.

Below the president and the prime minister stand the heads of the most important ministries and institutions dealing with economic diplomacy. This is the current Deputy Prime Minister Han Zheng responsible for the National Development and Reform Commission, the Ministry of Finance and other important ministries. He is also an important player in energy and environmental diplomacy, directly representing China in international climate negotiations.²⁹

Deputy Prime Minister Liu He is responsible for financial affairs and plays an important role in financial diplomacy, Deputy Prime Minister Hu Chunhua heads the Ministry of Commerce and is responsible for the implementation of trade and investment diplomacy, while state councilor Wang Yi coordinates the state's foreign policy, which is also an important element of economic diplomacy. The activities of these officials are interrelated and coordinated within the framework of state policy, which is supervised directly by Prime Minister Li Keqiang within the State Council.³⁰

At the third level of economic diplomacy, there are relevant ministries and institutions. The most important of them are the Ministry of Commerce, the Ministry of Finance, the People's Bank of China, the National Development and Reform Commission, and the Ministry of Foreign Affairs.

Ministry of Commerce, responsible for both domestic and foreign trade as well as international investments and foreign aid, is the basic element of Chinese economic diplomacy. There is a number of departments under this ministry, including the WTO Affairs Department, Aid to Foreign Countries Department or Foreign Economic Cooperation Department, and a number of other Departments related to specialized trade sectors or trade cooperation with specific areas of the world, such as the American & Oceanian Affairs Department. The role of the Ministry of Commerce in economic diplomacy is to negotiate on behalf of China in the economic and commercial fields. In addition, the Ministry of Commerce is at the forefront of organizing

²⁹ The State Council of The People's Republic of China, retrieved on 23.03.2022, from <http://english.www.gov.cn/statecouncil/hanzheng/>

³⁰ The State Council of The People's Republic of China, retrieved on 23.03.2022, from <http://english.www.gov.cn/statecouncil>

international dialogue mechanisms on economic matters, such as the 16 + 1 format or the flagship Belt and Road Initiative.³¹

Due to the growing importance of finance in China's relations with foreign countries, manifested, inter alia, in the increasing activity of China in the World Bank, the Inter-American Development Bank or the Asian Development Bank, the role of the Ministry of Finance in Chinese economic diplomacy has been significantly strengthened. Bilateral or multilateral meetings of finance ministers under ASEAN or G20 or the activity of the Foreign Financial Exchange Office, responsible for foreign exchange, are especially important in terms of the Ministry of Finance's involvement in economic diplomacy. In recent years, in order to strengthen bilateral dialogue, the Chinese Ministry of Finance has also launched a number of bilateral mechanisms of fiscal, financial and economic dialogue in cooperation with departments of other countries, taking over many responsibilities related to diplomacy and the economy.³²

In recent years, the People's Bank of China has played an increasing role in China's currency diplomacy. Its important role in shaping international economic policy was realized during the global financial crisis in 2008 when it played a significant role in counteracting the effects of the crisis. The role of the People's Bank of China within Chinese economic policy is primarily to cooperate with central banks of other countries, international financial organizations and other national or regional financial organizations, overseeing exchange rate issues and promoting RMB in international transactions.³³

The National Development and Reform Commission (NDRC) plays a special role in Chinese economic diplomacy, playing a special role in the issues of investment, trade and financial diplomacy, coordinating activities related to them in the Ministry of Commerce and the Ministry of Finance. The NDRC also represents the Chinese side in talks with foreign energy authorities and international energy authorities. Moreover, it is also responsible for analyzing and responding to climate change, and for representing China in international consultations and negotiations related to climate change.³⁴

³¹ Ministry of Commerce of the People's Republic of China, retrieved on 23.03.2022, from <http://www.mofcom.gov.cn/>

³² Ministry of Finance of the People's Republic of China, retrieved on 23.03.2022, from <http://www.mof.gov.cn/>

³³ People's Bank of China, retrieved on 23.03.2022, from <http://www.pbc.gov.cn/>

³⁴ The National Development and Reform Commission (NDRC), retrieved on 23.03.2022, from <https://www.ndrc.gov.cn/>

The last of the most important bodies at the third level of China's economic diplomacy is the Ministry of Foreign Affairs. In addition to its traditional role in managing international affairs, the Department of International Economic Affairs that reports to it has been established to ensure better intervention in major international economic issues. Moreover, in order to improve economic and diplomatic activities, in 2013 the Ministry also established the "International Economic and Financial Advisory Committee".³⁵

The fourth and last level of Chinese economic diplomacy includes organizations participating in foreign economic exchanges that contribute to strengthening China's international economic status. These mainly include China Development Bank, China Investment Corporation and China Import-Export Bank, reporting directly to The State Council of the People's Republic of China. Due to their specific nature, these institutions often reflect the will and interests of a government in foreign exchange, becoming participants in government-led economic diplomacy.³⁶

³⁵ Ministry of Foreign Affairs of the People's Republic of China, retrieved on 23.03.2022, from <https://www.mfa.gov.cn/>

³⁶ Li and Sun, p.15

2. The reasons for the creation and format operation principles of 16+1

This chapter will shortly present a genesis of the 16 + 1 format, the reasons for China's involvement in Central and Eastern Europe, goals of this involvement, the reasons for establishing the 16 + 1 format. Then the most important institutions operating within this format will be presented, as well as cooperation dimensions of 16 + 1 format, and the mechanisms of financing projects, introduced by the Chinese side in cooperation with the CEE countries.

This will shed light on how China perceives the CEE countries, what is an important step in understanding the aims of Chinese involvement in the region and its role in Chinese economic diplomacy in general.

2.1. The genesis of increased Chinese involvement in the CEE countries

For a long time, China's relations with the countries of Central and Eastern Europe occupied a distant place in Beijing's politics. For Beijing, it was more important to deepen strategic economic cooperation with the richer countries of Western Europe. However, the situation changed with the accession of 11 countries in the region to the European Union. According to experts, the increase in the attractiveness of the region in the eyes of the authorities in Beijing was influenced by the fact that the countries of Central and Eastern Europe have gained a significant influence on the decision-making process within the European Union. For this reason, China decided to revive economic cooperation with this group of countries.

On the other hand, following the 2008 global financial crisis, many regional countries saw China as an increasingly attractive economic and sometimes even political partner. Hoping that China can help revive troubled economies, local players signed multiple agreements with Beijing.³⁷ Hopes for an inflow of Chinese funds to CEE were one of the most important factors that brought the region closer to China.

However, there are many dimensions of collaboration. Taking into account the bilateral relations between China and the CEE countries, this cooperation manifests itself in such sectors as culture, investments, finance, logistics, trade, infrastructure, maritime economy, energy,

³⁷ Erik Brattberg, Philippe Le Corre, Paul Stronski, Thomas de Waal, China's Influence in Southeastern, Central, and Eastern Europe: Vulnerabilities and Resilience in Four Countries, Carnegie Endowment for International Peace, Washington, 2021

agriculture, tourism, higher education, customs law, environmental protection or political cooperation.³⁸ Depending on various factors, individual CEE countries cooperate with China in selected areas, and their involvement in relations with this country varies.

As a result of increased cooperation between China and the CEE countries, in 2011 an economic forum in Budapest was initiated and a year later, the meeting of the heads of governments took place in Warsaw, where the official beginning of the 16 + 1 format was announced.³⁹

The 16 + 1 format, in addition to China, consists of 16 Central and Eastern European countries that (except Greece) used to be part of the communist bloc in the past. These are Estonia, Latvia, Poland, Czech Republic, Slovakia, Hungary, Romania, Bulgaria, Serbia, Bosnia and Herzegovina, Slovenia, Croatia, Montenegro, Albania, North Macedonia and Greece. However, due to significant differences between the EU and non-EU countries, this format is often referred to as the 11 + 5 + 1 group, where 11 countries belong to and 5 others do not belong to the EU.

Lithuania was also a member of this format until March 2021 when the country decided to leave it due to, as Lithuanian Minister of Foreign Affairs Gabrielius Landsbergis said "almost no benefits" of the cooperation between China and Lithuania. On the other hand, Greece became the newest member of this format in April 2019 during the 8th CEEC leaders meeting in Dubrovnik.⁴⁰ Therefore, between 2019 and 2021, this collaboration format was known as 17+1.

2.1.1. Reasons for China's increased interest in CEE countries

There are many reasons for China's increased interest in the region of Central and Eastern Europe in recent years. The most important of them are the reduction of ideological differences, which were a significant factor limiting cooperation after the collapse of the communist bloc. Another reason is that along with the growth of Chinese economic importance in the world, China has noticed the region's predispositions to become a hub connecting East and West. Also, the accession of 11 CEE countries to the European Union and the increase in their economic and political importance to the extent that they gained a significant influence on decisions made

³⁸ Dominik Mierzejewski, Bartosz Kowalski, Przemysław Ciborek, Aktywność gospodarcza i polityczna Chińskiej Republiki Ludowej w regionie Europy Środkowej i Wschodniej, Raport Ośrodka Spraw Azjatyckich, Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź, 2018

³⁹ Marcin Kaczmarowski, Jakub Jakóbcowski, Chiny – Europa Środkowo-Wschodnia: „16+1” widziane z Pekinu, Ośrodek Studiów Wschodnich, Warszawa, 2015

⁴⁰ Greece proves appeal of '16+1 Cooperation', State Council of the People's Republic of China, 2019, retrieved on 20.04.2022, from http://english.www.gov.cn/premier/news/2019/04/14/content_281476608911974.htm

by the bodies of the European Union was noticed by China, for which the countries of Western Europe are an important and strategic partner.⁴¹

In turn, the most important goals of China's cooperation with the countries of Central and Eastern Europe include opening this region to Chinese direct and infrastructure investments in the region, as well as deepening trade cooperation, which is to ultimately lead to an increase in trade between China and the CEE countries. This is part of the broader concept of promoting economic cooperation as part of the construction of the Belt and Road - the flagship project announced by President Xi Jinping in order to achieve China's development goal of the "China opening up policy" and to accelerate the country's economic transformation and modernization.⁴² Another goal of cooperation is the long-term improvement of bilateral relations with selected countries in the region, which is to constitute an important foundation for the economic and political presence of China in the CEE region. In addition, China wants to build its positive image in the countries of the region because, according to Chinese experts, the attitude of public opinion towards China is an important element influencing the quality of China's cooperation with the countries of Central and Eastern Europe.⁴³ One of the original goals of reviving cooperation with the CEE countries was also shaping China's relations with the European Union through these countries.⁴⁴

2.1.2. Reasons for the establishment of the Cooperation between China and Central and Eastern European Countries (16+1)

The most important reasons for establishing the 16 + 1 format with the countries of Central and Eastern Europe include China's willingness to use the 16 +1 format in shaping Chinese-EU relations and lobbying Chinese interests in EU forms in individual EU institutions through them. The Chinese authorities believe that in relations with the European Union, in order to promote Chinese interests, an eastern element is needed, which would give China the opportunity to effectively influence Brussels.⁴⁵ In addition, China 16 + 1 format is in line with the idea of "China's Peaceful Development", being a real implementation of the opening-up strategy of

⁴¹ Marcin Kaczmarek, Jakub Jakóbowski

⁴² Hua Hongjuan, Zhang Haiyan, "一带一路"框架下中国与中东欧国家"精准合作"研究, International Economic Cooperation Issue 2, 2018

⁴³ Zhang Li, Zhang Xiaoxu, "17+1 合作"背景下中东欧国家涉华舆情研究, China-CEEC Think Tanks Network, 2020

⁴⁴ Marcin Kaczmarek, Jakub Jakóbowski

⁴⁵ Dominik Mierzejewski, Bartosz Kowalski, Przemysław Ciborek

mutual benefit⁴⁶. The format's task is also to build a positive image of China, directing the public opinion of the CEE countries towards Chinese economic successes and rich culture, while reducing the reluctance of some public opinion towards China, which is perceived as a significant factor having a negative impact on cooperation with the countries of the region.

The 16 + 1 format was originally intended to help create a foothold for Chinese economic expansion in Western Europe. China aims to create a place to locate investments focused on the EU market, as well as improve the coordination of the state's policy towards individual Central and Eastern European countries. This project is also intended to help define further the direction of the development of bilateral relations.⁴⁷ On the other hand, China wanted to define the leaders of cooperation with China in the region, as well as to establish models of bilateral economic cooperation within the CEE countries. In addition, one of the aims of establishing this format by China is also to use it to test various models of economic cooperation.⁴⁸

The important role that this project is to play in promoting sub-regional cooperation between China and Europe, as well as improving the quality and effectiveness of bilateral cooperation between China and the countries of the region, cannot be overlooked either. The 16 + 1 format has been also expected to play an important role in promoting and implementing projects related to the OBOR initiative.⁴⁹

2.2. Institutionalization of 16+1

The most important in terms of the political dimension, within the 16 + 1 format, are the annual meetings of the leaders of the CEE countries and China. During these Summits, the most important decisions regarding the further development of cooperation are announced and funds for the implementation of projects in the region are established. It is also an opportunity to present joint declarations of leaders and conduct bilateral meetings of state delegations.

When talking about the institutions related to the 16 + 1 initiative, it is worth mentioning the Secretariat for Cooperation between China and Central and Eastern European Countries

⁴⁶ China's Peaceful Development, State Council of the People's Republic of China, retrieved on 20.04.2022, from http://english.www.gov.cn/archive/white_paper/2014/09/09/content_281474986284646.htm

⁴⁷ Marcin Kaczmarzski, Jakub Jakóbowski

⁴⁸ Dominik Mierzejewski, Bartosz Kowalski, Przemysław Ciborek

⁴⁹ Huang Ping, Liu Zuokui, The Cooperation between China and Central & Eastern European Countries (16+1): 2012-2017, China-CEEC Think Tanks Network, 2017

established in September 2012, which is a Chinese institution under the Ministry of Foreign Affairs of China. It is responsible for coordinating the preparation, organization and implementation of important events, such as the China-CEEC Leaders Meeting and the National Coordinator's Meeting, as well as coordinating the organizing economic and trade forums and other important events. It is also responsible for the operation of the cooperation mechanism, as well as communication and coordination of China-CEEC cooperation in other matters.⁵⁰ The Secretariat obliged the countries participating in the format to appoint national coordinators, preferably at the highest political level. The Secretariat was established only by the Chinese side and has an important role in serving as an internal mechanism within the Chinese administration, aiming to coordinate Chinese institutions involved in this formula⁵¹.

In order to guarantee a link between the bilateral basis and the regional label, the 16 + 1 countries have also established sectoral coordination mechanisms on a wide range of topics. Each of the countries has decided to be responsible of and take management of one or more cooperation sectors. Some of examples of such sectoral cooperation are maritime (Poland), energy (Romania), tourism (Hungary), transport infrastructure (Serbia), agriculture (Bulgaria) or forestry (Slovenia). The sectoral coordination institutionalization process is not China-centered, but each mechanism covers a specific sector and is guided by the CEEC on a voluntary basis, potentially providing more space for real multilateralism.⁵²

Despite the existence of these institutions, the central coordination mechanism of the 16 + 1 format, which can be considered the Secretariat, is still weak in terms of structure, staffing or budget. However, there are some voices that the loose institutionalization makes the mechanism more flexible and result-oriented, taking into account the rapidly changing conditions in recent years.⁵³

The 16 + 1 cooperation, is particularly evident in the abundance of high-level meetings and bilateral agreements. Prime Minister Summits are organized once a year, rotating in different member states, meetings of the Ambassadors of the sixteen CEE countries in Beijing - four times per year, meetings of National Coordinators (two annually - one in Beijing, one in the

⁵⁰ 中国—中东欧国家合作秘书处简介, Cooperation between China and Central and Eastern European Countries, retrieved on 20.04.2022, from http://www.china-ceec.org/chn/msc/mscjj/201610/t20161017_6809979.htm

⁵¹ Justyna Szczudlik, Seven Years of the 16+1 – An Assessment of China's Multilateral Bilateralism" in Central Europe, Center for Asian Studies, 2019, p.7

⁵² Gisela Grieger, China, the 16+1 format and the EU, European Parliamentary Research Service, 2018, p.2-3

⁵³ Eszterhai Viktor, Introducing the "16 + 1 Cooperation", PAGEO Geopolitikai Kutatóintézet, 2017, retrieved on 20.04.2022, from <http://www.geopolitika.hu/hu/2017/10/23/the-presentation-of-the-16-1-cooperation/>

country that hosts the annual summit) are the main high-level events within the 16 + 1 platform. In addition, in various countries of Central and Eastern Europe or China, thematic meetings or academics are organized with a different frequency as part of think tanks or thematic cooperation forums.⁵⁴

2.2.1. Cooperation dimensions in 16 + 1 format

Based on the 2021 Cooperation between China and Central and Eastern European Countries Beijing List of Activities⁵⁵, it is possible to define 7 main current areas of cooperation under the 16 + 1 format. These are:

1. Planning and coordination,
2. Trade and investment,
3. Pandemic containment and health cooperation
4. Connectivity, innovation, science and technology and energy
5. Environmental protection, agriculture, food industry and forestry
6. People-to-people exchanges
7. Education, sports, youth and local cooperation

During the February 2021 summit, Xi Jinping highlighted the four most important current areas of cooperation. The first is cooperation and trust in fighting the pandemic together. The second is connectivity and developing smooth pathways for cooperation on interconnected development, including speeding up the construction of such projects as the Budapest-Belgrade railway. Third, he emphasized that countries should strive to achieve concrete results and increase the outcomes of win-win cooperation. In terms of the sub-national level cooperation, the importance of the Chinese cities of Ningbo and Cangzhou was underlined. And in the sectoral cooperation dimension, the importance of agricultural cooperation was emphasized, as well as the need to deepen cooperation in the areas of education, culture, sports, tourism, think tanks, media, contacts between young people and the need to deepen cooperation of subnational entities. And fourth, Xi said that countries should focus on green growth and develop the driving force for future-oriented cooperation. It means, that China is seeking to deepen exchanges and

⁵⁴ Chen Xin, He Zhigao, 16+1 Cooperation and China-EU Relationship, China-CEE Institute, 2018, p.61

⁵⁵ 2021 Cooperation between China and Central and Eastern European Countries Beijing List of Activities, Ministry of Foreign Affairs of the People's Republic of China, retrieved on 20.04.2022, from https://www.fmprc.gov.cn/mfa_eng/wjb_663304/zzjg_663340/xos_664404/xwlb_664406/202102/t20210218_10410086.html

cooperation in areas such as clean energy, green economy, e-commerce, digital economy, health sector and other related areas.⁵⁶

2.2.2. Project financing mechanisms within 16+1

Under the 16 + 1 initiative, various mechanisms were put in place to finance projects in Central and Eastern Europe. The main ones are the \$ 10 billion special loan announced in 2012, as well as projects under the China-Central and Eastern European Investment Cooperation Fund and those carried out under the China-CEE Fund.

At the first leaders meeting of 16 + 1 format leaders in 2012 in Warsaw, the former Prime Minister of China, Wen Jiabao, proposed Twelve Measures for Promoting Friendly Cooperation with Central and Eastern European Countries. Among them was a proposal to create a special loan program totaling USD 10 billion of special loan and proportional preferential loans. According to this project, 16 countries were encouraged to submit project applications to China National Development Bank, China Import and Export Bank, ICBC, BOC, CCB and Citic Bank. Applications for infrastructure construction, green economy and high-tech projects were to be preferred. The interest rate on these preferential loans would be 1-3%, after prior approval of the application in the China Import and Export Bank. One of the conditions for granting this preferential loan is the requirement that Chinese companies are involved in the implementation of this project, and if Chinese financing predominates in financing the entire project, Chinese companies should be responsible for 80-85% of its implementation. Financing through this preferential loan should cover a maximum of 85% of the cost of completing the entire project, and the loan is granted for 15 years with an option to extend the repayment to 20 years.

Also in April 2012 in Warsaw, Wen Jiabao proposed the creation of the China-Central and Eastern European Investment Cooperation Fund, so that a year later in November 2013, during the second meeting of the leaders of the 16 + 1 format in Bucharest, his successor, Prime Minister Li Keqiang, announced its formal creation. China Import and Export Bank has been appointed as the executive department of the fund. The fund is incorporated in Luxembourg as a limited partnership. The first phase of this fund amounted to USD 435 million and its

⁵⁶ Full text: Xi Jinping's speech at the China-CEEC Summit, Cooperation between China and Central and Eastern European Countries, retrieved on 20.04.2022, from http://www.china-ceec.org/chn/msc/mscjj/201610/t20161017_6809979.htm

implementation started at the beginning of 2014. In November 2017, Prime Minister Li Keqiang at the Summit in Budapest announced the launch of the 2nd phase of the Fund, and its amount was set at USD 1 billion. The purpose of the fund is to support development in the field of energy, infrastructure, production, telecommunications, healthcare and education in 16 countries of Central and Eastern Europe. The fund uses various investment models, such as mezzanine debt, equity investment or mixed financial products. The value of a single investment in the first phase was between USD 10 million and USD 70 million.

At the fourth meeting of the 16 + 1 leaders in 2015 in Suzhou, at the initiative of the ICBC bank and the Chinese government, the possibilities of cooperation in the field of supporting interconnection and production capacity cooperation in the commercial financing model were considered. As a result of these talks, at the next Leaders' Meeting, in 2016 in Riga, Prime Minister Li Keqiang announced the establishment of the China-CEE Financial Holdings Limited Company. The China-CEE fund, established by this company, raised USD 10,53 billion⁵⁷, with a plan to raise USD 52,63 billion⁵⁸ in a loan for project purposes. The China-CEE Fund is negotiating fundraising with Central and Eastern European governments, financial institutions, Chinese enterprises and foreign enterprises. All kinds of social capital are also considered in terms of fundraising. The fund also receives financial support from the Silk Road Fund. The fund is focused on supporting investment cooperation in such areas as high-tech manufacturing, infrastructure construction and mass consumption industries, following the principle of "supported by government, conducted by companies, oriented by market". For other investments, the Fund looks for investment projects with high social impact and high potential economic return, using the project reserve. In terms of investment management, in addition to ICBC, Fosun Group, China Life, Golden Eagle International Group and other partners were also introduced to participate in it.⁵⁹

Another noteworthy fund within the 16 + 1 format is the China and CEEC Relation Research Fund. The Chinese government established a research fund for China-CEE relations to encourage research into "16 +1" collaboration and other related issues. Each year, 298k USD⁶⁰ are allocated to support Chinese and foreign research institutions and scientists in their scientific work and exchange. The Chinese Academy of Social Sciences (CASS) was entrusted in 2015 with the creation of the China-CEEC Think Tanks network with the support of the Chinese

⁵⁷ The equivalent of EUR 10 billion at the closing rate of June 10, 2022

⁵⁸ The equivalent of EUR 50 billion at the closing rate of June 10, 2022

⁵⁹ Huang Ping, Liu Zuokui, p.31-32

⁶⁰ The equivalent of RMB 2 million at the closing rate of June 10, 2022

Ministry of Foreign Affairs to increase the frequency of communication with scientists from Central and Eastern European countries. Each year, before or after the Leaders of China and Central and Eastern Europe Meeting, this network organizes a high-level think tank scientific forum.⁶¹ Consequently, the China-CEE Institute was established in April 2017, in Budapest. It was the first independent think tank in Europe registered by China to promote academic and people-to-people exchange, as well as policy communication between China and the countries of Central and Eastern Europe.⁶²

⁶¹ Zhu Xiaozhong, *China-CEE Cooperation: Features and Future Directions*, China Academic Journal Electronic Publishing House, 2017, p.106

⁶² China-CEE Institute Launched in Hungary, china.org.cn, retrieved on 22.04.2022, from http://www.china.org.cn/world/2017-04/25/content_40686852.htm

3. Importance of the CEE region from the perspective of China

This chapter aims to define the place of individual countries and the entire 16 + 1 format in China's economic diplomacy. For this purpose the political significance of the individual countries of the 16 + 1 format will be determined based on the analysis of the Organization's summit Guidelines. Then China's trade with selected CEE countries will be presented, to define the importance of countries as trading partners.

In addition, two key infrastructure projects for China in this region will also be described. This will shed light on the feasibility of implementing the financing model mentioned in the previous chapter in an area where the European Union is the main player.

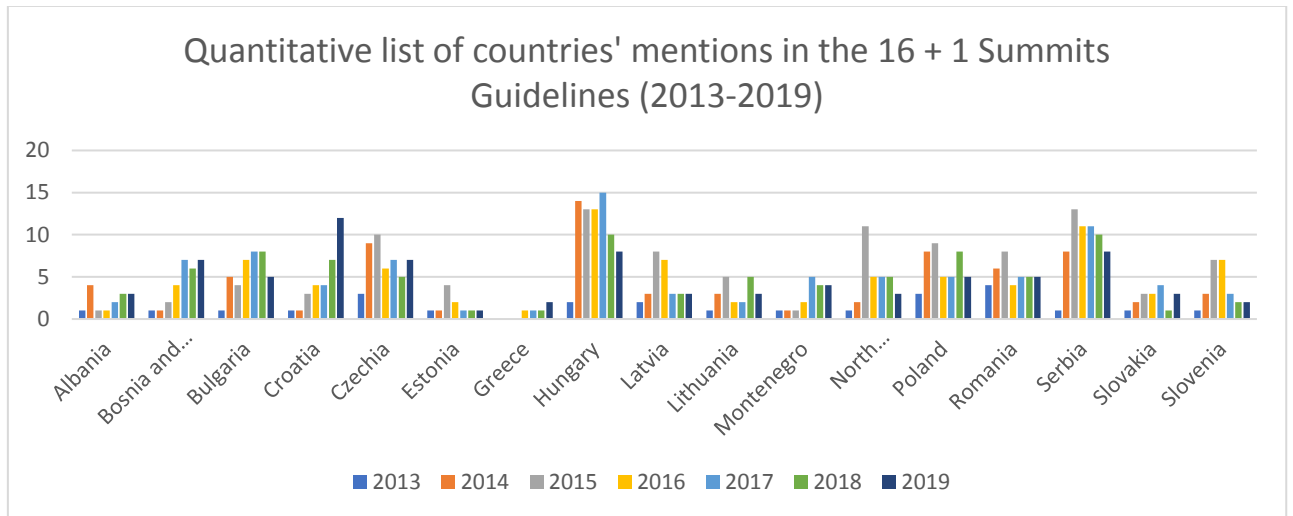
At the end of the chapter the cases of Greece and Lithuania will be analyzed to show the priorities of Chinese involvement in the region also regarding the attitude towards international disputes over China.

3.1. Political significance of CEE from the Chinese perspective

One of the main questions to be answered regarding the usefulness of the 16 + 1 format for China is which CEE countries matter most to China. The biggest challenge is finding the right measure to answer it. In the context of the political importance of the 16 + 1 format, the summits of the format are very important. The Guidelines⁶³ are published after each summit. These documents inform about such things as the establishment of institutions within the 16 + 1 format in individual countries, the commencement or progress of Chinese investments in a given country, or cultural and business events organized by a given country within the format. By counting the number of times a given country was mentioned in individual Guidelines, it is possible to determine the degree of its involvement in initiatives important from China's point of view within the 16 + 1 format. This will allow to understand the Chinese perspective of the political significance of individual CEE countries.

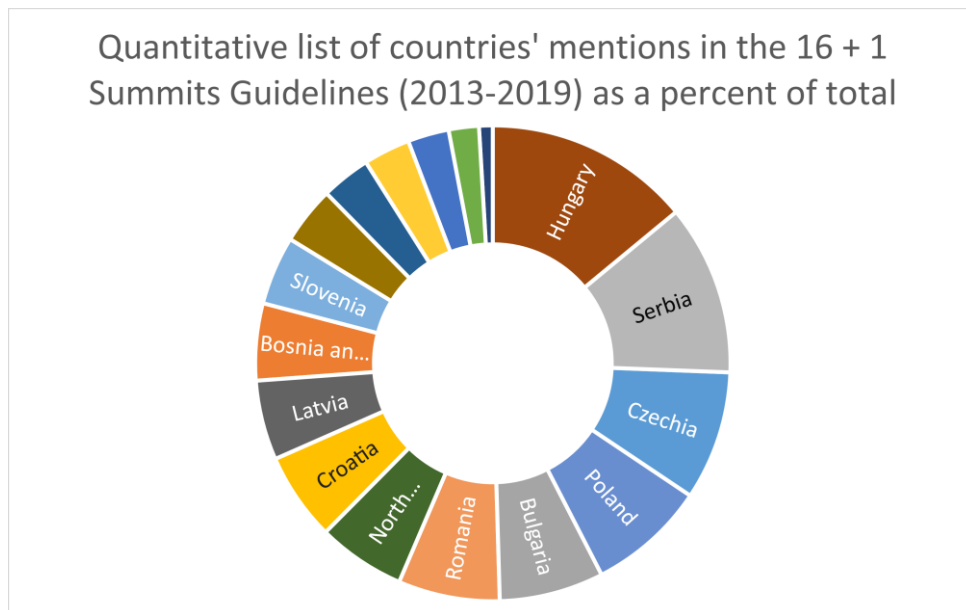
⁶³ Summit Documents, Cooperation between China and Central and Eastern European Countries, retrieved on 22.04.2022, from <http://www.china-ceec.org/eng/zywj/ldrhhcgwj/>

Chart 2. Quantitative list of countries' mentions in the 16 + 1 Summits Guidelines (2013-2019).

Source: Own elaboration based on The Observatory of Economic Complexity, retrieved 15.05.2022, from <https://oec.world/>

Chart 3. Quantitative list of countries' mentions in the 16 + 1 Summits Guidelines (2013-2019) as a percent of total.

Source: Own elaboration based on The Observatory of Economic Complexity, retrieved 15.05.2022, from <https://oec.world/>

The analysis of the above data suggests that the most frequently mentioned countries in the Guidelines are Hungary, Serbia, Czech Republic and Poland. These countries therefore seem to be perceived by China as the most important partners in the 16 + 1 format.

Poland, as a country with the greatest economic and population potential in the 16 + 1 format, at first glance seems to be a natural leader in this format. However, based on the above analysis,

it turns out that Hungary and Serbia are clear leaders in terms of political cooperation with China in the CEE region. This is mainly due to the favorable political climate in these countries regarding cooperation with China. Serbia, despite its low economic potential, is a much friendlier country for the influx of Chinese investments, as it is not limited by European Union regulations. As the largest post-Yugoslav state, Serbia has traditionally maintained friendly relations with China and seems to be one of the natural leaders of Chinese political involvement in CEE. The Hungary and Serbia theme will be developed later on the example of the Belgrade-Budapest railway.

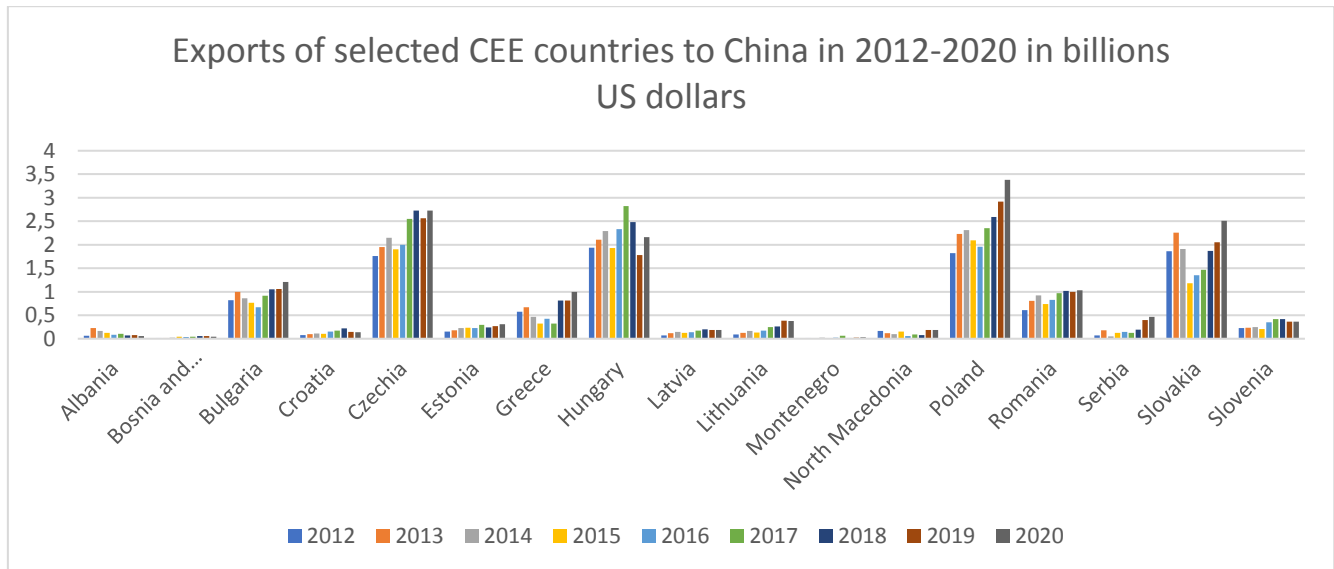
3.2. Chinese trade with CEE partners

In order to present the real scale of significance of the CEE region and each of the 16 + 1 countries for China, reference should be made to measurable categories of cooperation. One of them is international trade. The data available on the Observatory of Economic Complexity (OEC)⁶⁴ website was used for the following summaries. Due to the high availability of detailed data, it is possible to calculate both the scale of imports and exports of individual CEE countries with China in the following years, and the scale of commercial cooperation of individual Chinese provinces with the countries of Central and Eastern Europe. Bilateral trade from the CEE countries with China will be presented from the format's inception (2012) until 2020. This will make it possible to identify regional leaders in bilateral trade cooperation with China, and also to assess changes in trade between the CEE countries and China from the very beginning of the format. Based on the available data for 2017-2021, the most important Chinese provinces in terms of trade with the CEE countries will also be presented.

In the following studies, apart from China, 17 CEE countries are taken into account. These are the countries of the 16 + 1 format, including Lithuania and Greece. The province of Taiwan, the Hong Kong Special Administrative Region of the People's Republic of China and the Macao Special Administrative Region of the People's Republic of China are excluded in this study.

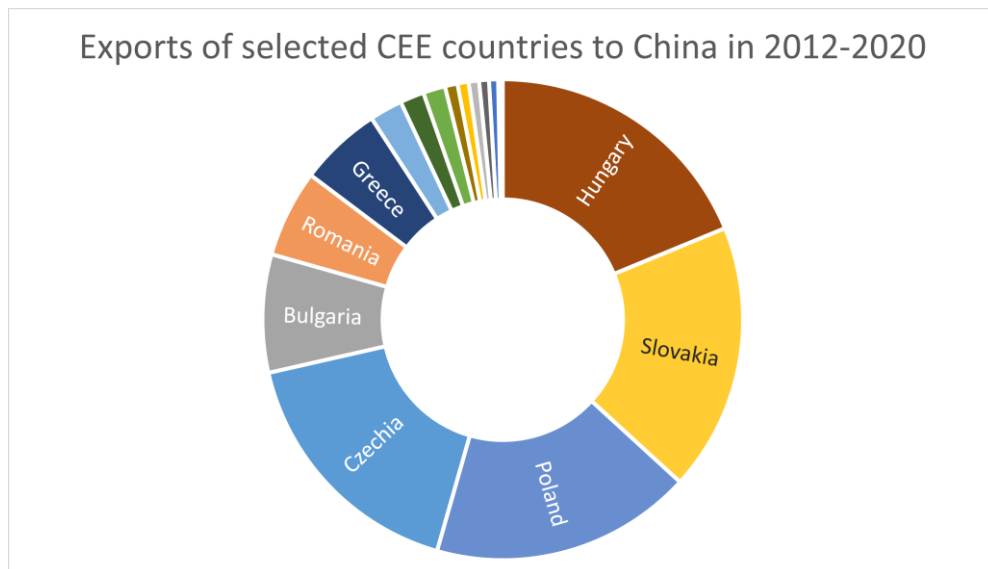
⁶⁴ <https://oec.world/>, access on 23.04.2022

Chart 4. Exports of selected CEE countries to China in 2012-2020 in billions US dollars.

Source: Own elaboration based on The Observatory of Economic Complexity, retrieved 15.05.2022, from <https://oec.world/>

Chart 5. Exports of selected CEE countries to China in 2012-2020 as a percent of total.

Source: Own elaboration based on The Observatory of Economic Complexity, retrieved 15.05.2022, from <https://oec.world/>

Based on the above data, it can be concluded that the most principal partners of China in the 16 + 1 format in terms of imports are Hungary, Slovakia, Poland and the Czech Republic. Slovakia's high score is due to the fact that in 2012-2020 cars accounted for 71.7% of Slovak exports to China. The most important product categories imported by China from CEE countries

in 2012-2020 were machinery and appliances (18.3%), vehicles and their parts (17.5%), electrical machinery and equipment (13.7%) and copper and articles thereof (10.7%).

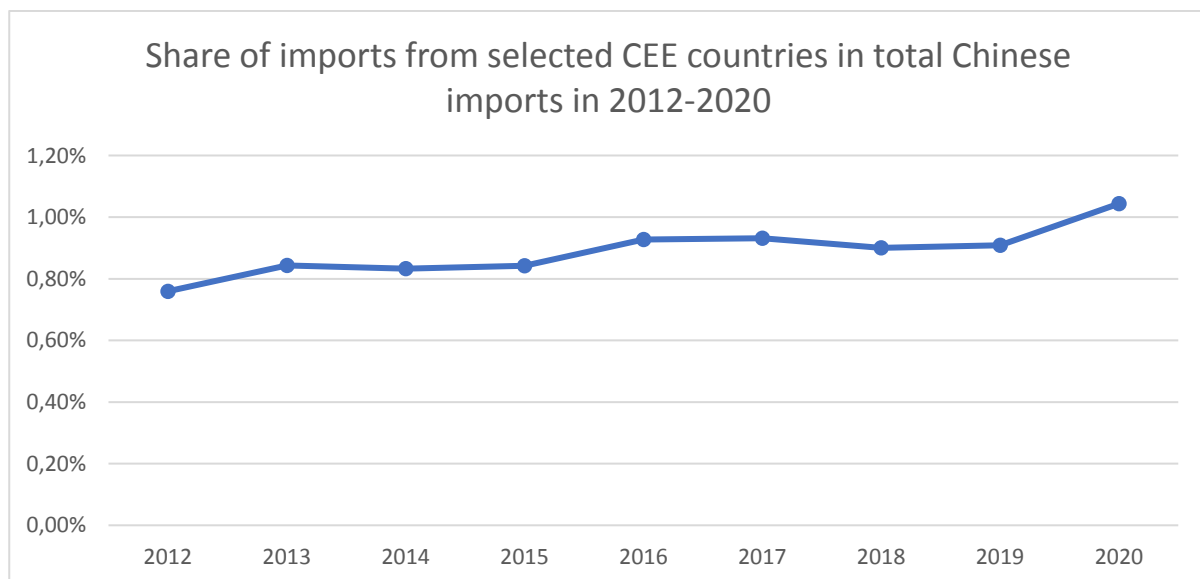
Chart 6. Destination for Chinese imports from the CEE countries due to Chinese regions in 2017-2021 as a percent of total.

Source: Own elaboration based on The Observatory of Economic Complexity, retrieved 15.05.2022, from <https://oec.world/>

Based on the available data, it can be concluded that the most Chinese imports from the CEE countries in 2017-2021 went to Shanghai (25.5%) and Beijing (14.2%) municipalities and Jilin province (11.8%).

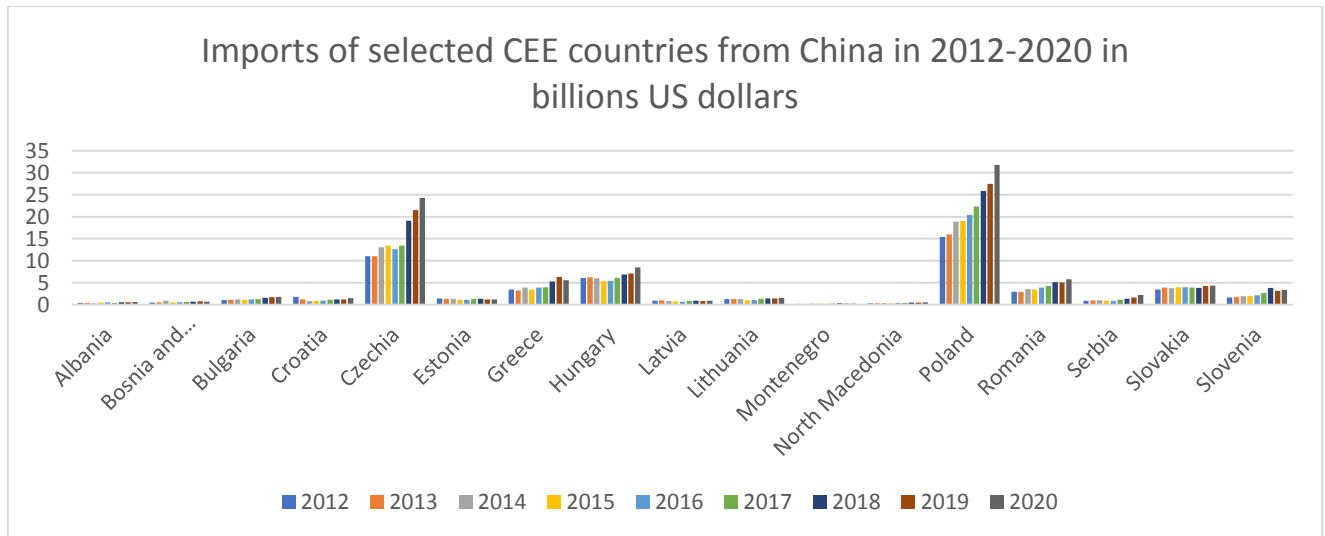
Chart 7. Share of imports from selected CEE countries in total Chinese imports in 2012-2020.

Source: Own elaboration based on The Observatory of Economic Complexity, retrieved 15.05.2022, from <https://oec.world/>

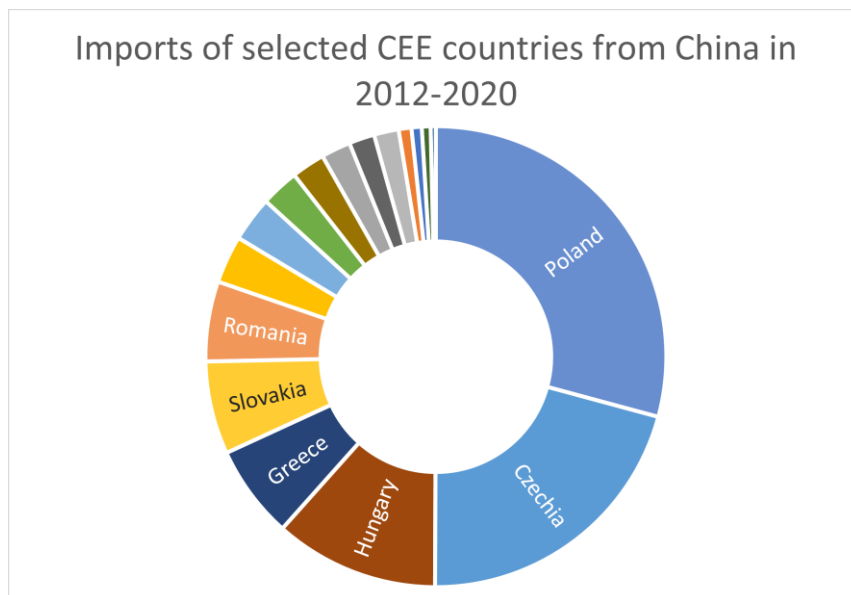
The CEE region is an insignificant source of imports for China, as the share of imports from selected 17 countries is close to 1% of China's total imports. However, it should be noted that this share increased from 0.76% in 2012 to 1.04% in 2020, and its value in this period increased by 56.6% from USD 10.33 billion to USD 16.17 billion USD.

Chart 8. Imports of selected CEE countries from China in 2012-2020 in billions US dollars.

Source: Own elaboration based on The Observatory of Economic Complexity, retrieved 15.05.2022, from <https://oec.world/>

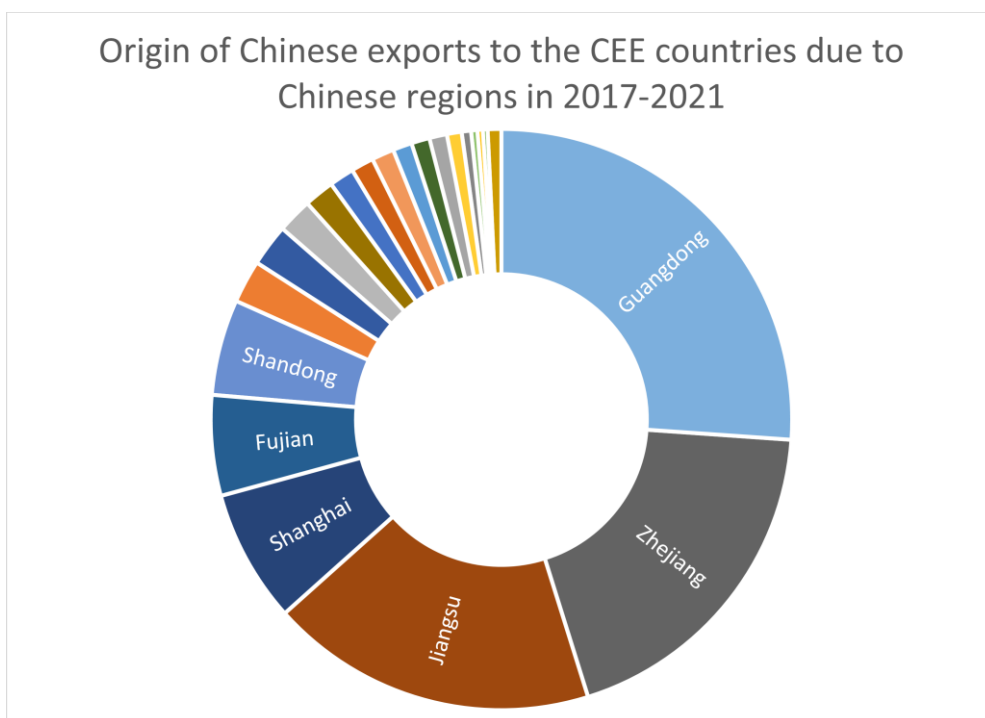
Chart 9. Imports of selected CEE countries from China in 2012-2020 as a percent of total.

Source: Own elaboration based on The Observatory of Economic Complexity, retrieved 15.05.2022, from <https://oec.world/>

From the above analysis, it can be concluded that Poland, the Czech Republic, Hungary and Greece are the most important recipients of Chinese exports, with total exports to Poland and the Czech Republic accounting for as much as 55.3% of all Chinese exports to selected 17 countries of Central and Eastern Europe in 2012-2020 . The most significant categories of products imported by selected CEE countries from China in 2012-2020 were electrical machinery and equipment (31.4%) and machinery and appliances (22.5%).

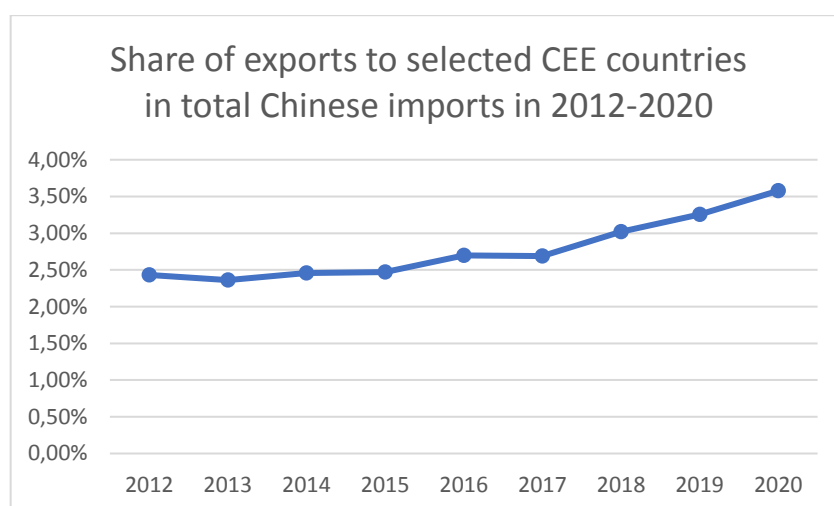
Chart 10. Origin of Chinese exports to the CEE countries due to Chinese regions in 2017-2021 as a percent of total.

Source: Own elaboration based on The Observatory of Economic Complexity, retrieved 15.05.2022, from <https://oec.world/>

Based on the available data, it can be concluded that the most Chinese exports to the CEE countries in 2017-2021 came from the provinces of Guangdong (24.2%), Zhejiang (18.3%) and Jiangsu (16.8%).

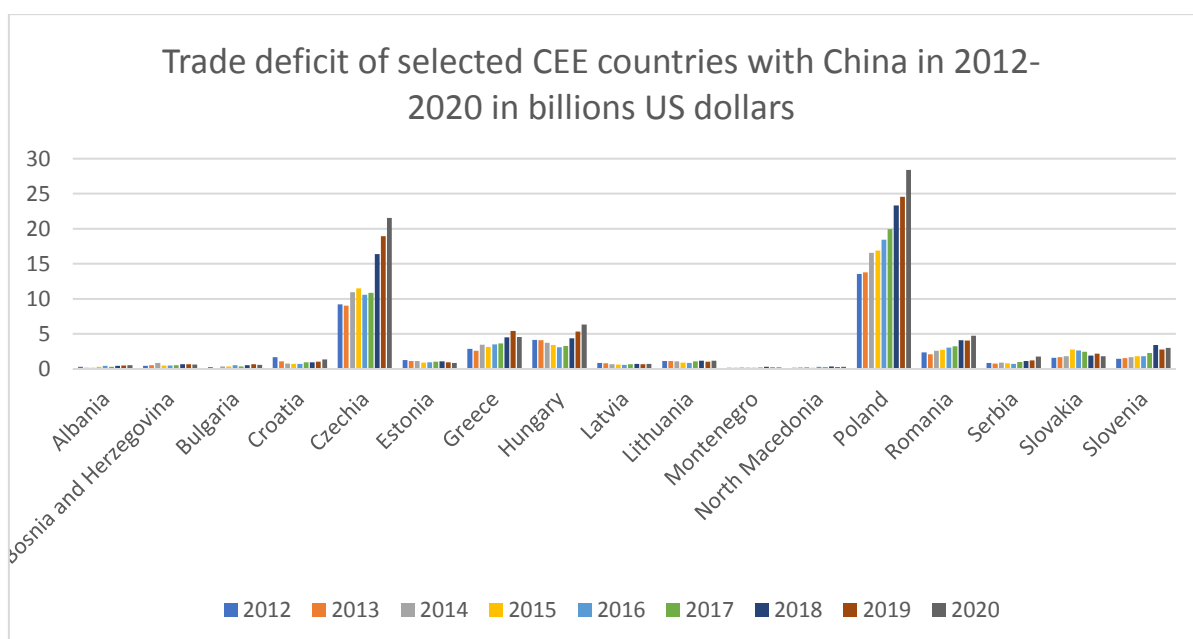
Chart 11. Share of exports to selected CEE countries in total Chinese imports in 2012-2020.

Source: Own elaboration based on The Observatory of Economic Complexity, retrieved 15.05.2022, from <https://oec.world/>

The share of Chinese exports to Central and Eastern European countries in 2012-2020 in the overall Chinese exports increased from 2.43% in 2012 to 3.58% in 2020, and its value in this period increased by 79.7% from USD 52.74 billion to USD 94.80 billion.

Chart 12. Trade deficit of selected CEE countries with China in 2012-2020 in billions US dollars.

Source: Own elaboration based on The Observatory of Economic Complexity, retrieved 15.05.2022, from <https://oec.world/>

In the analyzed period, all countries recorded a trade deficit with China. In 14 of the 17 analyzed countries, the trade deficit with China was higher in 2020 than in 2012. The general trade deficit of the countries in the region with China in this period increased by 85.4%, from USD 42.41 billion in 2012 to USD 78.63 billion in 2020.

Based on the analysis of CEE trade relations with China, it can be concluded that it does not play a significant role in China's foreign trade. However, China's trade with the region is gradually increasing, both in nominal terms and in relation to China's overall foreign trade. On the other hand, it is worth emphasizing the fact that exports to the CEE countries are growing much faster than imports, which means that the trade deficit of the CEE countries with China is constantly deepening. The trade deficit plays an important role in China's bilateral relations with the countries of this region, and in many cases is a point of contention in these relations.

3.3. Chinese FDI in CEE

In order to reflect the scale of Chinese involvement in Central and Eastern Europe, it is also necessary to learn about the specificity of Chinese FDI in this region. Based on the available data, it can be concluded that in the CEE region, and in particular among the European Union countries, Chinese FDI has not achieved a significant level in recent years. Still, partners from Germany, Japan, South Korea and the United States are in most cases the more important investors in this region. Only in the case of Serbia, Chinese direct investment achieved a significant level, both in terms of infrastructure investments, M&A and greenfield projects.⁶⁵

Due to the fact that approximately 79% of Chinese infrastructure investments are located in the Western Balkans, the following analysis will describe two Chinese infrastructure projects - the Bar-Boljare highway and the Belgrade-Budapest railway. Like most Chinese infrastructure projects with this form of financing in other parts of the world, the vast majority (75-85%) are financed by loans from Chinese banks. In the case of Montenegro and Serbia, the total value of Chinese loans may reach 18% and 12% of these countries' GDP, respectively.

⁶⁵ Chinese Investments in Central and Eastern Europe, CEECAS, Budapest, 2021, retrieved on 23.04.2022, from <https://www.china-cee-investment.org/>

3.3.1. Bar-Boljare highway

The Bar-Boljare highway is to connect the Montenegrin coast of the Adriatic Sea with the Serbian Boljare on the border with Montenegro and is part of the route connecting Belgrade with the Adriatic Sea. The Bar-Boljare highway construction project is 85% financed by an Export-Import Bank of China loan. The cost of the project in its first phase was estimated at EUR 1.3 billion, and the Chinese loan for the implementation of it is USD 944 million, and according to the International Monetary Fund, the cost of the second stage will be about EUR 300 million.⁶⁶ The choice of a Chinese investor by the Montenegrin authorities is largely dictated by the fact that the European Investment Bank refused to participate in financing this investment twice - in 2009 and 2012 due to insufficient traffic on this route.⁶⁷ The project contractor is China Road and Bridge Corporation (CRBC), and a total of 1080 employees were involved in the implementation, of which 460 are Chinese citizens.

The investment loan led to an increase in Montenegro's public debt to around 80% of GDP and placed a heavy financial burden on the country, which even threatened to insolvency. In response to this problem, Xi Jinping in an interview with President Milo Dukanovic said that China was ready to renegotiate the loan repayment schedule for the first stage of the project.

Montenegro asked the European Union for help in repaying the loan for the construction of the motorway.⁶⁸ The European Commission rejected this request⁶⁹. However, in the end, Montenegro reached an agreement with two American and one French bank to refinance a loan taken from a Chinese bank, which allowed Montenegro to repay the first loan installment of EUR 28 million⁷⁰ and in January 2022 a second installment of a similar amount.

The construction of the Bar-Boljare highway shows that, in the absence of other financing alternatives, the Western Balkan countries are ready to raise funds for strategic projects from China. However, problems with repaying Chinese loans may lead to a cooling off of relations with China and the search for other financing methods in the West. Therefore, the key issue in China's relations with its borrowers should be mutual understanding and striving to achieve mutual benefits on a win-win basis, and in the event of problems, actively seeking compromises

⁶⁶ Przemysław Ciborek, Monitor Chiny-Bałkany Marzec 2020, Ośrodek Spraw Azjatyckich, 2020

⁶⁷ Bartosz Kowalski, Monitor Chiński Wrzesień 2020, Ośrodek Spraw Azjatyckich, 2020

⁶⁸ Przemysław Ciborek, Monitor Chiny-Bałkany Marzec 2021, Ośrodek Spraw Azjatyckich, 2021

⁶⁹ Przemysław Ciborek, Monitor Chiny-Bałkany Maj 2021, Ośrodek Spraw Azjatyckich, 2021

⁷⁰ Bartosz Kowalski, Monitor Chiński Lipiec-Sierpień 2021, Ośrodek Spraw Azjatyckich, 2021

beneficial to both sides. Otherwise, other countries may be more skeptical about assessing Chinese investment projects.

3.3.2. Belgrade-Budapest railway

During the visit of Chinese Prime Minister Li Keqiang to Serbia in December 2015, an agreement was signed for the construction of high-speed railways between Belgrade and Budapest between China and Serbia, and in April 2016 the Hungarian parliament approved the construction of the Hungarian part of the route⁷¹. It is estimated that thanks to the new connection the travel time between Belgrade and Budapest would be shortened from 8 to 3.5 hours. It is expected to be an important element of a larger route from the Greek port of Piraeus to Central Europe. This would enable the creation of a high-speed land-sea transport passage between China and Europe and may even transform Hungary into regional logistics hub⁷².

It was agreed that 85% of the financing of the modernization of both the Hungarian and Serbian section of the route between Budapest and Belgrade will be covered by Chinese loans from Exim Bank.

Already in 2016, the European Commission initiated a procedure for infringement of EU regulations on the financial profitability of investments and fair competition in relation to a contract signed without a tender between China and Hungary for the construction of the Hungarian section of the Belgrade-Budapest railway⁷³. The Commission's objections are mainly related to the fact that the details of the investment were kept confidential by Hungary. In view of the objections of the European Commission, in November 2017 Hungary announced a tender for the construction of this section. In April 2019, the tender for the construction of the Hungarian section of the route was settled and it was announced that the Hungarian-Chinese

⁷¹ Bartosz Kowalski, China's foreign policy towards Central and Eastern Europe: The "16+1" format in the South-South cooperation perspective. Cases of the Czech Republic and Hungary, *Cambridge Journal of Eurasian Studies*, 2017, p.13

⁷² Hemanth Kumar, Belgrade-Budapest Railway Project, Europe, *Railway Technology*, 2022, retrieved on 11.06.2022, from <https://www.railway-technology.com/projects/belgrade-budapest-railway-project-europe/>

⁷³ Justin Spike, EC launches infringement proceeding concerning Budapest-Belgrade railway project, *The Budapest Beacon*, 2016, retrieved on 12.06.2022, from <https://budapestbeacon.com/ec-launches-infringement-proceeding-concerning-budapest-belgrade-railway-project/>

consortium would be responsible for its implementation. A year later the loan agreement for this project was signed with China⁷⁴.

The railway line from Belgrade to Budapest, according to early plans, was to be completed by 2018.⁷⁵ In April 2018, the Hungarian side assured that the Hungarian part would be completed by 2023 at the latest. In June 2020, the construction completion date was postponed again, which is to be completed in late 2024 or early 2025, while works on the Serbian side are expected to end in 2024⁷⁶.

Hungary and Serbia are considered to be countries conducive to Chinese investments in Central and Eastern Europe, mainly thanks to the President of Serbia, Aleksandar Vučić, and the Prime Minister of Hungary, Viktor Orbán. Both leaders spoke of China as a strategic partner and are considered active agitators of Chinese investments in the CEE countries. However, making Chinese investments in Serbia is easier as Hungary has to comply with European Union law in terms of tenders and investments. The delays in the implementation of the Belgrade-Budapest railway connection are due precisely to the need to comply with the EU law of Hungary. On the other hand, the favorable political climate in both countries seems to be of key importance for the effects of their cooperation with China.

Problems with the rapid implementation of China's flagship investment in Central and Eastern Europe negatively affected China's image in this region, which may be due to China's earlier misunderstanding of the importance of the EU regulations. Therefore, China's priority should be to complete the current investment as soon as possible and to develop a new strategy for the implementation of Chinese investments in CEE.

3.4. Greece and Lithuania relations with China

In order to better understand China's economic diplomacy using the example of the 16 + 1 format, the cases of Lithuania and Greece should be examined. Greece decided to join the 16 + 1 format in 2019, and Lithuania decided to leave it in 2021. The following analysis will be

⁷⁴ Isobel Ewing, Hungary signs \$2.1bn loan agreement with China for Budapest-to-Belgrade rail link, CGTN, 2020, retrieved on 12.06.2022, from <https://newseu.cgtn.com/news/2020-06-22/Hungary-signs-2-1bn-loan-with-China-for-Budapest-to-Belgrade-railway-Rx4Aiq8DHq/index.html>

⁷⁵ Bartosz Kowalski, Monitor Chiński Grudzień 2015, Ośrodek Spraw Azjatyckich, 2015

⁷⁶ Romana Moares, Work starts on high-speed Belgrade-Budapest railway, Industry Europe, 2021, retrieved on 12.06.2022, from <https://industryeurope.com/sectors/transportation/work-starts-on-high-speed-belgrade-budapest-railway/>

intended to answer the question of what factors influenced these events and why China's policy was encouraging for Greece as opposed to Lithuania. Thanks to such analysis, it will be possible to better understand the priorities of Chinese economic diplomacy in Central and Eastern Europe.

3.4.1. Greece

The most significant event, in terms of the political rapprochement between Greece and China, seems to be sale of 51% of shares in the port of Piraeus by China Shipping Company (COSCO) in 2016⁷⁷. COSCO also became the operator of the Piraeus-Budapest trains, thanks to which in February 2017 the first Chinese freight trains on this section reached Budapest, and the total time of transporting goods from the port of Ningbo to Budapest was 26 days. Greece hopes that COSCO's investment in Piraeus will transform Piraeus into the most important port in the Mediterranean Sea.⁷⁸

The sale of shares in the port of Piraeus took place two weeks before Greece, Croatia and Hungary blocked the EU statement upholding the South China Sea Arbitration verdict against China in the International Court of Justice in The Hague over the disputed islands in the South China Sea⁷⁹. Greece's decision not to damage China's image in the international arena may also entail an influx of other Chinese investments into the country. Just two days after the EU statement was blocked, 24% of the Greek electricity distributor ADMIE was acquired by the State Grid Corporation of China. In June 2017, Greece again supported China by blocking the EU statement at the UN forum criticizing the human rights situation in China.

Thanks to the Greek-Chinese rapprochement, Greece officially joined the Belt and Road initiative in August 2018, and in April 2019 the 16 + 1 format. It is not without significance that the Chinese side has actively participated in the mediation between Greece and North Macedonia over the name of the state⁸⁰. Thanks to the positive conclusion of the dispute, the key state in the region joined the format of multilateral cooperation with China, and China was

⁷⁷ Bartosz Kowalski, Monitor Chiński Lipiec-Sierpień 2016, Ośrodek Spraw Azjatyckich, 2016

⁷⁸ Bartosz Kowalski, Monitor Chiński Listopad 2020, Ośrodek Spraw Azjatyckich, 2020

⁷⁹ Georgi Gotev, EU unable to adopt statement upholding South China Sea ruling, Euractiv, 2016, retrieved on 11.06.2022, from <https://www.euractiv.com/section/global-europe/news/eu-unable-to-adopt-statement-upholding-south-china-sea-ruling/>

⁸⁰ Anastas Vangeli, Macedonia external relations briefing: Relations Between Macedonia, Greece and China After the Prespa Agreement, China-CEE Institute, 2019

able to intensify its activities regarding the development of the port in Piraeus and rail connection with countries north of Greece.

Another important element of the Greek-Chinese rapprochement was the visit of Chinese President Xi Jinping to Greece in November 2019, during which, among others, an agreement on financing investments in the port of Piraeus was signed, and branches of Bank of China and BICC were opened in Athens.⁸¹ Consequently in September 2020, the province of Sichuan established partnerships with Attica⁸².

From the case of Greece, it can be concluded that political support towards China in the international arena translates into an increase in Chinese investments in a given country and vice versa. On the other hand, Greece's geographic location makes it an attractive partner for China in its economic expansion in Europe. Mutual benefits from cooperation seem to be the key to the success of Chinese ventures in the region.

3.4.2. Lithuania

To better understand what happened in Sino-Lithuanian relations, it is worth following Lithuanian criticism against Chinese authorities and other actions that may be considered openly hostile to China. In July 2019, Lithuania was one of 22 countries criticizing China's policy in Xinjiang at the UN⁸³ against 50 countries supporting Chinese policy there. Later, in September 2019, the Lithuanian Ministry of Foreign Affairs criticized the opposition of the Chinese Embassy in Vilnius to demonstrations supporting protests against the Hong Kong authorities⁸⁴. The mayor of Vilnius also threatened to block the celebrations of the 70th anniversary of the PRC organized by the Chinese embassy. In December 2019, the Lithuanian Ministry of Foreign Affairs sharply criticized Chinese tourists for actions aimed at preventing slogans supporting protesters in Hong Kong on the Hill of Crosses in Šiauliai, stating that "such behavior cannot be tolerated⁸⁵". In June 2020, Lithuania officially expressed its opposition to

⁸¹ Bartosz Kowalski, *Monitor Chiński Listopad 2019*, Ośrodek Spraw Azjatyckich, 2019

⁸² Plamen Tonchev, *Sino-Greek Relations in Greek and Chinese Media, 2020*, Institute of International Economic Relations, 2021, p.12

⁸³ Catherine Putz, 2020 Edition: Which Countries Are For or Against China's Xinjiang Policies?, *The Diplomat*, 2020, retrieved on 12.06.2022, from <https://thediplomat.com/2020/10/2020-edition-which-countries-are-for-or-against-chinas-xinjiang-policies/>

⁸⁴ Andrius Sytas, Lithuania raps Chinese diplomats for role at pro-Hong Kong protest, *Reuters*, 2019, retrieved on 12.06.2022, from <https://www.reuters.com/article/us-lithuania-china-idUSKCN1VN1GV>

⁸⁵ Kinling Lo, Lithuanian foreign minister criticises Chinese tourist who tossed pro-Hong Kong memorial across pilgrimage site, *South China Morning Post*, 2019

the Hong Kong national security law⁸⁶. In February 2021, Lithuania blocked a contract with the Chinese supplier of scanning tools Nuctech, which was to be used at Lithuanian airports. The official reason was fear for national security⁸⁷. In early 2021, Lithuania signaled that China could be excluded from investments in strategic sectors in the country, and the Lithuanian parliament's foreign affairs committee recommended that it should abandon the 17 + 1 format. The Lithuanian Minister of Foreign Affairs said at the time that multilateral cooperation with China did not bring Lithuania any benefits, and also announced the expansion of cooperation with Taiwan⁸⁸. In May 2021, Lithuania officially left the format of multilateral cooperation with China. In the same month, the Lithuanian parliament excluded Huawei from the contract for the construction and operation of the 5G network in Lithuania.

The reasons for Lithuania's exit from the 17 + 1 format include the pro-democratic and pro-European orientation of the Lithuanian government, the Chinese sanctions against the European Union, which also applied to Lithuanian politicians, including Dovilė Šakalienė, member of the Seimas, and Aušra Semaškienė, the Lithuanian ambassador to the EU⁸⁹. China's rapprochement with Russia is an additional factor that worsens relations, as Lithuania considers Russia a key threat to its national security. In addition, the United States may exert influence on Lithuania through its security guarantees for that country, seeking to weaken the country's relations with China.

In addition to exiting the 17 + 1 format, Lithuania opened a representative office in Taiwan and allowed Taiwan to open a representative office in Vilnius under the name of Taiwan⁹⁰, directly violating the One China policy promoted internationally by China.

The response of the authorities in Beijing to the actions of Lithuania was decisive. In August 2021, China withdrew its ambassador from Lithuania and withdrew accreditation for

⁸⁶ Eleanor Albert, Which Countries Support the New Hong Kong National Security Law?, *The Diplomat*, 2020, retrieved on 12.06.2022, from <https://thediplomat.com/2020/07/which-countries-support-the-new-hong-kong-national-security-law/>

⁸⁷ Reuters Staff, Lithuania blocks Chinese scanning equipment on national security grounds, *Reuters*, 2021, retrieved on 12.06.2022, from <https://www.reuters.com/article/us-lithuania-china-idUSKBN2AH2AR>

⁸⁸ Benas Gerdžiūnas, Lithuanian FM: '17+1' format with China divides Europe, *Euractiv*, 2021, retrieved on 12.06.2022, from https://www.euractiv.com/section/politics/short_news/lithuanian-fm-171-format-with-china-divides-europe/

⁸⁹ Sanctions on EU-China relations can have serious consequences, and in Lithuania, the policy for Beijing is already being reconsidered, *Tekdeeps*, 2021, retrieved on 12.06.2022, from <https://tekdeeps.com/sanctions-on-eu-china-relations-can-have-serious-consequences-and-in-lithuania-the-policy-for-beijing-is-already-being-reconsidered/>

⁹⁰ Opening a Taiwan Representative Office was 'mistake', says Lithuanian president, *Euronews*, 2022, retrieved on 12.06.2022, from <https://www.euronews.com/2022/01/04/opening-a-taiwan-representative-office-was-mistake-says-lithuanian-president>

Lithuanian diplomats. It was the first time China reacted in a similar way to an EU country opening an office in Taipei. In addition, China has started to try to cut Lithuania off economically from the Chinese market, including through the temporary deletion of Lithuania from customs registries by Chinese ports, which prevents their clearance⁹¹. In addition, China began to put pressure on German entities by blocking the import of German goods produced in Lithuania. The German-Baltic Chamber of Commerce in a letter to the Lithuanian authorities suggests that due to the blocking of supply chains by China, German companies will not be able to continue investments in Lithuania.⁹² In January 2022, the European Union sent a request against China to the World Trade Organization on this matter.

Chinese-Lithuanian relations can be considered the opposite of Sino-Greek relations. From China's point of view, Lithuania is not a strategic partner in Central and Eastern Europe, so China can allow itself to react decisively in the event of Lithuania's anti-Chinese course, to show other countries that violations of the One China Policy and other actions that criticize China's domestic policy may lead to serious consequences. The threat from Russia seems to determine to a large extent the foreign policy of Lithuania, which sees China as Russia's ally. Lithuania is looking for security guarantees in the United States, which are trying to limit Chinese influence in the world. The current pro-Western course of the Lithuanian government, which puts itself in the position of a defender of liberal-democratic values, is also not without significance. In view of the above facts, Lithuania actively engages in criticism of China on the international arena. However, such an anti-Chinese course could have serious negative consequences for the Lithuanian economy. The chance to reverse this scenario is either a change in the anti-Chinese policy of the Lithuanian government or the European Union's solidarity towards Lithuania dispute with China.

⁹¹ Zaini Majeed, China Removes Lithuania From Customs Registry Over Taiwan Ties; Imposes Block On Goods, Republicworld.com, 2021, retrieved on 12.06.2022, from <https://www.republicworld.com/world-news/china/china-removes-lithuania-from-customs-registry-over-taiwan-ties-imposes-block-on-goods.html>

⁹² Bartosz Kowalski, Monitor Chiński Lipiec-Sierpień 2016, Ośrodek Spraw Azjatyckich, 2021

4. Interviews with experts

As the aim of this work is to understand the goals and principles of Chinese economic diplomacy on the example of the 16 + 1 format, 5 interviews were conducted with recognized experts in Chinese international policy to deepen the analysis carried out earlier with other aspects relevant to the objectives of the work.

The interviews aim to look at the issue of Chinese economic diplomacy from different perspectives, to create a complete picture of Chinese involvement in CEE.

The issues discussed by the experts have been divided thematically.

Starting from the broader perspective of China's priorities in international politics, through the reasons for the creation of the 16 + 1 format, the experts will explain the significance of CEE in Chinese politics as well as the priorities and goals of Chinese involvement in the region.

Then, experts will indicate which goals have not been achieved and explain the reasons for the poor results of cooperation within the 16 + 1 format.

At the end of the chapter, experts will comment on the prospects for further cooperation between the CEE countries and China, and will indicate the most important elements that will determine the future of China's presence in this region.

The experts have the extensive knowledge of China's domestic and international politics and understand the 16 + 1 format in the broader context of Chinese international politics. Their scientific achievements are an important element of modern knowledge about China and its presence in Central and Eastern Europe, therefore the interviews with them will be an exceptionally valuable element of this work.

4.1. China's priorities in international politics

According to Dr Jakóbowski, the main areas of China's interest in terms of investments are currently transport and logistics. Poland does not play a strategic role from the point of view of Chinese transport policy, because rail connections between China and the European Union are not of great importance for China from a global point of view. Rail transport between Europe and China accounts for less than 1% of Chinese trade in general, and there is no prospect of this growing significantly.

When it comes to foreign investments, Dr Jakóbowski points out that China is interested in investing in assets associated with high technological potential, which are not too many in CEE. The companies with great technological potential that the Chinese companies would like to buy are rather located in Western Europe. In order to spend money on a large project, the Chinese state-owned companies generally follow the principle that such an investment must bring real economic benefits for China.

Professor Jacoby believes that in China's international policy, a sense of security plays an important role, primarily regarding the safety of transport routes and food security, which enables undisturbed business operations. The prioritization of economic and social stability inside China results from the fact that it is indispensable to the fulfillment of the overriding goal of the Communist Party of China, which is to stay in power. The professor claims that a feature of Chinese society is that if people live reasonably well, if there is progress, if people are improving their living conditions, they will not seek to change power.

Good relations with the United States and the European Union are crucial due to the security reasons, because they are strategic export markets for China. Another important factor is to ensure safe and stable imports of strategic raw materials, which is a requirement for good relations with oil-owned countries such as Iran, the Arabian Peninsula, Venezuela and Russia. Due to the high role of trade in the Chinese economy, uninterrupted access to shipping routes such as the Strait of Malacca is essential, which again requires proper relations with the United States.

As China is a large importer of food, food security also plays a significant role in international politics. On this issue, the war that is currently raging in Ukraine poses a great threat to Chinese food security. According to professor Jacoby, China is driving towards a multipolar world that is not dominated by US-Chinese rivalry, but a world where there are many different players with different interests. Such a world would be friendlier to China.

4.2. Chinese external and internal rationale for creating the 16+1 formula

Experts cite many reasons for establishing the 16 + 1 format by China. Dr Jakóbowski says that it is a tool for achieving the goals of the People's Republic of China within their policy towards the European Union, which was to allow influencing the European Union through the region of Central and Eastern Europe.

Professor Góralczyk similarly notes that the Chinese believed that they would be closer to the former socialist countries. However, Chinese did not take into account the importance of belonging or not belonging to the European Union.

Professor Jacoby points to the lack of understanding regarding the differences between the countries of the CEE region and the fact that on the level of international relations these countries do not closely cooperate with each other, but look primarily at the West when it comes to priorities in international politics. Despite this, the Chinese political elite believed that Europe is still divided into two parts - Eastern Europe and Western Europe. Hence, this group includes both countries belonging to the European Union and those not belonging to it.

Prof. Jacoby, Mrs. Dr Szunomár and Mr. Dr Jakóbowski as one of the reasons for establishing the format also cite the possibility of meeting many leaders at once, which for logistical reasons is useful for China. The 16+1 Summits offer the possibility of meeting many heads of state on a regular basis and thus shaping bilateral relations.

Dr Szunomár says, that the creation of such a bloc could be for economic, political or geopolitical reasons, and China felt that CEE might fit well with these plans.

Professor Mierzejewski points to China's willingness to test the mechanisms of diplomatic functioning in Europe as one of the main reasons for establishing the 16 + 1 format.

In addition, the 16 + 1 format follows the mentality of a very loose format, not based on any treaty obligations, but on the other hand based on very strong guanxi relations, i.e. creating a social network that was to ensure the implementation of the set goals. It is a kind of multilateral umbrella to cultivate and strengthen bilateral relations.

The selection of such a group of countries into this format was to be related, from the Chinese point of view, to the existence of a common identity, based on the fact that all these countries once belonged to one communist camp. In their relations with CEE, the Chinese wanted to refer to "historical continuity" and build relationships based on the concept of "traditional friends" - chuantong youyi (传统友谊) . However, the professor also believes that the premises of the state's foreign policy are always internal.

Professor Mierzejewski, as one of the most important reasons for establishing the 16 + 1 format, points to the lobbying of local authorities in Beijing in order to implement the idea of Xibu Da Kaifa (西部大开发), i.e. the great opening of the West of China, consisting of provinces without access to the sea. So, first of all, the Chinese provinces of Chengdu and Chongqing

lobbied for the commercial opening of the west of China by creating rail connections from China to Europe. As a result of these pressures, the central authorities began to implement this idea. Professor Mierzejewski believes that in international politics, Beijing represents and de facto is an intermediary of the interests of local elites, which provide stability within the state, that guarantees Beijing power.

Professor Mierzejewski notes that Chinese multilateral initiatives, including 16 + 1, are intended to coordinate intra-Chinese initiatives and help in the flow of information between institutions and Ministries involved in cooperation with the CEE countries. On the other hand, the professor notes that the 16 + 1 was also designed to allow local authorities in China to compete with each other to achieve the results desired by Beijing's central government. This has internal roots, especially in the nomenclature system. Beijing allows itself to evaluate these results, which helps the headquarters to maintain its dominant role in the state.

In turn, Dr Jakóbowski talks about the usefulness of this format as a mechanism coordinating China's economic expansion, similar to other formats created by China in other parts of the world, such as FOCAC in Africa. The developmental model of double circulation, announced by Xi Jinping, mentioned by Professor Góralczyk, is important here. This model means that the internal market is a priority in China's economic policy, and external markets are only to play a supplementary role. In this respect, the CEE region is important for China, as it is on the way to Western Europe.

Professor Jacoby, on the other hand, talks about the importance of the 16 + 1 format in the propaganda and PR message to Chinese society, which is to show the 16 + 1 countries in the position of those who strive for China's favor. Dr Szunomár in a similar vein says that the Chinese authorities like to inform their audience, the Chinese public, about how much China is welcome in other countries. From this perspective, for the average Chinese it is Europe, no matter if it is Hungary or France. It is a European country where China is in a very good position. At least it is suggested by these headlines, so it has some political marketing reasons when it comes to China's domestic goals.

4.3. Failures of the 16 + 1 cooperation

Dr Jakóbowski claims that China has failed to create a group of countries favorable to itself from this format, which would allow China to influence EU policy, but individual countries such as Hungary and Serbia have moved closer to China.

Moreover, economic cooperation, which was to be the main engine of Chinese relations with Central Europe, the engine for developing the 16 + 1 as this political platform, lost its momentum very quickly - both at the level of the instruments offered and at the level of practices brought by these Chinese stakeholders, banks, construction companies and energy companies. In addition, it was pointed out that in terms of the loans offered, no formula has been developed so far in which the Chinese would be able to compromise so that it would be acceptable for Central Europe.

From an internal perspective, the 16 + 1 format did not fully address the problem of the lack of coordination in the PRC's economic expansion, primarily within party-state structures, i.e. state entities involved in cooperation with CEE.

Despite the existence of multilateral institutions in the 16 + 1 format, they were mainly used to strengthen China's bilateral relations with individual countries. On the other hand, all real economic agreements, talks about investments, about loans, and monetary cooperation took place at the bilateral level, and not at the level of multilateral institutions.

Dr Szunomár says that the majority of countries seem to be rather opposing 16+1 initiatives, mainly because there are no huge developments, resulting from the 16 + 1 initiative. Some of the Central Eastern European Countries saw that they could benefit more from this cooperation, but the majority of them realized that there is no major benefits yet.

4.4. Reasons for the failure of the 16 + 1 format

Experts list various reasons for the failure to achieve the important goals of cooperation between the 16 + 1 region and China. Professor Jacoby mentioned that the 16 + 1 group is of little importance for China because it is not an important area for China from an economic point of view. In Chinese international politics, this group is just on the third line of priorities. China's policy is primarily oriented towards economic goals and priorities, and the CEE region is of little importance for China from this perspective.

Dr Jakóbowski cites several reasons for the failure of cooperation within the 16 + 1 format, which result from China's internal policy. First, the coordinating entity of the 16 + 1 is the Ministry of Foreign Affairs of China, which has a very weak position within the Chinese political system, and conflicts of interest between individual Chinese entities make cooperation even more difficult.

In addition, the experiences and models of cooperation that were developed in the Global South were also applied by China to 16 + 1 countries. This model of cooperation clashed with completely different legal regulations and completely different needs and goals of the countries of the region, so it was not adapted to local conditions. Professor Góralczyk speaks in a similar vein and believes that the Chinese are surprised that the area of Central and Eastern Europe is very heterogeneous. Professor Jacoby believes that there was too much simplification in Chinese analyzes and too little effort to understand the divisions and differences that exist in Europe, which is one of the reasons that this group is ineffective.

The professor emphasizes, among other things, the importance of the anti-socialist, anti-communist and anti-Russian tendencies of the Polish political elite, which may negatively affect relations with China, which define itself as a socialist country and that maintain friendly relations with Russia.

Doctor Jakóbowski also lists the reluctance of the European Commission, Germany and the United States towards Chinese involvement in CEE as an additional factor negatively affecting cooperation within the 16 + 1 format.

Like Professor Jacoby, Dr Jakóbowski talks about the low priority of CEE in the general policy of China, giving the example of Hungary, where, despite a deep commitment to cooperation under Chinese conditions, no spectacular economic effects were achieved. Doctor emphasizes that the significance of the Central and Eastern Europe region in Chinese politics is low, because the Chinese in CEE region are not willing to sacrifice any of their economic interests for the sake of political interests.

In Chinese politics, relations with the United States are the most important. Relations with the European Union are also important, but China attaches the greatest importance to relations with Germany and France, and treats relations with 16 + 1 countries as an element of relations with Germany and the European Commission.

Experts say that one of the most important factors negatively affecting the future of the 16 + 1 format is the political consequences of Russia's aggression against Ukraine, given the political rapprochement between China and Russia.

Dr Jakóbowski notes that the usefulness of this format in the perception of Central European countries was declining even before the American offensive against this format, and disappointment and impatience with this format grew in Central Europe already before 2018, while the clear support of the Kremlin's political line, given by China during the war, will accelerate the ongoing recalculation among the Central European elites as to relations with China.

One of the basic conditions for the further functioning of this format is the possible distancing of China from Russia and its role as a neutral actor in contacts with Europe. This is particularly important concerning relations with CEE, as currently Central Europe sees China as a country on the wrong side of the front.

Professor Jacoby explains that the war in Ukraine harms China's relations with Europe, and even more so on the relations of those countries that strongly opposed Russian aggression in Ukraine, i.e. primarily Poland, the Baltic states and the Czech Republic. Therefore, the professor believes that "this format has no future at the moment".

On the other hand, professor Góralczyk claims that even before the war in Ukraine, the Baltic states and Poland began to approach China guided by security reasons, not mercantile and commercial reasons - which was emphasized by the Chinese side. And since China is unable to guarantee these countries' security, these countries began to withdraw from cooperation with China.

Professor Góralczyk speaks also about the significance of the presence of Americans in the CEE region when it comes to relations with China. In this context, the professor recalls the fact that already at the turn of 2017-18, Donald Trump adopted two new American strategies - security and military, where it was written that Russia and China are the strategic rivals of the United States.

In this context, the professor recalled the importance of the new cold war between the US and China, which manifests itself not only in the trade and customs war but also in the ideological, axiological, media war and the war for high technologies.

As for the latter, it is not without significance in relations with China that Lithuania, the Baltic states, the Czech Republic and Slovakia have recently opted for technological cooperation with Taiwan.

The professor notes that because of the above facts and the Russian aggression against Ukraine and America's involvement in the CEE region in connection with the Russian aggression, where "Americans returned to Europe" and American soldiers appeared in CEE, an unfavorable situation was created for China's presence in the region. Against this background, China's room for maneuver in the region is shrinking rapidly.

Dr Jakóbowski is of a similar opinion. According to him, in the light of Russian aggression, relations with the United States are necessary for most countries in the region, which for political reasons limits the interest in deepening relations with China.

4.5. Prospects for China's Further Engagement in CEE

Professor Mierzejewski, speaking about the prospects for the further functioning of the 16 + 1 format, says that they are not unambiguous and more inclining that the format will lose its importance. Attempting to test such a model of cooperation made China aware not to get too involved in strongly anti-communist countries.

Moreover, the professor points out that China is signaling to the countries of the region that due to problems, it will limit economic initiatives in the region. In addition, the upcoming anti-corruption campaign will further reduce the number of business interactions from China.

Speaking about the prospects of a possible increased future Chinese involvement in CEE, Dr Szunomár refers to the 2008 crisis, one of the results of which was the opening of CEE countries to investments from non-EU countries. Central and Eastern European countries experienced economic recessions back then, partly because they were too dependent on Western economies. Dr Szunomár claims that if a similar crisis is repeated, it may open up new doors for Chinese involvement in the CEE region. However, in the current situation, most CEE countries prefer to tighten relations with the European Union and the United States.

Professor Góralczyk believes that after the pandemic and the war in Ukraine, China may come up with a new concept of cooperation with Europe – it may be an idea of creating the 27 + 1 formula. The professor also suspects that China will come out not only with large infrastructure

projects involving the construction of railways, bridges or highways, but also with, for instance, the concept of the health-care silk route, or the digital silk route, including cooperation in the field of modern technologies.

However, the professor recommends paying special attention to what Germany and France will do and whether the Paris-Berlin axis will open, which will work out a common position on relations with China. The stance of Germany is the most important towards 16+1 group, as the CEE region is economically strongly dependent on them.

Dr Jakóbowski claims that in Poland, the Czech Republic, Romania, Croatia, and the Baltic states there is a belief that there are currently no interesting economic opportunities in cooperation with China, and therefore, as Professor Góralczyk says that the Chinese would have to offer a new model economic cooperation, adjusted to the expectations and interests of the CEE countries.

Conclusions

Chinese economic diplomacy is an interesting issue in contemporary international relations. In view of the disappointed expectations of an increased presence of China in Central and Eastern Europe, it is necessary to look at this problem from a broader perspective.

An analysis of the Chinese perception of itself and the world has shown that, in the context of international politics, China is primarily seeking to regain its former position in the East Asia region, as well as play an important role as an integral part of the international community.

However, both the analysis of the 16 + 1 format based on the available literature and interviews with experts prove that CEE does not play a significant role in Chinese international politics today.

It is internal reasons that play a key role in the reasons behind China's launching the 16 + 1 format. It turns out that the local authorities of some Chinese provinces lobbied for its creation, seeing it as an opportunity to achieve better results and be appreciated by the central government in Beijing.

Regarding the intra-Chinese perspective, the 16 + 1 format plays an important role in coordinating Chinese economic initiatives and helps in the flow of information at the level of Chinese entities.

One of the external goals of creating the 16 + 1 format by China was also to test the principles of the functioning of diplomacy in Europe, where the European Union plays the most crucial role. It can be concluded that China has not succeeded in building a bloc of countries favorable to itself in the CEE region, which would lobby for Chinese interests in the European Union.

Offering such a model of cooperation to the CEE countries was largely due to China's erroneous assumptions. China failed to recognize the significance of social and legal differences between individual CEE countries, as well as strong anti-communist tendencies in this region. The membership of most 16 + 1 countries in the European Union effectively limits or hinders the possibility of financing large infrastructure projects on similar terms as in Asian or African countries. On the other hand, Chinese infrastructure projects have a greater chance of success in non-EU countries due to the lack of EU regulations.

Central and Eastern Europe is not an important direction of China's international policy, as evidenced by the fact that China does not want to offer more favorable financing conditions in

the CEE countries in order to obtain political benefits at the expense of limiting economic profits.

Both the analysis of the reasons for establishing the format based on the literature and interviews with experts prove that the positive aspects of cooperation within the 16 + 1 format include regular annual meetings (until the outbreak of the pandemic) of format leaders, thanks to which the leaders of the countries involved in the cooperation have the opportunity to meet at the highest political level. However, institutions established under the 16 + 1 format are used to a marginal extent at the level of multilateral cooperation, and most of the cooperation within 16 + 1 takes place directly at the bilateral level.

Moreover, an analysis of the CEE countries trade exchange with China shows that CEE does not play a significant role in China's international trade. The increase in China's trade turnover with the countries of Central and Eastern Europe in recent years is mainly due to the increased import of goods from China. In view of the earlier expectations of a reduction in the trade deficit and the inflow of Chinese investments, many CEE countries are disappointed with the current developments and are less optimistic about the prospects of deepening cooperation with China, which negatively affects the future of the 16 + 1 format.

Thanks to interviews with experts, it was shown that the current direction of Chinese economic policy should be understood through the prism of double circulation, where the external market plays only a complementary role.

Thanks to the analysis of key Chinese investments in the region, it was shown that Hungary, Serbia and Greece are the leaders of political cooperation with China. The positive attitude to cooperation with China in these countries results primarily from high expectations regarding the inflow of Chinese investments to the above-mentioned countries, as well as the subjective preferences of the leaders of these countries as to the directions of international cooperation. Therefore, it can be concluded that the key in these cases is a friendly political environment.

This analysis, supported by interviews shows that China desires diplomatic support in the international arena and is more involved in cooperation with the countries that support it in international disputes.

The quality of Chinese involvement in the Balkan countries proves that the most important Chinese project in Central and Eastern Europe today is the creation of a stable sea-land trade route from China to Central and Eastern Europe, which is to be made possible primarily by

Chinese investments in the port of Piraeus and the project of connecting Greek ports with Hungary by means of high-speed rail.

Interviews with experts prove that the prospect of further cooperation within the 16 + 1 framework is worsened today mainly by the political rapprochement between China and Russia in the face of China's strategic rivalry with the United States and Russian aggression against Ukraine. However, the disappointment resulting from the failure to meet countries' expectations as to the scale and quality of Chinese involvement in the region has been growing for a long time and has a negative impact on the CEE countries' perception of the prospects for cooperation with China.

According to experts, if China would like to become more involved in cooperation with the CEE countries, it should offer a new model of cooperation, more favorable and more adapted to local conditions. In the face of the Russo-Ukrainian war, it also seems imperative that China politically distance itself from Russia.

Bibliography

1. Bogdan Góralczyk, Chiński kod, obserwatorfinansowy.pl, 2014, retrieved on 11.06.2022, from <https://www.obserwatorfinansowy.pl/tematyka/makroekonomia/trendy-gospodarcze/chinski-kod/>.
2. Zhang Haihua, Think More Like Chinese, The Federation Press, Sydney, 2017.
3. Fenzhi Zhang, Xi Jinping: How to Read Confucius and other Chinese Classical Thinkers, Cn Times Books Inc., 2015.
4. Zheng Ruiwen, The Relationships between Confucian Family Values and Attitudes toward Divorce in Mainland China: An Exploratory Study, Syracuse University, 2016.
5. Baidu Baike, retrieved on 23.03.2022, from <https://baike.baidu.com/item/%E4%BA%BA%E8%84%89>.
6. Baidu Baike, retrieved on 23.03.2022, from <https://baike.baidu.com/item/%E4%B8%80%E6%9C%9D%E5%A4%A9%E5%AD%90%E4%B8%80%E6%9C%9D%E8%87%A3>.
7. Henry Kissinger, The China Challenge, The Wall Street Journal, 2011, retrieved on 11.06.2022, from <https://www.wsj.com/articles/SB10001424052748703864204576315223305697158>.
8. Graham Allison, Robert D. Blackwill, Ali Wyne, Chiny, Stany Zjednoczone i świat w oczach Wielkiego Mistrza Lee Kuan Yewa, PWN, Warszawa 2020.
9. Angus Maddison, Economic decline and external humiliation, 1820–1949, Chinese economic performance in the long run, 960–2030 AD (2nd ed., Revised and Updated) OECD Publishing, Paris, 2007.
10. Angus Maddison, The World Economy: A Millennial Perspective, Development Centre of the organization for Economic Co-operation and Development, Paris, 2001.
11. World Development Indicators database, World Bank, 1 July 2021.
12. Bogdan Góralczyk, Nowy Długi Marsz. Chiny ery Xi Jinpinga, Wydawnictwo Akademickie Dialog, Warszawa 2021.
13. Sun Yat-sen, Trzy Zasady Ludu, Wydawnictwo Akademickie SEDNO, Warszawa, 2014.
14. Mao Weizhun, Debating China's International Responsibility. The Chinese Journal of International Politics, 2017.
15. Jerzy Menkes, Guest post: Stosunki USA-Tajwan, Przegląd Prawa Międzynarodowego, 2020, retrieved on 10.06.2022, from <http://przegladpm.blogspot.com/2020/12/guest-post-stosunki-usa-tajwan.html>.
16. Thomas Robinson, David Shambaugh, Chinese Foreign Policy: Theory and Practice, Clarendon Press, Oxford, 1994.
17. Jin Xide, “战后日本经济外交的作用及其演变”, Japanese Journal, No. 4, 1995.
18. Diane B. Kunz, Butter and Guns: America's Cold War Economic Diplomacy, Free Press, New York, 1997.
19. Wayne E. Anthony, U.S. Economic Diplomacy: Priorities and Concerns, Houston World Affairs Council Corporate Briefing, Houston, 2006.
20. Daniel W. Drezner, The Sanctions Paradox: Economic Statecraft and International Relations, Cambridge University Press, Cambridge, 1999.
21. David Baldwin, Economic Statecraft, Princeton University Press, Princeton, 1985.

22. Zhang Xiaotong, “中国经济外交理论构建: 一项初步的尝试”, *Diplomatic Review*, No. 6, 2013.
23. Zhao Kejin, “经济外交的兴起: 内涵、机制与趋势“, *Teaching and Research*, No. 1, 2011.
24. Li Wei and Sun Yi, “理解中国经济外交” *Waijiao pinglun*, no. 4, 2014.
25. The State Council of The People’s Republic of China, retrieved on 23.03.2022, from <http://english.www.gov.cn/statecouncil/hanzheng/>.
26. The State Council of The People’s Republic of China, retrieved on 23.03.2022, from <http://english.www.gov.cn/statecouncil>.
27. Ministry of Commerce of the People's Republic of China, retrieved on 23.03.2022, from <http://www.mofcom.gov.cn/>.
28. Ministry of Finance of the People's Republic of China, retrieved on 23.03.2022, from <http://www.mof.gov.cn/>.
29. People's Bank of China, retrieved on 23.03.2022, from <http://www.pbc.gov.cn/>.
30. The National Development and Reform Commission (NDRC), retrieved on 23.03.2022, from <https://www.ndrc.gov.cn/>.
31. Ministry of Foreign Affairs of the People's Republic of China, retrieved on 23.03.2022, from <https://www.mfa.gov.cn/>.
32. Erik Brattberg, Philippe Le Corre, Paul Stronski, Thomas de Waal, *China’s Influence in Southeastern, Central, and Eastern Europe: Vulnerabilities and Resilience in Four Countries*, Carnegie Endowment for International Peace, Washington, 2021.
33. Dominik Mierzejewski, Bartosz Kowalski, Przemysław Ciborek, *Aktywność gospodarcza i polityczna Chińskiej Republiki Ludowej w regionie Europy Środkowej i Wschodniej*, Raport Ośrodka Spraw Azjatyckich, Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź, 2018.
34. Marcin Kaczmarek, Jakub Jakóbcowski, *Chiny – Europa Środkowo-Wschodnia: „16+1” widziane z Pekinu*, Ośrodek Studiów Wschodnich, Warszawa, 2015.
35. Greece proves appeal of ‘16+1 Cooperation’, State Council of the People's Republic of China, 2019, retrieved on 20.04.2022, from http://english.www.gov.cn/premier/news/2019/04/14/content_281476608911974.htm.
36. Hua Hongjuan, Zhang Haiyan, “一带一路”框架下中国与中东欧国家“精准合作”研究, *International Economic Cooperation Issue 2*, 2018.
37. Zhang Li, Zhang Xiaoxu, “17+1 合作”背景下中东欧国家涉华舆情研究, *China-CEEC Think Tanks Network*, 2020.
38. China’s Peaceful Development, State Council of the People's Republic of China, retrieved on 20.04.2022, from http://english.www.gov.cn/archive/white_paper/2014/09/09/content_281474986284646.htm.
39. Huang Ping, Liu Zuokui, *The Cooperation between China and Central & Eastern European Countries (16+1): 2012-2017*, China-CEEC Think Tanks Network, 2017.
40. 中国—中东欧国家合作秘书处简介, *Cooperation between China and Central and Eastern European Countries*, retrieved on 20.04.2022, from http://www.china-ceec.org/chn/msc/mscjj/201610/t20161017_6809979.htm.

41. Justyna Szczudlik, "Seven Years of the 16+1 – An Assessment of China's Multilateral Bilateralism" in *Central Europe*, Center for Asian Studies, 2019.
42. Gisela Grieger, *China, the 16+1 format and the EU*, European Parliamentary Research Service, 2018.
43. Eszterhai Viktor, "Introducing the '16 + 1 Cooperation'", *PAGEO Geopolitikai Kutatóintézet*, 2017, retrieved on 20.04.2022, from <http://www.geopolitika.hu/hu/2017/10/23/the-presentation-of-the-16-1-cooperation/>.
44. Chen Xin, He Zhigao, *16+1 Cooperation and China-EU Relationship*, China-CEE Institute, 2018.
45. *2021 Cooperation between China and Central and Eastern European Countries Beijing List of Activities*, Ministry of Foreign Affairs of the People's Republic of China, retrieved on 20.04.2022, from https://www.fmprc.gov.cn/mfa_eng/wjb_663304/zzjg_663340/xos_664404/xwlb_664406/202102/t20210218_10410086.html.
46. Full text: Xi Jinping's speech at the China-CEEC Summit, *Cooperation between China and Central and Eastern European Countries*, retrieved on 20.04.2022, from http://www.china-ceec.org/chn/msc/mscjj/201610/t20161017_6809979.htm.
47. Zhu Xiaozhong, *China-CEE Cooperation: Features and Future Directions*, China Academic Journal Electronic Publishing House, 2017.
48. China-CEE Institute Launched in Hungary, [china.org.cn](http://www.china.org.cn), retrieved on 22.04.2022, from http://www.china.org.cn/world/2017-04/25/content_40686852.htm.
49. Summit Documents, *Cooperation between China and Central and Eastern European Countries*, retrieved on 22.04.2022, from <http://www.china-ceec.org/eng/zywj/ldrhhcgwj/>.
50. <https://oec.world/>, access on 23.04.2022.
51. *Chinese Investments in Central and Eastern Europe, CEECAS*, Budapest, 2021, retrieved on 23.04.2022, from <https://www.china-cee-investment.org/>.
52. Przemysław Ciborek, *Monitor Chiny-Balkany Marzec 2020*, Ośrodek Spraw Azjatyckich, 2020.
53. Bartosz Kowalski, *Monitor Chiński Wrzesień 2020*, Ośrodek Spraw Azjatyckich, 2020.
54. Przemysław Ciborek, *Monitor Chiny-Balkany Marzec 2021*, Ośrodek Spraw Azjatyckich, 2021.
55. Przemysław Ciborek, *Monitor Chiny-Balkany Maj 2021*, Ośrodek Spraw Azjatyckich, 2021.
56. Bartosz Kowalski, *Monitor Chiński Lipiec-Sierpień 2021*, Ośrodek Spraw Azjatyckich, 2021.
57. Bartosz Kowalski, "China's foreign policy towards Central and Eastern Europe: The '16+1' format in the South-South cooperation perspective. Cases of the Czech Republic and Hungary", *Cambridge Journal of Eurasian Studies*, 2017.
58. Hemanth Kumar, *Belgrade-Budapest Railway Project, Europe, Railway Technology*, 2022, retrieved on 11.06.2022, from <https://www.railway-technology.com/projects/belgrade-budapest-railway-project-europe/>.
59. Justin Spike, "EC launches infringement proceeding concerning Budapest-Belgrade railway project", *The Budapest Beacon*, 2016, retrieved on 12.06.2022, from <https://budapestbeacon.com/ec-launches-infringement-proceeding-concerning-budapest-belgrade-railway-project/>.
60. Isobel Ewing, "Hungary signs \$2.1bn loan agreement with China for Budapest-to-Belgrade rail link", *CGTN*, 2020, retrieved on 12.06.2022, from <https://newseu.cgtn.com/news/2020-06-22/Hungary-signs-2-1bn-loan-with-China-for-Budapest-to-Belgrade-railway-Rx4Aiq8DHq/index.html>.

61. Bartosz Kowalski, Monitor Chiński Grudzień 2015, Ośrodek Spraw Azjatyckich, 2015.
62. Romana Moares, Work starts on high-speed Belgrade-Budapest railway, Industry Europe, 2021, retrieved on 12.06.2022, from <https://industryeurope.com/sectors/transportation/work-starts-on-high-speed-belgrade-budapest-railway/>.
63. Bartosz Kowalski, Monitor Chiński Lipiec-Sierpień 2016, Ośrodek Spraw Azjatyckich, 2016.
64. Bartosz Kowalski, Monitor Chiński Listopad 2020, Ośrodek Spraw Azjatyckich, 2020.
65. Georgi Gotev, EU unable to adopt statement upholding South China Sea ruling, Euractiv, 2016, retrieved on 11.06.2022, from <https://www.euractiv.com/section/global-europe/news/eu-unable-to-adopt-statement-upholding-south-china-sea-ruling/>.
66. Anastas Vangeli, Macedonia external relations briefing: Relations Between Macedonia, Greece and China After the Prespa Agreement, China-CEE Institute, 2019.
67. Bartosz Kowalski, Monitor Chiński Listopad 2019, Ośrodek Spraw Azjatyckich, 2019.
68. Plamen Tonchev, Sino-Greek Relations in Greek and Chinese Media, 2020, Institute of International Economic Relations, 2021.
69. Catherine Putz, 2020 Edition: Which Countries Are For or Against China's Xinjiang Policies?, The Diplomat, 2020, retrieved on 12.06.2022, from <https://thediplomat.com/2020/10/2020-edition-which-countries-are-for-or-against-chinas-xinjiang-policies/>.
70. Andrius Sytas, Lithuania raps Chinese diplomats for role at pro-Hong Kong protest, Reuters, 2019, retrieved on 12.06.2022, from <https://www.reuters.com/article/us-lithuania-china-idUSKCN1VN1GV>.
71. Kinling Lo, Lithuanian foreign minister criticises Chinese tourist who tossed pro-Hong Kong memorial across pilgrimage site, South China Morning Post, 2019.
72. Eleanor Albert, Which Countries Support the New Hong Kong National Security Law?, The Diplomat, 2020, retrieved on 12.06.2022, from <https://thediplomat.com/2020/07/which-countries-support-the-new-hong-kong-national-security-law/>.
73. Reuters Staff, Lithuania blocks Chinese scanning equipment on national security grounds, Reuters, 2021, retrieved on 12.06.2022, from <https://www.reuters.com/article/us-lithuania-china-idUSKBN2AH2AR>.
74. Benas Gerdžiūnas, Lithuanian FM: '17+1' format with China divides Europe, Euractiv, 2021, retrieved on 12.06.2022, from https://www.euractiv.com/section/politics/short_news/lithuanian-fm-171-format-with-china-divides-europe/.
75. Sanctions on EU-China relations can have serious consequences, and in Lithuania, the policy for Beijing is already being reconsidered, Tekdeeps, 2021, retrieved on 12.06.2022, from <https://tekdeeps.com/sanctions-on-eu-china-relations-can-have-serious-consequences-and-in-lithuania-the-policy-for-beijing-is-already-being-reconsidered/>.
76. Opening a Taiwan Representative Office was 'mistake', says Lithuanian president, Euronews, 2022, retrieved on 12.06.2022, from <https://www.euronews.com/2022/01/04/opening-a-taiwan-representative-office-was-mistake-says-lithuanian-president>.
77. Zaini Majeed, China Removes Lithuania From Customs Registry Over Taiwan Ties; Imposes Block On Goods, Republicworld.com, 2021, retrieved on 12.06.2022, from <https://www.republicworld.com/world-news/china/china-removes-lithuania-from-customs-registry-over-taiwan-ties-imposes-block-on-goods.html>.

78. Bartosz Kowalski, *Monitor Chiński Lipiec-Sierpień 2016*, Ośrodek Spraw Azjatyckich, 2021.

Other sources

1. Interview with prof. Bogdan Góralczyk, *Former Director of the Centre for Europe at the University of Warsaw, former Ambassador of the Republic of Poland in Thailand, Plenipotentiary for International Cooperation, Member of the Academic Group for European Political and Defence Integration* (19.05.2022)
2. Interview with prof. Marcin Jacoby, *prof. SWPS University in Warsaw, Dean of the Faculty of Humanities, Head of the Department of Asian Studies* (26.04.2022)
3. Interview with dr Jakub Jakóbowski, *Senior Fellow at the China Programme. Coordinator of the Connectivity in Eurasia project, Centre for Eastern Studies (OSW)* (14.04.2022)
4. Interview with prof. Dominik Mierzejewski, *Chair of the Centre for Asian Affairs at the University of Łódź, Council for Asia and Pacific, MFA, member of Association for Asian Studies, European Association for Chinese Studies (board member) and European International Studies Association* (26.04.2022)
5. Interview with dr Agnes Szunomar, *Head of Research Group on Development Economics, Associate professor Corvinus University of Budapest, Institute of International, Political, and Regional Studies Department of World Economy, Head of Working Group on Strategic sectors and infrastructure development China in Europe Research Network (CHERN)* (25.04.2022)

Appendix 1: List of charts, figures, and tables

Chart 1. Trend of Studies on International Responsibility in Chinese, 1995–2015 ..	7
Chart 2. Quantitative list of countries' mentions in the 16 + 1 Summits Guidelines (2013-2019).....	26
Chart 3. Quantitative list of countries' mentions in the 16 + 1 Summits Guidelines (2013-2019) as a percent of total	26
Chart 4. Exports of selected CEE countries to China in 2012-2020 in billions US dollars	28
Chart 5. Exports of selected CEE countries to China in 2012-2020 as a percent of total	28
Chart 6. Destination for Chinese imports from the CEE countries due to Chinese regions in 2017-2021 as a percent of total	29
Chart 7. Share of imports from selected CEE countries in total Chinese imports in 2012-2020.....	29
Chart 8. Imports of selected CEE countries from China in 2012-2020 in billions US dollars.....	30
Chart 9. Imports of selected CEE countries from China in 2012-2020 as a percent of total	30
Chart 10. Origin of Chinese exports to the CEE countries due to Chinese regions in 2017-2021 as a percent of total.....	31
Chart 11. Share of exports to selected CEE countries in total Chinese imports in 2012-2020	32
Chart 12. Trade deficit of selected CEE countries with China in 2012-2020 in billions US dollars	32

Appendix 2: Interview with prof. Bogdan Góralczyk

Panie Profesorze, jak Pan ocenia użyteczność formatu 16 + 1 z perspektywy chińskiej?

Zwróćmy uwagę, że został on ogłoszony w Warszawie w 2012 roku, jeszcze przed dojściem do władzy 5 generacji przywódców z Xi Jinpingiem, który dopiero później, w 2013 wyszedł z Jedwabnymi Szlakami. Czyli 16 + 1 wyprzedziło Jedwabne Szlaki. W tym sensie była to strategia chińska, która była pukaniem do drzwi Unii Europejskiej. Chińczycy wybrali sobie według swojego stylu myślenia partnerów, czyli tych, poza Grecją, którzy mieli do czynienia poprzednio z realnym socjalizmem. Uznali, że trzeba brać byłe państwa socjalistyczne, że będzie im bliżej, a nie zwracali uwagi, czy ktoś jest w Unii Europejskiej, czy nie jest. Stąd i państwa bałtyckie, i państwa wyszehradzkie, i państwa po-jugosłowiańskie. Z wyjątkiem Grecji, która dołączyła do tego formatu też tak naprawdę z chińskiej woli, no bo w Pireusie kończy się morski Jedwabny Szlak. Czyli to miała być taka przepustka do wejścia do Europy Zachodniej, nie do całej Unii. Ona się mocno zachwiała podczas pandemii, ponieważ nie było obchodów dziesięciolecia. Był kwiecień 2022 roku - wydali jakąś jedną kopertę, z tego co wiem. Nic więcej się nie zdarzyło. Zobaczymy czy w ogóle jeszcze do tej formuły będą wracali, bo ja podejrzewam, że po pandemii, kiedykolwiek to nastąpi - teraz jeszcze mamy kontekst wojny na Ukrainie - że wtedy Chiny wystąpią z jakąś nową koncepcją współpracy z Europą. Na przykład 27 + 1 - bo jest już po Brexicie. Ale zobaczymy. Czyli pierwotnie formuła 16 + 1 miała być dla Chin takim wejściem do Europy, potem przytłumiła je druga inicjatywa, czyli te 2 Jedwabne Szlaki. A potem zupełnie przykryła i zmarginalizowała do pewnego stopnia całą tę koncepcję pandemia.

Jakie jest miejsce Europy Środkowo-Wschodniej w ogóle w polityce chińskiej?

Oczywiście Europa Środkowo-Wschodnia nie jest kluczowa dla Chin. Jest natomiast istotna jako obszar między Europą Zachodnią a Chinami. Z tego punktu widzenia Chińczycy bardzo dobijali się, żeby wejść do Polski. Wystarczy spojrzeć na mapę, żeby zobaczyć, dlaczego taki jest ich interes, dlaczego chcieli mieć hub przeładunkowy w Łodzi. Jak to się nie udało ze względu na opór władz polskich, to poszli i podpisali porozumie odpowiednie z prezydentem miasta Kutno i tam są chińskie kontenery przeładowywane i wysyłane dalej w głąb Europy.

Natomiast Chińczycy najwyraźniej myślę, że są zaskoczeni, że jest to obszar bardzo niejednorodny. W trakcie współpracy czy to w ramach 16 + 1 czy także i Inicjatywy Pasa i Szlaku, państwa naszego regionu się zdywersyfikowały. I mam dosyć precyzyjną, wynikającą z analizy sytuacji cezurę. To był rok 2014. Po 2014, czyli po zajęciu przez Rosję Krymu i rozpoczęciu wojny w Donbasie, bo przecież wtedy zaczęła się wojna ukraińska, a nie 24 lutego 2022 roku, stosunek państw naszego regionu do Rosji, a ponieważ Rosja blisko współpracowała i współpracuje z Chinami, także do Chin zaczął się zmieniać. Mamy 3 wyraźne grupy państw w naszym regionie. Po pierwsze, państwa bałtyckie i Polska zaczęły w stosunku do Chin podchodzić, kierując się racjami bezpieczeństwa, a nie merkantylnymi, handlowymi - na co kładła nacisk strona chińska. A Chiny nam bezpieczeństwa nie dadzą. W tym sensie zaczęliśmy się ze współpracy z Chinami wycofywać, a teraz po 24 lutego bieżącego roku, kiedy tu amerykańscy żołnierze się pojawili, mamy zupełnie nową sytuację i nie jest ona dobra dla Chin. Druga grupa państw z kolei postawiła na Chiny, czyli nie kierowała się racjami bezpieczeństwa, tylko merkantylnymi, a więc handlowymi, gospodarczymi i biznesowymi. No i tu mamy trzech wyrazistych liderów, czyli Węgry, Serbia i Grecja. I one - każdy na swój sposób, ale z Chinami grają, witają chińskich przywódców i celebrują. I trzecia była grupa neutralna, która jednak podczas pandemii, a szczególnie po 24 lutego, zaczyna się skłaniać raczej ku grupie pierwszej niż ku drugiej - czyli raczej racje bezpieczeństwa, ze zrozumiałych względów, niż racje merkantylne. I tu dochodzi jeszcze jeden element, którego wcześniej zupełnie nie było. On się wyłonił po 2017 roku, albo przełomie 2017-18, kiedy Donald Trump przyjął dwie nowe strategię amerykańskie - bezpieczeństwa i militarną, w których po raz pierwszy *expressis verbis* w takim dokumencie, podpisanym przez prezydenta Stanów Zjednoczonych, napisano, że Rosja i Chiny są strategicznym rywalem Stanów Zjednoczonych. Czyli zakończyła się epoka zaangażowania Stanów Zjednoczonych i Zachodu we współpracę z Chinami, a rozpoczęła się nowa zimna wojna, czego dowodem jest, że już od marca 2018 roku mamy przecież wojnę handlową i celną. Ona nie została nigdy odwołana, ona jest. A w czasie pandemii doszły jeszcze dwie wojny - jedna ideologiczna, medialna, aksjologiczna - widzieliśmy u nas jak pani ambasador ówczesna Stanów Zjednoczonych z ówczesnym ambasadorem Chin okładali się w głównym nurcie polskich mediów argumentami kto lepiej walczy z Covidem. No i wojna najważniejsza - też łatwo ją w Polsce wytłumaczyć, bo Huawei, bo 5G, bo Tiktok - czyli wojna o wysokie technologie. I w tym kontekście wyłoniła się nowa grupa państw. Pierwsza była Litwa, później państwa bałtyckie, ale też Czechy i Słowacja, które zaczynają stawiać na współpracę z Tajwanem a nie z ChRL, co jest nowym wyzwaniem. Sytuacja w chwili, kiedy rozmawiamy, jest dynamiczna, rozmawiamy w czasie wojny, rozmawiamy w czasie

niezakończonych pandemii, trzeba wiele rzeczy brać w nawias, bo mogą jeszcze nas bardzo zaskoczyć.

A jak Pan ocenia użyteczność formatu 16 + 1 z perspektywy chińskiej polityki wewnętrznej?

On nie jest tak istotny, całkowicie w zasadzie przykryła go BRI, nie 16 + 1. Niewątpliwie Syczuan jest kluczowy dla tych transportów kolejowych, które szły do Polski i dalej do zachodniej Europy. To jest niewątpliwie prowincja, która najwięcej zrobiła, najwięcej zainwestowała. I jest dywersyfikacja w zależności od branż. Natomiast to nie jest czynnik, który jest kluczowy dla gospodarki chińskiej, to nie jest wiodący w żadnej mierze kierunek - to jest uzupełnienie, to jest tylko dodatek. Pandemia, a szczególnie 24 lutego bieżącego roku, są zdecydowanymi czynnikami hamującymi. W to trzeba dodać jeszcze jeden kontekst, którego się w Polsce nie zauważa i nie rozumie. Xi Jinping zmienił model rozwojowy podczas swojej drugiej kadencji. On nazwał go podwójną cyrkulacją czy podwójnym obrotem, co oznacza, że dla nich najważniejszy jest rynek wewnętrzny. A te rynki zewnętrzne, w tym nasze, są tylko uzupełniające. Chiny się w czasie pandemii mocno zamknęły. Bardzo trudno do nich wyjechać, bardzo trudno, żeby ktoś od nich do nas przyjeżdżał. A swoich studentów, naukowców, przedstawicieli w większości odwołali ze świata zachodniego i nie tylko. W tym sensie musimy czekać na to, co się stanie, jak zakończy się pandemia. W chwili kiedy rozmawiamy przecież jest wielotygodniowa pandemia i lockdown w 26 milionowym Szanghaju i grozi lockdown Pekinu. Sytuacja jest więc bardzo groźna i poważna i Chiny na pewno wyjdą z jakimiś nowymi koncepcjami – podejrzewam, że po pandemii, no i po zakończeniu - oby jak najszybciej - wojny w Ukrainie.

Większość ekspertów, z którymi rozmawiałem, podziela ten pogląd, że potrzebna jest po prostu nowa formuła współpracy między Chinami a EŚW.

Tak, musi być nowa formuła. Ja podejrzewam, że to może być 27 + 1. Ale jeszcze jedną rzecz podejrzewam. Były już takie sygnały, które oczywiście w trakcie wojny i działań wojennych na terenie Ukrainy zniknęły, bo zostały przykryte, że Chiny wyjdą już nie tylko z wielkimi projektami infrastrukturalnymi, że będą budowały koleje, mosty i autostrady, wiadukty, tylko

że wyjdą na przykład z koncepcją jedwabnego szlaku opieki zdrowotnej, a na pewno cyfrowego, czyli w nowoczesnych technologiach. No bo mają to 5G i Huawei. Bardzo istotnym elementem dla naszego regionu jest to, że naszym głównym rozgrywającym - czy nam się to podoba czy nie - są Niemcy. My jesteśmy gospodarką zależną od Niemiec i od Unii Europejskiej - wystarczy wziąć pod uwagę statystykę. Co Niemcy zrobią z Huawei? Co Niemcy zrobią z Chinami? Bo na razie było wystąpienie kanclerza Scholza 27 lutego, zaraz po wybuchu wojny, w Bundestagu, kiedy on wstrzymał Nordstream 2 i dokonał przewrotu kopernikańskiego w stosunkach gospodarczych z Rosją. Ale o Chinach nie powiedział nic. Czekamy na to, co zrobi Macron w stosunku do Chin, co zrobi Scholz w stosunku do Chin, czy się otworzy oś Paryż-Berlin i czy ona wypracuje jakieś wspólne stanowisko. To powinien być sygnał dla nas w Warszawie, dla nas w regionie jak postępować, bo sytuacja się znacząco zmieniła. Na tyle znacząco, że my nie mamy już nie tylko poprzedniego zaangażowania - mamy strategiczną rywalizację, mamy znamiona nowej zimnej wojny. I co najgorsza mamy amerykańskie interesy - Amerykanie wrócili do Europy. I pod ich kuratelą działa Polska. W tym sensie Chińczykom pole manewru się gwałtownie kurczy i zobaczymy, czy skurczy się wobec całej Unii Europejskiej, czy wobec tylko niektórych regionów. Bo te siły, które grały jak Viktor Orban, jak pani Marie Le Pen, jak Matteo Salvini - oni grali bardziej z Rosją niż z Chinami. Więc to też jest jak najbardziej otwarte, co się tutaj stanie. Ale jako wskaźnik zdecydowanie czekałbym, co zrobią z Chinami po wojnie i po pandemii Niemcy i Francja, bo to jest kluczowe.

Co na ten moment Polska jest w stanie zaoferować Chinom a co Chiny, Polsce?

Chiny Polsce mogą jak i Europie zaoferować dużo, ponieważ mają coraz lepsze technologie. My wysyłamy do Chin surowce typu polska miedź, polskie kurczaki, polskie kiełbasy albo bardzo cenione polskie mleko, najlepiej w proszku, albo bardzo ceniony bursztyn. A co Chińczycy przysyłają? Huawei, Xiaomi - wysokie technologie. Tak się narobiło. A co więcej, najnowsze dane pokazują, że deficyt handlowy z Chinami, o którym od początku naszych stosunków mówimy, że powinniśmy zrównoważyć, znowu gwałtownie w czasie pandemii wzrósł. Więc Chiny mają tutaj ogromne pole do popisu a my powinniśmy bardziej zdywersyfikować. Niewątpliwie po pandemii ogromną szansą dla Polski byłby rynek żywnościowy, bo Polska żywność jest ceniona, jest wartościowa - polskie mięso w każdym wydaniu - mieliśmy z tym kłopoty fitosanitarne. No ale też w czasie wojny tego nie przezwyciężymy. Trzeba poczekać na czas po pandemii, po wojnie. W tej chwili my za wiele

nowego zaoferować Chinom nie możemy, poza tym, co już eksportowaliśmy. Eksportujemy ku mojemu ubolewaniu bardzo dużo drzewa do Chin. To nie jest dobry kierunek, bo Chiny sadzą drzewa, a my do Chin eksportujemy. Więc ten akurat asortyment bym wstrzymał, podobnie jak sprowadzanie węgla z Rosji, co już się dokonało.

Czy Chiny traktują nasz region jak państwa Globalnego Południa? Mówi Pan o tej strukturze handlowej, że w zasadzie wysyłamy do Chin podobne produkty co państwa trzeciego świata.

Ta formuła 16 + 1 jest podobna do chińskich formatów w Ameryce Łacińskiej czy w Afryce. W tym sensie zastosowały podejście jak do państw Południa. Ale one nie mówią o nas „Państwa Południa”, a mówią Emerging Markets, rynki wschodzące. No i jednak uwzględniają elementy, że jesteśmy albo w, albo bardzo blisko Unii Europejskiej, która jednak jest traktowana jako wielkie mocarstwo handlowe i ekonomiczne - no bo przecież nie militarne czy polityczne, ale handlowe i ekonomiczne jak najbardziej - a to dla Chin zawsze miało ogromne znaczenie. W tym sensie częściowo jesteśmy traktowani jako kraje Południa, ale częściowo jednak jesteśmy przede wszystkim traktowani jako Europejczycy, a to w Chinach ciągle jest pojęcie o wartości dodatniej.

Appendix 3: Interview with prof. Marcin Jacoby

Chciałbym, chciałbym poznać Pana przemyslenia właśnie na temat formatu 16 + 1. Zaczniemy od pytania: „Po co Chinom format 16 + 1?”.

Wydaje mi się, że on wynika z takiego myślenia jeszcze zimnowojennego chińskiego, ponieważ w chińskich strukturach państwowych jest bardzo silne przekonanie, że tak naprawdę Europa nadal dzieli się na 2 części - na Europę Wschodnią i Europę Zachodnią. Czyli abstrahując od tych podziałów, które są w Europie wewnętrzne, czyli takich jak Unia Europejska i inne kraje pozaunijne, ten podział dla Chin, który wydaje się Chińczykom najbardziej sensowny, to jest podział właśnie na Europę Zachodnią i Wschodnią - stąd ta grupa, która zawiera państwa zarówno unijne, jak i pozaunijne. Powodem tego, że ta grupa powstała jest również po pierwsze brak zrozumienia, dotyczący różnic pomiędzy naszymi państwami i tego, że nasze państwa ze sobą wcale nie współpracują blisko i raczej patrzymy na Zachód, a nie patrzymy blisko naszego ogródka kto z kim chciałby współpracować. A z trzeciej już strony wydaje mi się, że powodem jest to, że po prostu Chińczycy chcieli zoptymalizować swoje wysiłki dyplomatyczne i zamiast spotykać się z tymi małymi państewkami, które są wielkości jednej dzielnicy, jednego miasta chińskiego - no po prostu prościej logistycznie jest traktować to jako jakiś jeden worek, jedną grupę, z którą czy prezydent Xi czy premier Li Keqiang się po prostu spotykają i jest to prostsze logistycznie. I nadal jest gloria spotkania z wielkim wodzem chińskim, ale ona jest dzielona pomiędzy kilkunastu graczy, a nie pojedyncza. Także wydaje mi się, że te powody są główne.

Jak pan ocenia użyteczność tego formatu z perspektywy chińskiej? Czy może jest coś oprócz tego wymiaru propagandowego?

No, to jest ciekawe. Wydaje mi się, że to są 2 wymiary - jeden wymiar to jest właśnie taki propagandowo-PRowy. To znaczy fajnie jest napisać gdzieś, że Chiny de facto stworzyły grupę państw europejskich, które z Chinami działają. Czyli jest to takie dość proaktywne działanie dyplomatyczne, że oto Chińczycy sami tworzą jakąś grupę i sami modelują te relacje w ten sposób. Więc to jest takie bardzo, wydaje mi się, fajne do opowiadania - to, że taki pomysł, że różni liderzy różnych państw zjeżdżają się razem, żeby się spotkać z tym jednym liderem chińskim czy delegacją chińską. To jest bardzo fajny przekaz wewnętrzny dla Chin i

Chińczyków, pokazujący właśnie, wydaje mi się, jakoś odnoszące się też do tej tradycji innych państw, które zabiegały o relacje z Chinami, które przyjeżdżały do Chin i były w pozycji może nie petenta, ale w pozycji hierarchicznie niższej. I tutaj troszeczkę tworzy to takie same wrażenie. Czyli z jednej strony, ponieważ w doktrynie chińskiej jest również szacunek dla państw, niezależnie od ich wielkości i Chiny nie chcą tak paternalistycznie podchodzić do relacji. Z drugiej strony to tworzy taką hierarchiczną strukturę, w której Chiny bardzo dobrze wychodzą, więc to jest ten element PRowy. Natomiast wydaje mi się, że jest jeszcze element pragmatyczny, dotyczący przede wszystkim kwestii transportu towarów chińskich do Europy. Tutaj oczywiście Polska jest pewnie głównym tranzytowym państwem, ale też Grecja i też Bałkany. Więc tutaj mi się wydaje, że fajnie jest mieć taką grupę państw, które stanowią taki przedsiomek do tych głównych rynków konsumpcyjnych europejskich, czyli Niemiec, Holandii, Francji itd, żeby z nimi móc w miarę szybko ustalać pewne rzeczy, które są dobre dla Chin, więc wydaje mi się, że to są te dwa aspekty - PRowy i związany z Pasem i Szlakiem.

A jaki stosunek mają Chińczycy do samej współpracy międzynarodowej, do partnerów międzynarodowych? Tak wychodząc z punktu odniesienia, jakim jest chińska mentalność, chińska filozofia, postrzeganie świata.

To jest trudne pytanie, dlatego że ono w zasadzie dotyczy całej chińskiej polityki zagranicznej. Wydaje mi się, że Chińczycy patrzą bardzo pragmatycznie, myśląc o swoim, o swojej stabilności ekonomicznej i bezpieczeństwie. To są te dwie rzeczy. I to bezpieczeństwo jest trochę inaczej rozumiane niż amerykańskie rozumienie tego słowa. Bo amerykańskie rozumienie słowa bezpieczeństwo przede wszystkim dotyczy wojskowości, aspektów militarnych. Natomiast chińskie poczucie bezpieczeństwa dotyczy, moim zdaniem, przede wszystkim bezpieczeństwa szlaków transportowych, bezpieczeństwa żywnościowego, bezpieczeństwa, rozumianego jako spokój, który powoduje, że Chiny mogą się zajmować dalej tym, czym się zajmują. Więc to bezpieczeństwo jest dla Chin bardzo ważne. A ponieważ ja wierzę, że to jest państwo myślące bardzo pragmatycznie, podejmujące decyzję głównie z pobudek czysto pragmatycznych, związanych z czynnikami ekonomicznymi, mówiąc bardzo prosto, wydaje mi się, że dla Chin najważniejsze jest niezakłócone robienie interesów. I to jest główny taki paradygmat polityki zagranicznej. I w kwestii robienia interesów tutaj najważniejszym partnerem są Stany Zjednoczone. Były, są i prawdopodobnie będą. Ważnym partnerem jest też Unia Europejska. Natomiast to, do czego Chiny dążą, i co jest dla nich bardzo

ważne, to jest świat, gdzie jest wielu graczy. Czyli niezdominowany przez Stany i Chiny, przez rywalizację amerykańsko-chińską, tylko świat, gdzie mamy różnych graczy, którzy różnie podejmują różne decyzje i nie łączą się w bloki. Czyli Chiny nie chcą takiego zimnowojennego podziału świata, który byłby może łatwiejszy dla Ameryki. Chcą świata, w którym Rosja jest graczem, w którym Iran jest graczem, w którym państwa Półwyspu Arabskiego są graczami, w którym Indie są graczem. I wtedy Chiny lepiej sobie radzą i lepiej lawirują pomiędzy tymi różnymi sojuszami, grupami interesów i tak dalej. I dlatego moim zdaniem grupa 16 czy 17 + 1 jest mało istotna dla Chin tak naprawdę. Dlatego, że z ekonomicznego punktu widzenia to nie jest ważny partner. Więc ona gdzieś tam sobie jest, ale gdzieś w trzeciej linii priorytetów, nawet nie w drugiej. Więc wydaje mi się, że chińska polityka jest nakierowana przede wszystkim na cele i priorytety gospodarcze.

No i na cele wewnętrzne jak pan wspominał.

To znaczy niezakłócony handel, bezpieczeństwo jest po to, żeby była stabilność gospodarcza i społeczna wewnątrz Chin, dlatego, że celem głównym, nadrzędnym Komunistycznej Partii Chin jest utrzymanie się u władzy, a utrzymanie się u władzy jest możliwe wtedy, kiedy jest stabilność gospodarcza i społeczna. Jeżeli ludzie w miarę dobrze żyją, jeżeli widać postęp, jeżeli ludziom się poprawiają się warunki bytu, to nie będą dążyć do jakichkolwiek zmian i będą zadowoleni. Ci ludzie będą zadowoleni z tego, że są rządzani w taki sposób, w jaki są rządzani. I ludziom, którym ekonomicznie się dobrze powodzi można odbierać wiele elementów wolności. Widać to w Polsce, widać to na Węgrzech, widać to w wielu innych państwach, czyli tam, gdzie ludzie uważają, że nie wiedzie im się źle. Można im zabrać wolne media, można im zabierać mnóstwo innych rzeczy i zgodzą się na to. Więc wydaje mi się, że Komunistyczna Partia Chin wychodzi z takiego założenia, że upadek Bloku Sowieckiego był spowodowany niewydolnością ekonomiczną, przede wszystkim. I jeżeli ekonomicznie Chiny będą sobie radziły dobrze, nie będzie żadnego powodu, nie będzie żadnego zagrożenia dla Komunistycznej Partii Chin.

Tak, to ważny aspekt dyplomacji gospodarczej. Zapewnienie bezpieczeństwa wewnętrznego.

Tak. I to bezpieczeństwo jest w kilku aspektach. Po pierwsze to jest eksport chińskich towarów. Muszą być dobre relacje ze Stanami, z Unią Europejską, z rynkami zbytu po to, żeby można było tam eksportować chińskie towary. Z drugiej strony import - przede wszystkim surowców. Czyli muszą być dobre relacje z państwami, które posiadają ropę typu Iran, państwa Półwyspu Arabskiego, Wenezuela, Rosja oczywiście. Czyli muszą być bezpieczne szlaki żeglugowe, czyli na przykład Cieśnina Malakka. I tutaj znowu są potrzebne dobre, w miarę poprawne relacje ze Stanami Zjednoczonymi. I to jest to bezpieczeństwo energetyczne czyli import. Trzecim bezpieczeństwem jest bezpieczeństwo żywnościowe. Wojna, która obecnie trwa w Ukrainie jest dużym niebezpieczeństwem, jeśli chodzi o ceny żywności, bezpieczeństwo chińskie żywnościowe. Bezpieczeństwo ekologiczne, czyli zasoby wodne, czyli spowolnienie ocieplania się klimatu po to, żeby nie było więcej suszy i powodzi w Chinach - więcej niż jest teraz. Czyli to jest też taki element, który dla Chin jest bardzo ważny. Są to wszystko elementy bezpieczeństwa, które się sprowadzają do tego, co już powiedziałem wcześniej. To są czynniki, które wpływają na stabilność wewnętrzno-chińską.

Czy nie uważa pan, że Chiny się zamykają? To znaczy jest to takie pytanie retoryczne, bo widzimy, że się zamykają przez tą pandemię COVID. Czy dążą do takiej samowystarczalności i ograniczania właśnie tych kontaktów ze światem zewnętrznym, na czym również by ucierpiał format 16 + 1?

To jest dobre pytanie, dlatego że widzimy teraz w polityce Xi Jinpinga z roku na rok coraz większe zamykanie się Chin. Ale wydaje mi się, że nieodpowiednie by było powiedzenie o tym, jako o zamykaniu się w ogóle Chin na świat. To jest zamykanie się Chin na Stany i na Europę, na świat zachodni, na liberalne demokracje. Ale to nie jest zamykanie się Chin na inne państwa świata. I wydaje mi się, że to jest kluczowe. Czyli Chiny, Komunistyczna Partia Chin stara się odgradzić swoje społeczeństwo od wpływów demokracji zachodnich czy państw liberalnych zachodnich. Cały czas Stany Zjednoczone oczywiście głównie. Ale nie tylko, bo jeżeli spojrzymy również na pewną niechęć, która we władzach chińskich jest w stosunku do koreańskiej kultury i Hallyu, ona może być tłumaczona właściwie głównie tym, że to jest pewnego rodzaju konkurencja i element demokratycznego świata, który jest niewygodny dla Komunistycznej Partii Chin. Więc nie chce, żeby społeczeństwo chińskie fascynowało się takimi produktami kulturalnymi. Także tutaj jest takie zamykanie się. Poza COVIDem, no bo

tutaj wiadomo. Czy to wpływa na formułę, na format - absolutnie tak. Dlatego, że Chiny patrzą na zdecydowaną większość państw tej grupy 16 + 1 jako na państwa, które są w jakiejś mierze również niebezpieczne dla Chin. To znaczy, jeżeli niebezpieczne są społeczeństwa Europy Zachodniej i Ameryki Północnej - no to tak samo niebezpieczne będą społeczeństwa takich państw jak Polska czy Czechy. Oczywiście w mniejszym stopniu Węgry czy Serbia. Natomiast już inne państwa są podejrzane.

No tak, bo to są państwa byłego bloku komunistycznego. Chiny początkowo myślały, że to będzie działało na zasadzie tego właśnie podobieństwa ideologicznego, podobnej przeszłości, ale okazało się, że te państwa są wyjątkowo antykomunistyczne właśnie ze względu na swoją przeszłość. I czy to może ograniczać te kontakty?

Tak, absolutnie. Wie Pan, ja wierzę w to, że Chińczycy bardzo wnikliwie analizują różne rzeczy. I wiem, że są bardzo duże grupy eksperckie w Chinach, które przyglądają się poszczególnym państwom Europy Wschodniej, czyli Środkowo-Wschodniej takim jak Polska. Ale mimo tego, chyba było przez wiele lat takie niezrozumienie, dotyczące tego jak komunizm do Polski przyszedł i jak był traktowany. I w związku z tym jak my patrzymy na Rosję i jak my patrzymy na komunizm jako taki, jak my patrzymy na wszystko, co ma w nazwie słowo „socjalistyczny” i jak bardzo polskie elity polityczne, które wywodzą się ze środowisk prawicowych, antykomunistycznych, są nastawione nieprzyjaźnie do wszystkiego, co jest związane z socjalizmem i jak mało łączy to, o czym powiedzieliśmy na początku, jak mało łączy te państwa, które Chiny włączyły do grupy 16 + 1 między sobą. Mamy powiedzmy Grupę Wyszehradzką, tak jak mamy Państwa Bałkańskie, tak jak mamy Republiki Bałtyckie - no to wszyscy razem - no niekoniecznie. I tutaj mi się wydaje, że w analizach chińskich chyba za dużo było uproszczeń i za mało jakiegoś takiego wysiłku, żeby wpisać się w te podziały i te różnice, które w Europie i tak są. I między innymi dlatego wydaje mi się, że ta grupa jest nieefektywna.

W takim razie jakie są perspektywy dalszego zaangażowania Chin w krajach formatu 16+1? Już dość negatywną perspektywę nakreśliliśmy. Mógłby Pan coś powiedzieć jakie są dalsze perspektywy?

Bardzo dużo się teraz zmieniło z powodu wojny w Ukrainie i to są zmiany, które negatywnie odbijają się w ogóle na relacje Chin z Europą, a tym bardziej na relacje tych państw, które bardzo ostro przeciwstawiły się agresji rosyjskiej w Ukrainie. Mówię przede wszystkim o Polsce, o państwa bałtyckich, Czechach, Słowacji, o tych państwach, które bardzo ostro zareagowały. I wydaje mi się w związku z tym, że ten format na razie nie ma żadnej przyszłości. To znaczy w tym w tym niezmiennym stanie, w jakim jest to chyba jest tylko na papierze. Tak jak wydaje mi się, że jeszcze kiedy ten format powstawał było pewnego rodzaju takie pozytywne nastawienie do współpracy z Chinami. I było wielu polityków w regionie, którzy byli otwarci rzeczywiście na takie poważne rozmowy o tym, co w ramach tego formatu da się zrobić. Teraz wydaje mi się, że te rozmowy są kontynuowane tylko dlatego, żeby nie zrazić jeszcze bardziej Chin do relacji. Czyli jak gdyby daje się Chinom mianzi (面子), czyli tą twarz, troszeczkę, aczkolwiek nie za bardzo. Widać, że nie wszyscy nawet wysyłają swoich równoważnych reprezentantów politycznych do udziału w spotkaniach. Więc trochę się wobec Chińczyków robi tak – no dobra, chcą się spotkać - to dobrze, no to tam pojedźmy, ktoś tam niech pojedzie - ale nie sądzę, żeby w ogóle było poważne myślenie większości państw, żeby w tym formacie coś robić. Więc moim zdaniem on istnieje tylko na papierze i siłą inercji i rozpędu coś tam się dzieje.

No ta kwestia twarzy, mianzi (面子) ,jest szczególnie widoczna właśnie jak Pan mówi w przypadku Litwy - w kwestii Tajwanu przede wszystkim. Naruszenie Zasady Jednych Chin.

Znaczy tutaj jest problem taki, że otwarcie przedstawicielstwa Tajwanu nie było do końca przemyślane, ale jak już się zadziało, to reakcja Chin spowodowała eskalację. I ta eskalacja była z obydwu kierunków - czyli zarówno Litwa nie chciała ustąpić, jak i Chiny nie chciały ustąpić z powodu właśnie swojego mianzi wewnętrznego. I to spowodowało sytuację jaką mamy. I bardzo ciekawe będzie co będzie się działo w WTO i jak to zostanie rozwiązane. Bo wszyscy wiedzą, że reakcja chińska była bezprawna, że po prostu Chiny nie mogły tego zrobić, co zrobiły. Natomiast pytanie czy ktoś to Chinom udowodni i powie w twarz, i skaże Chiny na jakieś sankcje? W to raczej bym powątpiewał, więc pewnie to będzie trwało przez kolejne ileś tam lat i jakoś na miękko zostanie rozwiązane. Ale to się nałożyło na tyle rzeczy. Bo to nałożyło się na, można powiedzieć, włożenie do lodówki przez Unię Europejską CAI, czyli Comprehensive Agreement on Investment. Do tego mamy wojnę w Ukrainie, reakcje chińską,

reakcję europejską na reakcję chińską. Sama wojna blokuje mnóstwo rzeczy związanych z Pasem i Szlakiem. No i mamy COVID. Czyli mamy różne poziomy zamrożenia tych relacji, a na to jeszcze możemy nałożyć powrót Stanów Zjednoczonych na białym koniu jako bohatera do Europy, bardzo dużą obecność militarną amerykańską, która bardzo źle działa na chińską obecność w regionie. Więc mamy mnóstwo czynników, które blokują właściwie wszystko. Więc to bardzo niekorzystna sytuacja dla Chin i dla przyszłości tego formatu.

W takim razie, jakie są największe korzyści i szanse dla Polski ze zwiększonej współpracy gospodarczej z Chinami?

To jest kolejne dobre pytanie. Wie Pan, ja od wielu lat powtarzam, że dopóki Polska nie będzie miała prawdziwej strategii współpracy z Chinami, no to nie ma szans jako Polska, jako kraj. Dopóki Polska nie wie, co chce zrobić w ogóle - bo nie wie. Miota się, podejmuje jakieś decyzje raz w jedną stronę, raz w drugą stronę. Tutaj coś z Chińczykami robić chcemy, tutaj nie chcemy. Tutaj mówimy „Tak jesteśmy otwarci na współpracę, proszę wysyłajcie nam maseczki. Andrzej Duda jest przyjacielem Xi Jinpinga”- a potem nagle w drugą stronę. To pokazuje, że po prostu Polska jako kraj nie ma przemyślanej strategii, szamocze się, więc nic nie będzie korzystać z relacji z Chinami. Korzystać mogą firmy prywatne czy spółki skarbu państwa, które będą realizować jakąś współpracę typu KGHM, sprzedający srebro i miedź do Chin. Jak będzie sprzedawał, będzie zarabiał na tym pieniądze - ok, ale to nie jest zysk dla Polski, tylko to jest po prostu zysk z jakiegoś konkretnego dealu biznesowego dla konkretnej firmy. Nawet jeżeli jest to spółka skarbu państwa. Więc moim zdaniem Polska, nie mając przemyślanej strategii nie będzie zyskiwać, ponieważ Chińczycy jako partner biznesowy są partnerem bardzo, bardzo trudnym, z którym negocjacje są niezwykle trudne, to partner bardzo wymagający, z którym bardzo trudno osiągnąć obopólną korzyść. Więc nie wiedząc, co chcemy zrobić, nie będziemy my osiągać korzyści, tylko Chińczycy sami będą osiągać korzyści tam, gdzie będzie im wygodnie coś robić, więc będą, mówiąc brzydko, Polskę rozgrywać tak jak to robią od pewnego czasu. A my będziemy bezbronni, bo nie wiemy, czego chcemy. Więc to jest trochę tak jakby Pan wszedł do sklepu i by Pan miał krótki czas na zastanowienie się co Pan chce kupić, ale Pan nie wie, co Pan chce kupić. Jak Pan nie wie co chce kupić, to kupią inni to, co chcą i wyjdą. I zabraknie nam towaru. To nie jest może dobra analogia, ale trochę mówi o tym braku jakiegoś pomysłu i decyzyjności. Polska może być potencjalnie ważna dla Chin, ale też bez przesady.

I pewnie Pana wcześniejszej rozmówcy to samo mówili. No nigdy nie będziemy jakimś super ważnym partnerem.

Zdecydowanie.

Były różne koncepcje. Czy bardziej Polska powinna z regionami współpracować, czy bardziej centralnie z Chinami, czy wybrać sobie jakieś gałęzie przemysłu czy jakieś konkretne tematy, wokół których powinna działać czy nie. No wie Pan, moim zdaniem myślenie o Polsce, jako eksporterze jabłek i mleka do Chin - no to jest jakieś nieporozumienie. To wskazuje, że Polska po prostu nie ma żadnej myśli strategicznej. Więc to pokazuje, że nie ma jakiegoś myślenia sensownego w naszym kraju. Więc ja się cieszę, że Polska eksportuje mleko do Chin - bardzo dobrze. I niech eksportuje jabłka. Tylko że mleko może eksportować do Chin pozostałych 50 państw, a jabłka pozostałych 100. Więc jak się Polska nie dogada, to są inne państwa, które się z Chinami dogadają. I tu jest pewien problem. Niektóre osoby nie rozumieją tego, że to, czym Polska handluje nie tylko z Chinami, ale z innymi państwami, takimi jak Niemcy, które są naszym najważniejszym przecież partnerem gospodarczym - to są rzeczy, które można produkować gdzie indziej. A Polska będąc państwem w miarę rozwiniętym w najzamożniejszej części świata, jeżeli będzie miała pomysł na siebie taki, że będzie eksportować rzeczy, które może eksportować prawie każde państwo na ziemi - no to jest to samobójstwo w jakiejś dłuższej perspektywie. Więc moim zdaniem ja jako Polak czuję się bardzo smutno, że nasz kraj jest tak głupi w dłuższej perspektywie i myśli o perspektywie „pana Ziutka”, który gdzieś tam jest i chce mieć dobrze - a nie myśli o perspektywie 20, 50 i 100 lat - a o takiej perspektywie powinni myśleć politycy, którym płacimy podatkami naszymi, ich wynagrodzenie. Także moim zdaniem oni powinni zostać wyrzuceni z pracy za to, co robią, bo nie wykonują swoich obowiązków.

Takie myślenie od pierwszego do pierwszego?

Znaczy, to jest myślenie albo tak, albo jeszcze gorzej. Znaczy to raczej myślenie – „nie interesuje mnie kraj, który mnie zatrudnia na tym stanowisku, interesuje mnie tylko to, żeby mi i mojej rodzinie i znajomym było dobrze, ewentualnie mojej partii politycznej było dobrze”. No nie jestem idealistą. Wiem, że zawsze jest to w polityce. Ale jeżeli jest tylko to - no to już

mamy problem. A w Polsce widzę na razie tylko to - nie widzę kompletnie myślenia o naszym kraju.

A jakie działania mogłaby podjąć Polska, aby zwiększyć swoją atrakcyjność gospodarczą w oczach chińskich elit politycznych? Mówimy o takiej sytuacji teoretycznej. Co Polska mogłaby zrobić?

Nie wiem. To znaczy Polska nie jest atrakcyjna. Polska może być atrakcyjna jako źródło właśnie produktów spożywczych. Czyli to, co wyrośnie w ziemi - to możemy sprzedawać. Te zwierzątka, które zamordujemy, możemy sprzedawać. Jakies świnie, drób. No ale tak jak powiedziałem. To nie jest recepta na przyszłość. Mi się wydaje, że Polska powinna bardzo, bardzo głęboko się zastanowić nad tym jak może być konkurencyjnym państwem, jeśli chodzi o produkty wysoko przetworzone i produkty, które są wysoko w łańcuchu wartości. Bo jesteśmy w takim miejscu geograficznym, jeśli chodzi o dochody, że nie możemy sobie pozwolić na to, żeby handlować świniami i kurami. Powinniśmy handlować myślą technologiczną, powinniśmy handlować maszynami, rozwiązaniami, usługami, które są unikalne i konkurencyjne. Więc ja jestem bardzo zaniepokojony przyszłością naszego państwa. Właśnie w związku z tym. Więc po prostu nie wiem, co może być interesujące dla Chin. Ja bym raczej szedł w tym kierunku, żebyśmy my się od Chińczyków uczyli. Bo my jesteśmy tak zacofani, że jakie tematy mamy wspólne? Moim zdaniem mamy - z jednej strony inteligentnych ludzi, czasami dobrze wykształconych, którzy mają czasami świetne pomysły - potem mamy wielką dziurę - to znaczy te pomysły nie są wdrażane w naszym kraju, bo nie ma finansów, bo nie ma myślenia, bo nie ma wsparcia. Więc ci ludzie albo marnują swoje talenty albo wyjeżdżają za granicę i tam realizują swoje pasje. Więc my jako Polska tracimy tych ludzi. No i potem mamy to co o czym powiedzieliśmy, czyli mleko, kury i świnie. I moim zdaniem dobrze by było, żebyśmy się jakoś zastanowili nad tym czy w tych dziedzinach, w których Chiny już widać, że są liderem - czyli fotowoltaika, czyli samochody elektryczne, czyli rozwiązania smart, czyli algorytmy i tak dalej, i tak dalej. Czy tutaj możemy mieć jakieś partnerstwa sensowne, które nam zrobią dobrze, bo nam trochę stworzą to połączenie pomiędzy inteligentnymi, utalentowanymi ludźmi i przemysłem. Czy w ogóle my tutaj jesteśmy w stanie się jakoś wbić - bo jak nie jesteśmy w stanie się wbić w żaden sposób, to znowu jesteśmy tym dryfującym

jakimś okrętem, któremu się zepsuł silnik i ster nie działa. I sobie dryfuje tam, gdzie po prostu prądy go zawiozą - a trochę tak się dzieje z naszym krajem.

Czyli upraszczając - my eksportujemy mleko, kury, świnie, a do nas przychodzi wysoka technologia z takimi firmami jak Huawei czy ZTE.

Tak, ale ona przychodzi do nas tylko patrząc na nas jako konsumentów i jako ludzi, którzy kupują ich produkty. Czyli znowu jesteśmy tym dryfującą okrętem. Czyli do nas przychodzi firma i sobie myśli: „dobra czy my zarobimy na Polakach i na Polsce? - tak zarobimy, wchodzimy tutaj”. No więc dla nich to jest fajne, ale my jako Polska nic nie skorzystamy. Co z tego, że jakaś firma - i to już nawet nie chodzi o Chiny - zbuduje centrum dystrybucyjne w naszym kraju? Co z tego, że zbuduje jakiś element swojej logistyki europejskiej? Ok - będziemy mieli 500 miejsc pracy. Ok - będziemy mieć troszeczkę więcej w podatkach. Ale to nie jest recepta na polski sukces. Znowu jesteśmy bierni. Także, jeżeli będziemy cały czas bierni, to nigdy nie będziemy na tym wygrywać. Będziemy trochę zarabiać. Jesteśmy takim krajem, przez który, akurat tak wyszło geograficznie, że przechodzą szlaki transportowe. No więc trochę na tym możemy zarabiać. No ale jak coś się stanie i nie będę przechodzić przez nas, to będą przechodziły przez inne miejsce. No i tutaj nic nie będzie. To jest trochę tak jak dawniej w Polsce nie było autostrad i były drogi. I wokół tych dróg zbudowano jakieś zajazdy, jakiś stacje benzynowe. Pojawiły się autostrady - no te miasteczka umierają, bo tam nikt nie przejeżdża teraz, więc nie ma już klientów na te zajazdy. Więc Polska może być takim miasteczkiem, które umarło, bo ktoś zbudował autostradę gdzie indziej. Więc nie sądzę, żeby takie podejście bierne było fajne, ale niestety dominuje.

Czyli w najbliższym czasie nie ma perspektyw, żeby to się zmieniło. Może jakby się kurs polityczny zmienił?

Wydaje mi się, to jest głębszy problem. To nie jest tylko PiS, to jest generalnie brak strategicznego myślenia w polskich elitach politycznych. Czy to PO, czy PiS czy SLD czy PSL - wszystko jedno. Wydaje mi się, że po pierwsze nie ma myślenia o Azji w ogóle. Kompletnie go nie było po 89 roku. Niech pan zwróci uwagę na inwestycje koreańskie, które były w Polsce. Lata 90'. I co? Nic. Chcą być – proszę bardzo. Chcą zbudować fabrykę – fajnie, cieszymy się.

Ale czy jakiś był pomysł co dalej z tym zrobić? – nie. Więc moim zdaniem było dużo szans niewykorzystanych i nie wiem co się musi zmienić. Muszą powstać jakieś zupełnie inne elity - jakieś takie urzędnicze. To znaczy, w tych wszystkich ministerstwach muszą być ludzie, którzy będą mieli fajne pomysły i przełożenie na to, żeby tym politykom przemówić do rozsądku, że po prostu muszą być jakieś dalekosiężne plany i musi być jakieś myślenie co nasz kraj skorzysta na tym. Bardzo chciałbym, żeby w Polsce była poważna dyskusja na temat tego jaki mamy pomysł na współpracę gospodarczą z Chinami, która by była dobra dla naszego kraju.

Bardzo dziękuję Panu za podzielenie się swoją wiedzą oraz przemyśleniami.

Appendix 4: Interview with dr Jakub Jakóbowski

Panie Doktorze, po co Chinom format 16 + 1?

Można do tego zastosować dwie różne perspektywy. Perspektywę narzędzia politycznego w kontaktach z określonymi regionami Europy Środkowej i Wschodniej - i tu odpowiedź odnosi się do kontekstu polityki Chin wobec Europy ogólnie, relacji unijno-chińskich i takiej czysto dyplomatycznej a nie gospodarczej użyteczności tego formatu dla Chińskiej Republiki Ludowej. Natomiast drugi duży pion, na którym ja też się bardziej skupiałem, to jest kwestia 16 + 1, jako mechanizmu koordynującego ekspansję gospodarczą ChRL. Nie tylko w kontekście Europy Środkowej, ale ogólnie użyteczności tego typu platform na świecie. 16 + 1 jest jednym z przejawów, jednym z zastosowań szerszego modelu, który Chińczycy rozwijają przede wszystkim w państwach globalnego południa - Afryce, Ameryce Łacińskiej, Azji Południowo Wschodniej i tak dalej. Pewne instytucjonalne rozwiązania i konkretne polityki są wdrażane pomiędzy regionami, nawet są ewidentnie dowody na to, że pewne rzeczy, testowane w jednym regionie, są do innego regionu potem implementowane. I tutaj jest rzeczywiście dużo więcej tego wewnątrz-chińskiego komponentu. To jest kwestia koordynacji czy zarządzania działaniami różnych interesariuszy, aktorów wewnątrz-chińskich, którzy są w to wszystko zaangażowani, wychodząc z założenia, że chińska polityka gospodarcza jest bardzo zdecentralizowana, to znaczy jest bardzo dużo podmiotowości i sprawczości leżącej w rękach ministerstw, spółek, organów partyjnych i prowincji. W jakiś sposób ten format odpowiada na to. Więc pytanie, która część bardziej Pana interesuje?

Chciałbym zawrzeć w swojej pracy te 2 płaszczyzny - tę wewnętrzną oraz płaszczyznę relacji międzynarodowych.

Format 16 + 1 uległ znacznej ewolucji w czasie. Jesteśmy zaraz u progu 10 rocznicy jego utworzenia. Jeśli chodzi o ten wymiar czysto polityczny, jest to narzędzie Chińskiej Republiki Ludowej realizacji swoich celów w obrębie ich polityki wobec Unii Europejskiej. Tworząc ten format Chińczycy mieli w głowie rozwój relacji z nowymi państwami Unii oraz państwami kandydującymi na Bałkanach Zachodnich. To było jedno z głównych kryteriów wyłonienia tej grupy, która jest bardzo zróżnicowana i w zasadzie ma mało ze sobą wspólnego. Ale

zdecydowanie późniejsza praktyka chińska pokazuje, że 16 + 1 było ewidentnie instrumentem realizowania polityki wobec Unii w ogóle. Istniała, może trochę istnieje nadal taka narracja, że 16 + 1 służyło Chińczykom do dzielenia Unii na zasadzie dziel i rządź - divide et impera, bardzo popularna wśród zachodnich ośrodków analitycznych i prasy. Nawet jeśli Chińczycy mieli rzeczywiście w głowie tego typu działania, czyli wpływanie poprzez regionalne czy bilateralne relacje na region, żeby był w jakiś sposób aktywnym politycznym dla nich w Unii Europejskiej, to się to nie powiodło. To znaczy, po 10 latach w skali regionalnej na pewno się nie powiodło. Pojedyncze państwa rzeczywiście się zbliżyły do Chin i stały się w jakiś sposób tego typu narzędziem. Są to Węgry i Serbia, a w odniesieniu do Unii i NATO - Węgry. Czasowo taką rolę odgrywały Czechy, ale to trwało tylko kilka lat. Natomiast jako region, poziom tych relacji dwustronnych z państwami regionu, cele jakie państwa regionu sobie stawiały w odniesieniu do Chin i też pozycja, jaką państwa regionu na poziomie unijnym obierały, moim zdaniem zupełnie nie wskazuje na prawdziwość tej tezy. Nie udało się Chińczykom stworzyć grupy państw sobie przychylnych, która by umożliwiała Chinom wpływanie na politykę unijną wokół.

Pisał Pan o tym również w artykule „Nietrafiona oferta Pekinu: 16+1 a chińska polityka wobec Unii Europejskiej”. A jak to w takim razie wygląda z perspektywy wewnętrznej?

Chińskie platformy wielostronne w ujęciu globalnym zaczęły się pojawiać od początku lat dwutysięcznych. Pierwsza była platforma FOCAC w Afryce. I ta sieć, nie wchodząc w szczegóły, rozrastała się, pokrywając większość państw rozwijających się. Wzorowana była na różnych podobnych platformach, tworzonych przez inne państwa, w tym TICAD - to japoński pomysł na ustawianie sobie relacji z Afryką. Z punktu widzenia Chin sędzę, że 16+1 to pierwsze narzędzie koordynacji takiej wiązki dwustronnych relacji z bardzo zróżnicowanymi regionami, z wieloma państwami. To w sensie dyplomatycznym skuteczne narzędzie - możliwość spotkania się naraz z dziesiątkami przywódców państw w takim regularnym trybie i w ten sposób kształtowania relacji dwustronnych. Ważne jest to rozróżnienie między wielostronnością a dwustronnością tych relacji. Oba te elementy istnieją, w 16 + 1 również. Są pewne takie wielostronne nominalnie instytucje, spotkania liderów, spotkania na poziomach ministerialnych, spotkania na poziomie agencji międzyrządowych, gdzie wszystkie państwa spotykają się razem z Chinami. Natomiast i dla Chińczyków, i dla poszczególnych państw te instytucje wielostronne służyły przede wszystkim, czy prawie tylko i wyłącznie do wzmacniania relacji dwustronnych. Każdy z tego korzystał przede wszystkim do tego, żeby w

wymiarze dwustronnym rozwijać te relacje. Bardzo mało jest takich prawdziwie wielostronnych instytucji, bardziej szereg dialogów bilateralnych, które z pomocą tego narzędzia można było ożywiać. Wszystkie realne porozumienia gospodarcze, rozmowy na temat inwestycji, na temat kredytów, o współpracy walutowej - wszystko to działo się na poziomie bilateralnym, nie na poziomie jakichś instytucji wielostronnych. Tak więc to jest bardzo lekki multilateralizm. To istnieje tak naprawdę w wymiarze Chiny versus państwa, z którymi się stykały. I to leży w gestii sekretariatu 16 + 1, który jest w UE w ramach struktur chińskiego MSZ. Zresztą tak samo to działa przy każdej innej platformie. Przy odpowiednim departamencie chińskiego MSZ działa ten Sekretariat, który ma zarządzać i samą platformą wielostronną, i pojedynczymi relacjami wielostronnymi. I to jest ta część, kiedy Chiny patrzą na zewnątrz. Natomiast ten sam Sekretariat funkcjonuje, jako narzędzie koordynacyjne, skierowane równoległe do wewnątrz, jak i do spotkań na różnych poziomach międzynarodowych. Wewnątrz Chin ten sam Sekretariat odpowiedzialny był za zbieranie wszystkich istotnych interesariuszy, czyli komórek partyjnych, instytucji centralnych, banków, spółek skarbu państwa czy prowincji. I w sposób możliwie skoordynowany dyskutowanie na temat celów i ścieżek ekspansji gospodarczej w tych poszczególnych państwach. Tak to wygląda na papierze. Natomiast w praktyce to nie jest i nie było silne narzędzie. Przede wszystkim problem polegał na tym, że koordynującym podmiotem było Ministerstwo Spraw Zagranicznych, które ma bardzo słabe umocowanie w ramach chińskiego systemu politycznego. Jest ono w pewnej konkurencji z innymi Ministerstwami i nie było w stanie efektywnie kontrolować działań innych podmiotów. Sam fakt, że ten Sekretariat i te komitety wewnętrzne działały rzeczywiście mogło ułatwiać koordynację wymiany informacji, ale nie było to narzędzie poprzez które MSZ chiński mógłby realnie wpływać na decyzje poszczególnych podmiotów.

Jest ciekawy case rumuński. Był chiński badacz, z takiego ośrodka w Wielkiej Brytanii, gdzie na poziomie właśnie praktycznym przeglądano się temu jak to działa. I było tam pewne napięcie - z jednej strony rozwijając format 16 + 1, Ministerstwo Spraw Zagranicznych w kontaktach z Rumunią bardzo daleko szło w obietnicach dotyczących współpracy. Tutaj chodziło konkretnie o energetykę atomową. Rumunia przez chwilę zarządzała specjalnym sektorowym forum 16+1 do spraw energii, zachęcona przez chińskie MSZ. Tam się pojawiła obietnica zaangażowania Chin w rozbudowę elektrowni jądrowej w Czarnowodzie w Rumunii. Z drugiej strony mieliśmy takie podmioty jak Ministerstwo Handlu oraz China General Nuclear Power Group (podmiot który miał to realizować), które nie widziały interesu w realizacji tego projektu tak jak chcieli

tego Rumunii. I w ten sposób pojawiło się pewne napięcie. To znaczy MSZ pręży do sukcesów dyplomatycznych i próbujący tę energetykę wykorzystać do uzyskania korzyści dyplomatycznych, przyciągania Rumunii do siebie. Z drugiej strony inne wewnętrzne podmioty - przede wszystkim ta nuklearna spółka, niezainteresowana realizacją tego przedsięwzięcia. Szczegóły, czyli typ finansowania i typ wybranej technologii, im nie odpowiadał, przez co sprawa się bardzo przeciągała. No i w rzeczywistości to napięcie tam było. Ja rozmawiałem z ambasadorem Rumunii, wówczas będącym w Pekinie, który mówił, że on sam musiał negocjować pomiędzy ministerstwami chińskimi, które się nie zgadzały co do wersji co trzeba zrobić. To bardzo dobrze pokazuje, w jaki sposób to od środka funkcjonuje. Nie znaczy to, że te wewnętrzne komitety koordynacyjne były fasadowe, bo tam rzeczywiście się odbywały pewne dyskusje, wymiana informacji. Ale na pewno nie było tak, że silnie one scentralizowały te relacje. Nawet nie w przypadku 16 + 1, ale tego afrykańskiego formatu. Jest taka publikacja o FOCAC, gdzie urzędnicy chińskiego MSZ-u apelowali, w ramach opracowania analitycznego, o to, żeby Sekretariat i ten komitet koordynacyjny był w jakiś sposób podniesiony w randze instytucjonalnej, choćby na poziom Rady Państwowej po to, żeby rzeczywiście mógł funkcjonować. Bo w pewnym momencie było zupełne zmęczenie i frustracja po ich stronie, bo nie byli w stanie efektywnie tym wszystkim zarządzać. Więc tak z tego punktu widzenia są to ciekawe platformy, ale nie powiedziałbym, żeby one były bardzo skuteczne. Nie w pełni odpowiedziały na problem braku koordynacji w ekspansji gospodarczej ChRL. I to w ramach struktur partyjno-państwowych, bo w większości są to podmioty państwowe, albo poprzez partię powiązane z państwem.

Konflikty interesów?

No tak, konflikty interesów. One są naturalne i występują w zasadzie wszędzie. Natomiast w przypadku Chin, gdzie mamy bardzo daleko idącą decentralizację, na poziomie prowincjonalnym, jest to jeszcze bardziej widoczne. Te konflikty są tam jeszcze bardziej wyraźne i konkurencja wprost jest jeszcze bardziej wyraźna. Natomiast ja jestem przekonany, że spojrzenie na te platformy, jako skierowane i do wewnątrz, i do zewnątrz, dopiero dają nam pełen obraz sprawy, przy okazji dobrze pokazując bardzo dobry przepis do tych wszystkich dyskusji na temat chińskiej ekspansji w ogóle. Są takie tezy, że to jest „chiński masterplan”, gdzie w Pekinie, wymyśla się sposoby zniewalania państw za pomocą długu i tak dalej. Być może na poziomie Komitetu Centralnego myśli się w ten sposób, ale potem to wszystko -

realizacja tego przypadku na ogromny aparat biurokratyczny o bardzo różnych interesach. I nie działa to w ten sposób.

Xi Jinping raz był na niezwykle nieudanym z powodów politycznych szczycie 16 + 1 - tym ostatnim. Ja sądzę, że to była próba koordynacji tego na najwyższym poziomie. To znaczy sam fakt, że Xi Jinping a nie Li Keqiang, który jest marginalizowany od lat, miał to podjąć to był też potężny impuls wewnętrzny dla tych podmiotów wewnętrznych, żeby osiągnąć jakieś efekty, ale też pewnie się skoordynować, wygładzić te wewnątrz-chińskie napięcia. Natomiast akurat z powodów stricte politycznych i tego, że duża polityka zamieszalała w tym, to też się raczej nie udało. Nie widać konkretnych follow-upów z tego.

No i tak samo później same państwa formatu 16 + 1 zaczęły obniżać rangę dyplomatyczną tych szczytów, wysyłając niższych przedstawicieli państwowych.

Tak to też się już pojawiało wcześniej w poszczególnych latach. Polska też wysyłała kilkakrotnie niższą rangę delegacji. Ale pierwszy raz to się zdarzyło w takiej liczbie i z takim jasnym przekazem politycznym ze strony Europy Środkowej - te kilka państw, które nie wysłało prezydentów jasno komunikowało w mediach, że to jest sygnał dyplomatyczny i że nie są tym formatem zainteresowani. Powiedzmy sobie szczerze - 16 + 1 w tym momencie jest na zakręcie i nie jest powiedziane czy ten fenomen jeszcze się utrzyma. Negatywnie na to rzutują obie te duże obie płaszczyzny, o których to mówiliśmy. Z jednej strony dynamika międzynarodowa jest bardzo niesprzyjająca - przede wszystkim kwestia chińsko-amerykańskiej konfrontacji i tego jak ona rzutuje na ten format. Amerykanie, którzy zabiegają zakulisowo, zabiegali jeszcze kilka miesięcy temu o wygaszenie formatu. Z drugiej strony chińsko-rosyjskie relacje, które sprawiają, że Europa Środkowa widzi, że Chińczycy są po złej stronie frontu. Więc to jest coś, co ciąży negatywnie. No i nie wiadomo nawet do końca, kto będzie ten następny szczyt organizował w tym roku. Natomiast na tej drugiej płaszczyźnie, tej bardziej biznesowej, takiej mikroekonomicznej, inwestycyjnej, nawet na poziomie konkretnych projektów i realizacji współpracy gospodarczej to jest równoległe ze sobą sprzężone. Współpraca gospodarcza, która miała być głównym silnikiem chińskich relacji z Europą Środkową, silnikiem dla rozwijania 16 + 1, jako tej platformy politycznej, straciła bardzo szybko swój pęd - i na poziomie oferowanych instrumentów, i na poziomie praktyk, które wnieśli ze sobą ci interesariusze chińscy, banki, firmy budowlane, firmy energetyczne. Te

wszystkie doświadczenia i modele współpracy były wypracowane na Globalnym Południu i z nimi oni weszli do tego formatu. Zderzyli się z zupełnie innymi uwarunkowaniami prawnymi i zupełnie innymi potrzebami ze strony państw regionu oraz celami państw regionu. Na wielu płaszczyznach, co też tam opisywałem w tym tekście, który pan przywołał, na wielu płaszczyznach to, co Chińczycy uważali dla siebie za opłacalne i to, co Europa Środkowa uważała dla siebie za opłacalne - po prostu te rzeczy się nie spotkały. Nawet odkładając na bok kwestie niechęci Komisji Europejskiej, niechęci Niemiec, niechęci Stanów Zjednoczonych, które tam narastały - gdyby tam był naprawdę poważny biznes, to myślę, że ta dynamika by wyglądała inaczej. Natomiast w praktyce - nawet dla Węgier, które głęboko w tę współpracę weszły na chińskich warunkach - nawet tam nie ma jakichś niewyobrażalnych efektów gospodarczych tego zaangażowania. Ja bym nawet zaryzykował tezę, że Węgrzy wchodzili w to nie dlatego, że widzieli tam szanse biznesowe, tylko szanse polityczne i korupcyjne. Bo akurat w przypadku Węgier to jest znaczące, że te chińskie kredyty może nie były atrakcyjne pod względem finansowym i takiego project finance, ale były atrakcyjne, bo 15% można było skierować do oligarchii skupionej wokół Viktora Orbana, bez wglądu Komisji w to, jak to się odbywa. Ale to nie paradygmat rozwojowo-gospodarczy, tylko czysto polityczno-korupcyjny.

Z tego, co Pan pisał, jedyna inwestycja, która się udała w krajach Unii Europejskiej, to ta kolej Belgrad-Budapeszt. I od tamtej pory rozumiem, że żadna poważniejsza chińska inwestycja w krajach Europy Środkowej, należących do UE, się nie udała?

Ja z punktu widzenia instrumentów rozdzielam finansowanie kredytowe i finansowanie rozwojowe od inwestycji stricte w sensie zagranicznych inwestycji bezpośrednich z przejęciem equity w jakimś projekcie, bo to 2 różne rzeczy. Belgrad-Budapeszt to jest pożyczka nakierowana na rozwój. W globalnym ujęciu pożyczki i kredyty są głównym kanałem chińskiej ekspansji kapitałowej i są też wciąż głównym kanałem w Europie Środkowej. Z punktu widzenia wykorzystania chińskiego finansowania czy podpisywania umów, to rzeczywiście Belgrad-Budapeszt jest jedynym przykładem, który spełnia te kryteria w ramach Unii. Jest jeszcze nowszy, z zeszłego roku - kampus Uniwersytetu Fudan w Budapeszcie, który też na tych warunkach ma być finansowany. Natomiast trzeba powiedzieć, że te projekty nie zostały zrealizowane, one nawet nie zaczęły być realizowane - ze względu na przede wszystkim konflikt między Komisją Europejską a Budapesztem. Nacisk Komisji był co do tego, żeby nie realizować tej pożyczki, tego projektu na zasadach chińskich, więc tam kilkakrotnie

rozpisano przetargi na Węgrzech. Wygrywały zawsze chińskie firmy w konsorcjum z węgierskimi. To było uznawane za nieuczciwe i kazano to powtarzać. Więc w rzeczywistości kolej Belgrad-Budapeszt jest budowana i poszczególne jej elementy zostały już nawet ukończone po stronie serbskiej, natomiast po stronie węgierskiej nadal mamy do czynienia z, w najlepszym razie początkami budowy, ale jeszcze ona nie startuje. I generalnie, jeśli chodzi o ten kanał kredytowy, to on nie poszedł do przodu. Tam była próba wyjścia naprzeciw oczekiwaniom regionu i oczekiwaniom Unii Europejskiej. W 2019 - jak był szczyt w Dubrowniku - uruchomiono stowarzyszenie banków rozwojowych 16 + 1, gdzie Chińczycy, zamiast oferować kredyty bezpośrednio na projekt, zaczęli oferować linie kredytowe dla banków rozwojowych. Pośrednikiem stały się banki rozwojowe. Kilka miliardów dolarów w sumie te linie kredytowe objęły, aczkolwiek nadal nie są one szeroko wykorzystywane, bo Chińczycy tylko w trybie projektowym użyczają tych pieniędzy. Mimo że linia kredytowa jest dla Banku Rozwojowego Bułgarii, to i tak ona jest uruchamiana dopiero kiedy konkretny projekt na chińskich warunkach byłby przedstawiony. Więc efektywnie nie wypracowano dotychczas formuły, w której Chińczycy byli w stanie zejść ze swoich warunków tak, żeby to było akceptowalne dla Europy Środkowej. I trochę też okno możliwości do tego się zamyka, bo nawet jeśli to by już było możliwe, gdyby Chińczycy zgodzili się, żeby na lepszych warunkach te pieniądze oferować, to i tak dynamika polityczna globalna jest taka, że mało jest rządów, które by realnie jeszcze szły w tę stronę. To chińskie finansowanie jest po prostu na cenzurowanym. Szczególnie w relacjach ze Stanami Zjednoczonymi. A Stany Zjednoczone akurat teraz w świetle rosyjskiej agresji są niezbędne dla wszystkich państw regionu, więc tylko Węgry wyłamują się z tego wszystkiego. Ale zobaczymy jak długo, bo ja osobiście nie sądzę, żeby się dało tak okrzakiem na płocie siedzieć w nieskończoność. A ten kanał inwestycyjny stricte, w sensie FDI i lokowanie własnych pieniędzy? Te instytucjonalne narzędzia zwiększania tych inwestycji jak te na fundusz inwestycyjny 16 + 1 - one funkcjonują. CEE Equity Partners na ul. Zielnej ma swoje biuro, oni mają fundusz inwestycyjny, w portfolio mają dużo firm. Ale nie są to bardzo duże pieniądze - w skali całego regionu są raczej niewielkie. Jest to bardzo komercyjnie zorientowane. Tego typu fundusze chińskie na przykład w Afryce czy w Ameryce Łacińskiej, służą do mobilizowania znacznie większych pieniędzy gdzie indziej. Projekty, w których obejmują 10, 15, 20%, mają dostarczyć kapitał do dużych projektów inwestycyjnych idących z Chin i multiplikujących efekt. A tutaj tego nie widać. To jest po prostu zwykły fundusz private equity - takich jest dziesiątki w regionie i on jakoś wiele tutaj nie zmienił. Obok tego jest organiczny wzrost inwestycji chińskich w Europie Środkowej. On nie jest powalający, on jest niewielki w stosunku do Europy Zachodniej, ale się wydarza.

Mieliśmy w Polsce na przykład NOVAGO z Mławy - technologie recyklingu ekologicznego. Mamy sporo ciekawych inwestycji w energetykę odnawialną - w Chorwacji, w Grecji... Ale powiedziałbym, że to nie są projekty, w których ten polityczny wymiar 16 + 1 by się jakoś przejawiał. To są projekty biznesowe, komercyjne, w których chińskie firmy same z siebie wchodzi, bo im się to opłaca, a nie dlatego, że akurat jakieś szczególne relacje polityczne są nawiązywane tutaj.

Kiedy pojawia się pomysł w Chinach, to musi on przejść pewną określoną ścieżkę, która pozwala nim zarządzać z perspektywy publicznej, żeby to odbywało się w sposób, który odpowiada władzom chińskim. Mógłby Pan to przybliżyć?

Na poziomie gospodarczym istnieje pewien filtr, ulokowany przede wszystkim w Narodowej Radzie Rozwoju i Reform - NDRC i w chińskim banku centralnym. Projekty o określonej skali, w zależności od projektu – tzn. powyżej 50 czy 100 milionów dolarów - one muszą przejść przez pewną weryfikację na poziomie tych dwóch instytucji. I od tego jest uzależnione między innymi udzielenie finansowania, umożliwienie dewiz dolarowych dla banku, który chce coś sfinansować. Taki filtr istnieje. Trudno powiedzieć, ile projektów zostało przez nich odrzuconych. Natomiast wiemy, że te, które poszły do przodu, musiały tę pieczętkę dostać. Powiedziałbym, że zasady są takie, że projekt ma jednak maksymalizować korzyści dla Chińskiej Republiki Ludowej w sensie przede wszystkim ekonomicznym. Podstawowe założenie jest takie, że Chiny muszą korzystać na tego typu projektach biznesowych. Jest to o tyle nieintuicyjne, że trzeba się cofnąć do historii chińskiego finansowania rozwojowego w ogóle, ich koncepcji win-win, shuangying (双赢) . Pierwsze co się nasuwa, jak się słyszy win-win od Chińczyków to to, że oni chcieliby przekonać nas, że my też będziemy z tego korzystać. Ale geneza tego pojęcia jest odwrotna. Za czasów maoistowskich te same instytucje, o których tu mówimy, czy jacyś ich przodkowie, finansowali i rozwój, i infrastrukturę, i duże projekty całkowicie za własne pieniądze. To był czysty instrument polityczny. TAZARA w Tanzanii - ta duża linia kolejowa, projekty na Kubie. W wielu miejscach w szczytowym momencie 8 czy 9% chińskiego budżetu to były po prostu granty, subsydia na budowanie infrastruktury na zewnątrz, całkowicie finansowane przez Chińczyków i dawane pod klucz. I za czasów Denga - od niego samego poszła taka rekomendacja, że projekty mają być win-win, to znaczy nie win tylko dla odbiorców, ale i win dla Chińczyków. Z tego narodził się taki paradygmat finansowania zagranicznego, w których musi być znaczący komponent chińskich

korzyści. To znaczy, że muszą być kredyty, które umożliwią wygenerowanie popytu w Chinach na towary inwestycyjne. Często w praktyce jest podpisywana na miliard dolarów umowa o budowie infrastruktury - wykonawstwo w 85 procentach jest przekazywane chińskim firmom - za te pieniądze kupowane są surowce w Chinach i technologie. W praktyce te dolary w ogóle nie opuszczają Chin. Często one nawet nie są wymieniane. Bank chiński przekazuje pieniądze chińskim podmiotom i tylko fragment tego jest rzeczywiście z Chin przekazywany do danego państwa. To dobrze oddaje ich nastawienie. Chiny, w odróżnieniu od tego etapu sprzed 40 lat, nie zrobią niczego za darmo. Jest to prymat maksymalizacji zysków i korzyści dla siebie. Jeśli Chińczycy mają finansować, to korzyści mają być - tak samo, jeśli chodzi o inwestycje. Jeżeli jest w dużej skali inwestycja - FDI, to ona musi konkretny uzysk ze sobą nieść. Tam Chińczycy oczywiście swoje pieniądze inwestują. Nie jest to pożyczka, ale musi być uzysk w postaci na przykład zabezpieczenia dostaw surowców energetycznych. To jest najczęstsze. Albo zabezpieczenie tego, że w danym projekcie będą wykorzystane chińskie technologie i tak dalej. I w takim sensie generalnym sędzę, że to są te naczelne zasady, które kierują ich polityką i bardzo rzadko się zdarza, żeby były jakieś odstępstwa. W skali globalnej bardzo rzadko się zdarza, żeby motywacja chińska była tak duża, żeby rozluźnić te reguły i zaoferować coś bardziej atrakcyjnego. Musi być albo bardzo istotny polityczny motyw, albo musi być bardzo duża konkurencja z innymi dostawcami. Na przykład szybka kolej w Indonezji do Bandungu budowana - tam Japończycy z Chińczykami bardzo ostro konkurowali o to i Chińczycy rzeczywiście tam z części tych obostrzeń zeszli po to, żeby ten strategiczny projekt dostać. Ale powiedziałbym, że to się nie zdarza w Europie Środkowej. Jeżeli coś się tutaj realizuje, to jest na chińskich warunkach. I mimo długich i wyczerpanych prób zmiany tego modelu, w tym ze strony Polski, polskiej administracji, nie udało się tego zrobić. Moim zdaniem to świadczy o wadze tego regionu w chińskiej polityce - jest niewielka. Gdyby była duża, to Chińczycy by poświęcili część swego interesu gospodarczego na rzecz interesu politycznego - a tego nie widać. Zawsze jest w drugą stronę, nawet jeśli z powodu politycznych jakiś projekt był zapowiadany, to jeżeli nie było gospodarczego motywu, to on nie szedł do przodu.

Jakie w takim razie jest miejsce Polski w kontekście chińskiej dyplomacji gospodarczej? Z czego wynika ta nieatrakcyjność? No i jakie działania mogłaby podjąć Polska, aby zwiększyć swoją atrakcyjność gospodarczą w oczach chińskich elit politycznych? Albo jakie wydarzenia w polityce międzynarodowej skłoniłyby Chiny do większej współpracy gospodarczej z krajami 16 + 1? Ale głównie chodzi mi teraz o Polskę.

Znaczenie Polski w ogóle chińskiej dyplomacji nie jest duże. Jeśliby spojrzeć na hierarchię relacji chińskich dzisiaj, to najważniejsze są relacje ze Stanami Zjednoczonymi. Sądzę, że w drugiej kolejności z Rosją oraz szeregiem państw takich bliskich, partnerskich jak Pakistan, trochę Kazachstan. Natomiast waga Unii Europejskiej jako takiej jest też bardzo wysoka. Z wielu powodów Chińczykom Unia jest potrzebna. Ale w ramach tej Unii zdecydowanie uwaga kieruje się na Niemcy, ewentualnie Francję, no i do pewnego czasu Wielką Brytanię - to był taki tryptyk, nawet jak Chińczycy o tym pisali, o relacjach z Unią. Było wówczas mówione, że są 4 wymiary główne relacji z Unią - Wielka Brytania, Francja, Niemcy i 16 + 1 jako całość. Polska w tym 16 + 1 pełni oczywiście istotną rolę, ale generalnie jakbym miał to wszystko umiejscowić, to relacje z Europą Środkową, w tym z Polską są funkcją chińskich relacji z Niemcami, z Komisją Europejską. Są najczęściej narzędziem negocjacyjnym w rozmowach z dużymi państwami UE, nie celem samym w sobie. 10 lat temu mogły być to inne wyobrażenia. Chińczycy 10 lat temu, na samym początku 16 + 1 pisali dużo na przykład o uczestnictwie w naszej prywatyzacji, zakupie spółek skarbu państwa. Apetyty były na pewno duże. Natomiast później poznali podejście Polski do różnych spraw i te apetyty zostały ugaszone. Choć mieliśmy Hutę Stalowa Wola, taki projekt tego typu. Ale generalnie w wymiarze politycznym Polska jest trzeciorzędnym partnerem dla Chin. Polska ma swoje atuty, są obszary, które są dla Chin interesujące. Wymiar taki czysto-biznesowo-inwestycyjny - moim zdaniem nie. 85% czy więcej chińskich inwestycji zagranicznych w ogóle w Unii Europejskiej to są akwizycje. Chińczycy generalnie używają kapitału do zakupu istniejących firm i aktywów. Tych atrakcyjnych aktywów w Polsce nie ma wiele, a te, które są atrakcyjne, to nie ma woli, żeby komukolwiek je sprzedawać. Więc ten wymiar taki inwestycyjno-technologiczny, związany z różnymi aktywami, trendami i tak dalej - nie ma w Polsce wielu tego typu aktywów. I Chińczycy ewidentnie nie są tym zainteresowani. Niemcy, Francja, Holandia, Skandynawia - to są miejsca, gdzie są duże, potężne firmy z potencjałem technologicznym, które Chińczycy chcieliby skupować. W Polsce jest ich trochę punktowo. Ten przywołany przeze mnie NOVAGO to jeden z takich przykładów. Polskie spółki z sektora gier - niewielkie, ale też są zainteresowani. Tam, gdzie te atrakcyjne aktywa są, to oni są zainteresowani kupować. Natomiast sądzą, że główny obszar ich zainteresowania to jest obecnie transport i logistyka. Bazując na mojej wiedzy i rozmowach z uczestnikami rynku, Polska nie pełni jakiegś strategicznej roli, z punktu widzenia chińskiej polityki transportowej. Połączenia kolejowe między Chinami a Unią Europejską są ciekawą niszą biznesową, ale z punktu widzenia globalnego dla Chin nie znaczą wiele i nie będą znaczyć wiele.

Były nawet ostatnio zawieszono.

Były zawieszono na początku inwazji a teraz funkcjonują dalej. To się odblokowało. Natomiast generalnie transport kolejowy między Europą a Chinami obsługuje mniej niż 1% chińskiego handlu w ogóle. I nie ma perspektyw, żeby to się drastycznie zwiększyło. Te wszystkie tezy o omijaniu mórz i przeniesieniu tego na lądy to jest po prostu niemożliwe w średnim okresie, a nawet w długim jest bardzo trudne. Z wielu powodów. Infrastruktura musiałaby być niezwykle rozbudowana. Rosja musiałaby w tym zacząć uczestniczyć, a i tak to nie byłoby coś, co Chińczykom pozwoliłoby realnie się zdywersyfikować od morza. Chciałem tylko rozbić taki geopolitycznym mit. Ja się po prostu z nim nie zgadzam. To znaczy, istotniejsza jest godzina konwersacja z dużym spedytorem międzynarodowym czy z firmą transportową, żeby jasno określić, jak i co się będzie opłacać kiedykolwiek. Natomiast jest faktem, że Polska staje się istotnym europejskim hubem logistycznym - Amazon, Zalando, wiele innych firm lokuje swoje centra logistyczne w Polsce, co wynika z naszego sukcesywnego inwestowania w infrastrukturę, co sprawia, że i chińskie firmy są coraz bardziej zainteresowane, szczególnie w wymiarze e-commerce. I sądzę, że to będzie rosło. Tylko nadal ja uważam, że jedyne, na co należy liczyć, to jest pewien organiczny wzrost komercyjnych inwestycji chińskich. Jeżeli te chińskie podmioty państwowe i prywatne będą widziały w tym interes ekonomiczny, żeby w ramach naszego otoczenia biznesowego, regulacji, które są otwarte dla wszystkich inwestorów, inwestować, to one będą to robić. I to jest główny czynnik, który definiuje chińską ekspansję inwestycyjną u nas. Wiele lat prób politycznego przyspieszenia tego spełzło na niczym, nie udało się. Nie udało się przyspieszyć tego procesu za pomocą budowania relacji politycznych. Naprawdę duże inwestycje polityczne były w to poczynione, bardzo głęboki dialog dwustronny, podnoszenie kwestii inwestycji na poziomie centralnym, na poziomie samorządów w Polsce. Nie przyniosło to skokowego przyrostu chińskich inwestycji. To jest żart dość niesmaczny, ale jeśli ktoś by mnie spytał jak zwiększyć chińskie inwestycje w Polsce dziesięciokrotnie w rok - no to można zaoferować sprzedaż Orlenu, PGNiG, KGHMu, portu Gdańsk, portu Gdynia i tak dalej. Tylko pytanie czy to jest nasz cel? Ja uważam, że nie. Także jeśli Chińczycy są w stanie przynieść aktywność gospodarczą albo technologię, na takich zasadach jak rozmawiamy z koreańskimi czy z japońskimi inwestorami, jeśli Chińczycy byliby zdecydowani zainwestować tak jak Koreańczycy, tworząc zupełnie nowy sektor produkcji baterii do samochodów elektrycznych - cały klaster się wytworzył wokół koreańskiej firmy, gdzie polscy poddostawcy

są w stanie się wpinać w łańcuchy dostaw, gdzie mamy kapitał ludzki wytwarzany, powiedziałbym w sektorze technologii przyszłości i przez to generujemy w Polsce swoje zdolności. Bo gdyby tego typu inwestycje Chińczycy rozważali, to można moim zdaniem podjąć dialog na bazie komercyjnej. Taki jak się prowadzi z innymi. Natomiast ja nie widzę sposobów, które by w sposób polityczny pozwoliły na zwiększanie tych inwestycji, w sposób sensowny dla nas, z punktu widzenia naszego interesu. Szczególnie, że już wielokrotnie te próby były podejmowane i okazało się, że one spełzły na niczym. Niezwykle wysoki poziom relacji politycznych, które widzieliśmy w latach 2012-2016/17 - niezależnie od zmian rządów w Polsce nie zachęciły Chińczyków do inwestowania szeroko, nie zachęciły ich do zmiany modelu współpracy gospodarczej, który nam zaproponowali, który niewspółmiernie korzyści przynosił na ich stronę. Ja uważam, że jeżeli znajdziemy dla siebie wzajemnie wspólnie opłacalne metody współpracy, to możemy rozmawiać. Natomiast jak na razie one nie zostały wypracowane. No i patrząc tylko na Azję Wschodnią - relacje z Koreą i z Japonią inwestycyjno-gospodarcze są o rząd wielkości wyższe niż z Chinami. To moja ulubiona statystyka. Wartość zainwestowana przez koreański LG Chem w Kątach Wrocławskich jest wyższa niż wszystkie chińskie inwestycje bezpośrednie w Polsce od 2000 roku. To jest potwornie wielka inwestycja, umówmy się...

Pokazuje skalę...

To pokazuje skalę. Polska jest i będzie istotnym punktem gospodarczym na mapie świata, ważącym bardzo na polityce międzynarodowej, aczkolwiek jeśli nie widzimy tu obopólnie korzystnych pól do współpracy gospodarczej, to moje zdanie jest takie, że nic na siłę.

Czy nie uważa Pan, że to trochę wynika z tego, że Chiny mogą traktować Europę Środkowo-Wschodnią jako strefę wpływów Rosji na przykład?

Za strefę wpływów Rosji uznają ewidentnie Europę Wschodnią, czyli były obszar Związku Radzieckiego, z pominięciem państw bałtyckich - nienależące do Unii państwa Europy Wschodniej - Białoruś, Ukraina, Mołdawia. To są miejsca, gdzie wręcz widoczne jest nieprzekraczanie pewnych granic przez Chińczyków. Zgadzanie się na pewne blokady, które Rosjanie zakładali. To jest oddzielny duży temat, ale przyglądając się Białorusi czy Ukrainie,

ewidentnie interes rosyjski jest brany pod uwagę - nawet na poziomie biznesowym. Sądzę, że jeśli mówimy kategoriami sfer wpływów – coś, z czym się nie zgadzam osobiście, ale uważam, że w tym przypadku jest prawdziwe. To znaczy Chińczycy uważają Europę Środkową jako obszar wpływów niemieckich i z Niemcami podejmowali dialog, dotyczący ustalania ich obecności gospodarczej w naszym regionie. Przyszłość formatu 16 + 1 była dyskutowana z Niemcami. Chińczycy oferowali Niemcom współudział w 16 + 1, oferowali też współudział w 16 + 1 Francuzom i takie rozmowy były prowadzone. To dobrze oddaje moim zdaniem ich sposób myślenia. Te rozmowy były prowadzone niezależnie od regionu i naszych poglądów. Po prostu w rozmowach z Paryżem i Berlinem Chińczycy podnosili te kwestie, oferując pewne rzeczy. I jakbym miał odtwarzać, bo to jest tak czysto odtwarzanie spekulacyjne - te strefy wpływów w myśleniu chińskim zatrzymują się na Bugu, na wschód jest rosyjska, na zachód jest zachodnioeuropejska, niemiecko-francuska strefa wpływów. Takie jest moim zdaniem ich myślenie. Jakkolwiek ja się z tym absolutnie nie zgadzam, to uważam, że w ten sposób oni operują w regionie realnie.

Więc jak Pan ocenia przyszłość formatu 16 + 1?

Na poziomie czysto międzynarodowym dynamika jest niezwykle niekorzystna dla jego dalszego trwania. I wynika to z działań chińskich dzisiaj. Uważam, że wyraźne wsparcie linii politycznej Kremla, udzielone przez Chiny w czasie tej wojny, przyspieszy trwającą rekalkulację wśród elit środkowoeuropejskich co do tego jakiego rodzaju partnerem są Chińczycy. W świetle egzystencjonalnego zagrożenia w dziedzinie bezpieczeństwa dla Europy Środkowej, Wschodniej flanki NATO, Chińczycy postanowili wesprzeć Rosję. Uderzają w NATO, krytykują NATO, prą do podważenia relacji transatlantyckich. Moim zdaniem to jest czynnik, który będzie rzutował bezpośrednio negatywnie na przyszłość tego formatu. Gdyby się okazało, że Chińczycy w jakiś sposób się od Rosji zdystansują i spróbują występować jako realnie neutralny aktor w kontaktach z Europą - to jest dużo dłuższa dyskusja. Jest wiele różnych czynników, które mogą potencjalnie Chińczyków do tego skłonić - wtedy być może ten format jako taki by mógł dalej funkcjonować. Aczkolwiek użyteczność tego formatu dla państw Europy Środkowej i w percepcji państw Europy Środkowej - ona spadała dużo wcześniej niż ta wojna, którą tu widzimy, spadała dużo wcześniej niż ofensywa amerykańska przeciwko temu formatowi. Rozczarowanie, zniecierpliwienie tym formatem rosło w Europie Środkowej już przed 2018 rokiem. Jeśli miałbym się dopatrywać jakiegoś potencjału jego

ożywienia, no to on musiałby się brać sędzę, że po pierwsze z takiej realnej neutralizacji Chin w tej dużej międzynarodowej rywalizacji - w co ja nie wierzę. Ale to jest warunek wstępny, żeby w ogóle ta dyskusja dalej trwała. Po drugie, Chińczycy musieliby realnie zaoferować jakiś model współpracy gospodarczej, dostosowany do naszych oczekiwań i interesów, co oznacza generalnie modyfikację sposobu finansowania rozwoju globalnie. Chińczycy nie wymyślili tego modelu nam zaoferowanego, tylko dla nas to jest model, który stosują w Europie Środkowej, w Afryce, Ameryce Łacińskiej, wszędzie indziej. I musieliby stworzyć duży wyjątek od tego. Więc musieliby wypracować rzeczywiście pewien model, który jest dostosowany do potrzeb naszego regionu. Moim zdaniem to dopiero być może powtórnie wzniciłoby jakieś realne zainteresowanie współpracą gospodarczą z nimi, bo w tym momencie, na poziomie administracji i elit politycznych sędzę, że w Polsce, w Czechach, w Rumunii, w Chorwacji, w państwach bałtyckich jest przekonanie, że tam nie ma ciekawych szans gospodarczych. Po prostu nie ma - z punktu widzenia czysto-rozwojowego. I Chińczycy naprawdę musieliby wymyślić jakiś nowy, skrojony na nasze potrzeby model. Oba te duże warunki są. W przypadku obu tych dużych warunków ja jestem generalnie sceptyczny. I pytanie co z samą platformą się będzie działo, bo ona może sobie wegetować. Nie jest powiedziane, że ona zostanie spektakularnie wysadzona w powietrze jakąś wielką deklaracją regionalną.

Mimo wszystko pełni ważną rolę w zarządzaniu i koordynowaniu wewnątrz-chińskich inicjatyw gospodarczych.

No więc właśnie. Dla Chińczyków - dlatego to wymyślili - taka platforma jest użyteczna, ona funkcjonuje na poziomie poniżej głów państw, na poziomie różnych podmiotów. Ten model Chin kontra poszczególne państwa - on schodzi dużo niżej, poniżej szczebla głów państw, na poziom ministerialny, poziom agencji międzyrządowych i ten dialog się tam toczy. To jest sposób, w jaki chińscy aktorzy wewnętrzni mogą docierać bezpośrednio do Środkowo-Europejskich aktorów wewnętrznych. I to sobie tam jakoś funkcjonuje. To ma jakąś wartość dodaną. I może sobie to w jakiś sposób wegetować na obniżonych rangach, albo polegać na przekładaniu spotkań, obniżeniu częstotliwości spotkań. Sam fakt spotykania się co roku na poziomie głów państw jest ewenementem. Zwykle te chińskie platformy spotykają się co 3 lata na poziomie ministrów spraw zagranicznych. Więc być może to jest dla Chińczyków wyjście, żeby zneutralizować jakoś, wprowadzić w bardziej wegetacyjny, mniej intensywny tryb ten format, bez zabijania go. Sędzę, że państwa Europy Środkowej będą też kalkulować jakie są

zyski i straty z takiego spektakularnego wycofywania się z tego formatu. Przykład Litwy pokazał, że nie jest to proste. I pytanie, czy gra jest warta świeczki, czy być może właśnie obniżenie rangi i skazanie go na wegetację nie jest lepszym rozwiązaniem. Takie naturalne obumieranie. Myślę, że tego typu dyskusje się w Europie Środkowej toczą, więc nie jest przesądzone, że format jako taki zniknie, ale czynniki międzynarodowe i gospodarcze sprawiają, że nie sądzę, żeby on był jakoś przesadnie aktywny w tych najbliższych latach.

Myślę też, że samo wyjście z formatu Litwy nie było aż tak bolesne dla Chin jak założenie placówki Tajwanu w Wilnie.

To też prawda. Najsilniejsze retorsje gospodarcze pojawiły się po założeniu biura tajwańskiego. Aczkolwiek trudno to też tak rozdzielać. Ja się zgadzam, ale sądzę, że ostentacyjność w dystansowaniu się od Chin ma swoją cenę. Pytanie jakie przyniosłoby to zyski w relacjach ze Stanami Zjednoczonymi czy z Niemcami. To jest takie pytanie, które myślę, że krąży teraz w różnych gabinetach w Europie Środkowej. Wiele państw jak Rumunia de facto zdystansowało się już na wszystkich polach. Ale nie prze ona do ostentacji, bo zdecydowała inaczej. To z punktu widzenia przeżycia tego formatu jako takiego jest obiecujące. Ale znów - nie wiem na czym on miałby się opierać. Generalnie te chińskie platformy wielostronne - ich formuła się wyczerpuje nie tylko u nas lecz wszędzie. Chodzi o tę wielką ekspansję kapitałową chińską, nakierowaną na zwiększanie dostępu do surowców globalnie. Po to te wszystkie narzędzia, linie kredytowe i inwestycyjne fundusze były tworzone - przede wszystkim, żeby zdobywać surowce. Tych surowców nie było u nas w regionie, więc to nie zagrało. Ale nawet w państwach afrykańskich czy Ameryki Łacińskiej to się wyczerpuje, bo Chiny już nie będą tak surowcochłonną gospodarką. Nie trzeba tak skokowo zwiększać podaży ropy, kopalin i tak dalej. Więc nawet w Afryce ten format jest na zakręcie. Sami Chińczycy proponują tam nowe modele współpracy. Takie bardziej w stronę modernizacji przemysłowej kontynentu afrykańskiego, bardziej niż współpracy surowcowej. Widzimy pierwsze oznaki, próby przejścia na nowy model. Silnik ekspansji kapitałowej trochę się wyczerpuje, więc Chińczycy globalnie mierzą się z potrzebą redefinicji tego wszystkiego. Tylko pytanie - jaki by znaleźli w sobie pomysł na nasz region, który by i dla nich, i dla nas był korzystny. To jest duże pytanie. Być może takie coś się znajdzie. Świat jest, że tak powiem płynny - wszystko jest – te wszystkie rzeczy, o których tu mówimy. Więc być może za kilka lat sytuacja międzynarodowa będzie zupełnie inna i wtedy może Chińczycy znowu zobaczą okno możliwości, żeby do Europy

Środkowej wkroczyć - tak jak widzieli to okno możliwości w kryzysie 2008 roku i po tym kryzysie strefy euro, który ich popchnął do tego, żeby wejść do tego regionu. Zobaczyli to okno możliwości. Ono się zamknęło. Być może nigdy go nie było, ale być może będzie jeszcze jakiś moment, gdy ta koniunktura wróci. Ale to już jest poza horyzontem.

Bardzo dziękuję Panu za wywiad, za podzielenie się wiedzą i przemyśleniami.

Appendix 5: Interview with dr Agnes Szunomar

Dear Doctor, how do you assess the usefulness of the 16 + 1 format from the Chinese perspective?

From the Chinese perspective, I think that it gives the opportunity for Chinese leadership to meet with Central and Eastern European countries on a regular basis. So for them it is easier to just go there, have a summit and meet all the 16 or 17, depends on what time frame we focus on countries. And of course with those that are more important partners, they can meet even more often, but with some of the smallest countries in the Balkans, for instance, or in the Baltics this is just a good one-time event when they can meet all of them.

So why does China need the 16 + 1 format?

Well, in the early 2000s the Chinese started the “going global” policy. I think that it has been already an important element to have the connections to the more developed countries, including Europe, not just the European Union but Europe in general. And I can imagine that when they thought over what are the potential countries that could be more friendly, that could be more open towards cooperation, they had in mind that's because of the past, because of the communist past of the central Eastern European countries. They may be more important, more friendly and more open towards China. Although these countries were relatively small, and when it comes to the economy or the political impact - probably not as important as for instance Germany or France. So they decided to create or to handle these countries as a bloc, which they usually did before. So they have an institute called The Institute of Russian, Central Asian and East European Studies. So for them, this region belongs to each other and they like to deal with this region as a one entity. Probably because of the plans they had on economic and political or geopolitical aims. I think that they thought that CEE could be a good fit to these plans.

So what are the prospects for further Chinese involvement in 16 + 1 countries?

Nowadays it is difficult to say because it seems that even the 16 countries itself became quite fragmented when it comes to how to deal with China. The majority of the countries seems to be rather opposing closer relationship with China, while there are a few countries that would still insist on having a closer relationship to China. So we have Hungary, we have Serbia, potentially Greece, but that is also added to the initiative in a recently, probably some of the Balkan countries. But the majority seems to be rather opposing these whole initiatives. Mainly because when we just check what has happened in the past, there are not huge developments, especially not as a result of the 16 + 1 initiative. So probably Central Eastern European Countries saw that they could benefit more from this cooperation. But the majority of them realized that there is not too many benefits yet. There are some constraints. There are some issues that echoes mainly those things. The European Union or the US has been talking about security issues. For instance, when it comes to the digital infrastructure building and of course trade deficit, in the case of Poland, it's quite big. So it seems that although they expected to receive benefits, it seems that they are receiving mainly just a negative things, or at least not enough positive outcomes or results compared to the negative ones.

There is also a clear difference between these five countries not belonging to European Union and eleven that belong to European Union.

But even there are differences when it comes to those eleven countries that belong to the European Union. So the perspectives towards closer cooperation have always been very negative, diverse some years, when they opened up to what China offered, but otherwise they never wanted to have too close relationship. The Polish stands, I'm sure that you know that, it has been different from time to time. But right now it is one of the coldest one I would say. When it comes to Hungary it has always been very friendly. So even when it comes to the Visegrád Group the standing points are different.

So what events in international politics would encourage the China to increase economic cooperation with the countries of Central and Eastern Europe?

Probably the weakening of the European Union or another economic crisis, or the current one,

because we are now experiencing an economic crisis, partly as a result of the war on Ukraine. But in this case it's a special case, because it seems that although China is not supporting openly Russia, but still, it seems as if China would be one of the supporters of Russia, which means that even if there is an economic crisis, because of several factors, I don't think that it will give the opportunity for China to have more positions in Central and Eastern Europe, because majority of the Central and Eastern European countries are pretty much opposing now having closer ties with China. Partly because of the supposed agreement between Russia and China on this Ukraine war. So probably this economic crisis, just like the economic crisis that we experienced in 2008, could give an opportunity for the Chinese again, since at that time the central Eastern European countries thought that too much dependence on Western countries may be dangerous, may be risky because lots of countries experienced serious recessions, because of this kind of dependence and the recession in the Western European countries. As a result, many of them opened up towards non-European countries, including China. And probably if an economic crisis, that would come together with the weakening of the developed countries could again open up new doors, new gates to China. But of course a lot depends on how the EU itself and the US handles its relationship with China, since it seems that the majority of the CEE countries try to act in accordance with at least the EU.

Let's focus a bit on internal Chinese perspective. What are the benefits from the perspective of internal Chinese affairs from the 16 + 1 format? How does it help China?

Well, I don't think that it brings too many benefits on the economic side. Because as I've mentioned, these are small countries. I think the trade relations would be almost totally the same without the 16 + 1 initiatives, even investments would be totally the same without this, because China has been investing in this region for quite some time, started even before the 16 + 1 initiative. So I would say that it has mainly political reasons. I mean it's a good strategy from Chinese perspective to have a different type of relationships with European countries, not just with the EU itself, but also with the block that includes EU as well as non-EU European countries. And probably as they always like to inform their public, the Chinese public on how welcome China is in foreign countries, it's always something that looks good on the Chinese newspapers. As leading article saying that European leaders welcomed the Chinese leader and Hungarian Prime Minister Orban appreciates the help of China gave during the Covid pandemic. So these are very nice headlines that are always there on Chinese newspapers, showing the Chinese public how appreciated is China in Europe. From this perspective, for the average

Chinese people it is Europe, no matter if it is Hungary or France. It's a European country where China has very good positions. At least this is suggested by those headlines, so it has some marketing reasons I would say, political marketing reasons, when it comes to Chinese internal aims.

So what actions could Poland, for example, take to increase its economic attractiveness in the eyes of Chinese political elites? Because I know that you have maybe more Hungarian perspective. Maybe you can say something about it.

Well, I have been dealing with not just the Hungarian, but the broader Central and Eastern European region and I don't think that Poland is not attractive enough. I think that Poland is attractive enough, but the current Polish leadership doesn't really want to engage further. So I think that if the Polish Government or Poland in general would like to see more investments into Poland or increased trade relations, I mean receiving more imports from China - that could be possible. But this is not in line with the aims of the of the Polish leadership, because increasing trade relations would usually mean receiving more products from China, which means that the trade deficit is just growing and growing, although it's already huge. And receiving investments could potentially mean investments into digital sectors, which is again something the Polish Government doesn't really like to see. For instance, under the Belt and Road Initiative, which is pretty much in line with the 16 + 1 initiative - sometimes it even seems as if the 16 + 1 would be just one of the subchapters of the Belt and Road initiatives. So if Poland would find out that it would like to have another railway line between one Polish city and for instance a Chinese one, I think that the Chinese would be happy to give a loan or credit to that, because usually this is how these infrastructure projects are carried out. Financed from Chinese state bank loan. So I think that the Chinese would be absolutely open to that, but this is not in the intention of the Polish leadership. But otherwise what is quite attractive nowadays for the Chinese is infrastructure building. They would like to show that they are capable of building good infrastructure - not just in China, not just in Southeast Asia but also in Europe. Of course they would like to have some bigger projects. But in order to have the bigger projects, they would like to have some shorter ones or shorter railway lines or probably planned projects so as they can put those things into their portfolios to show that they are capable of doing things. So if there is an opportunity for them to build infrastructure, they will probably go and do that. And the other thing is digital infrastructure building, that is another thing that is quite attractive

now for the Chinese. Again, because of global positions, they would like to appear on the global market as the most capable country or companies that can build 5G infrastructure. So I think that if Poland would like to have more intense relationship with China, it's infrastructure, digital infrastructure and probably some high-tech opportunity for the Chinese they could invest in. So these are the things that could raise the attention of the Chinese nowadays, but all these things are a topic or topics that are absolutely not in line with the current Polish aims as regards China.

In terms of the 5G infrastructure, you probably mean Huawei in the first place?

Yeah. But there are some other companies capable of developing 5G infrastructure, not just Huawei - ZTE, for instance. But in the central and Eastern European region, when we talk about 5G development, we talk about Huawei - that's for sure. But there is this Digital Silk Road Initiative that is again one of the chapters of the Belt and Road initiatives and officially this Digital Silk Road Initiative is not just about Huawei and about 5G but about lots of other digital fintech type of initiatives, for instance. But it includes 5G development as well. And under that umbrella, of course, Huawei has a very important position as one of the national champion companies of China. But there are some other companies as well that could act in this field. But since Huawei is officially a privately-owned company, I think that the Chinese thought that it is better to step on the market with a privately owned Chinese company rather than with the state owned one.

In terms of railway infrastructure, I need to mention this railway between Budapest and Belgrade. There are some problems with completing it, especially on the Hungarian side.

Yes, it's a very long story. So I think that when the Chinese initiated this together with the Hungarians, probably both sides thought that it is something that could be built relatively fast, because the Chinese are building infrastructure relatively fast anywhere else in the world. But of course here we had some tenders, procurement processes, which the Chinese didn't really count in and the Hungarian thought probably that it is not as essential. But later on it turned out that there need to be an official public procurement process. And then there were some issues with the first tenders. So the first bids were relatively expensive, so they issued another tender. And then of course came COVID, which again postponed the process a bit. Although on the

Serbian section the construction works started relatively early and they already implemented or finalized some of the sections. But as far as I know, the Hungarian side - they just barely started it. So it will take some time to build it, but it seems that it will be built, since the contract is already signed, although it is confidential, so I don't know about any details, because the government decided to make the contract as well as the loan agreement confidential. So we cannot see that at all. But since there are some signed papers, signed documents on that, it will happen sooner or later. If we consider the previous things, I would say rather later than sooner, but it will be there. It will be ready. And it will serve mainly Chinese interests.

I think this railway is also the only investment that happened with the support of this Chinese preferential loan in European Union country.

I wouldn't call it preferential loan. As I've mentioned, it's not an FDI project. It's a construction project and 85% of the whole budget will be from the Chinese loan, Chinese state bank loan. But we don't really know the details of the loan. So there were some rumors about the interest rate which was not preferential at all. So it was a relatively normal interest rate we could get from any other banks or international institutions, not just from the Chinese. So it is not a preferential loan at all. It's relatively expensive and the railway itself building the railway line, the cost of what will be very, very high. Although it's a plain surface, where the railway is going to be built, there are no mountains, no tunnels needed or something. So it seems that it is extremely expensive, yet it is relatively short. Based on the calculations we already saw, some experts said that this is the most expensive railway in the Hungarian history so far, although it is also one of the shortest ones. Basically because this is just a section linking Belgrade and Budapest. This is probably not the first story, because I know about some other railway lines such as the Chengdu-Łódź railway line. But this was another story. This was an already existing railway line, as far as I know, the one that connects Łódź and Chengdu and they just labeled it with the BRI label. Later on there are some other projects, bridges and other projects, but we don't know the details about the loan agreement itself. So I don't know whether it is unique in any sense or whether the loan agreement is quite similar to that, for instance, that the Pupin Bridge in Serbia or the Bar-Boljare highway in Montenegro.

What are the greatest benefits and opportunities from increased cooperation with China from 16 + 1 perspective?

China is a big, growing economy with big multinational enterprises that are important players on the global markets. So of course it is a good opportunity for Central and Eastern European countries, as well as companies to cooperate with them, so I don't think it would be possible to be successful economically without cooperating with Chinese companies. So China is attractive both as a market and as a source of various materials, as well as other various products. And the demand side, as well as on the supply side, it's an important player. So normally I would say that that it can be a win-win situation - as the Chinese often emphasize. But of course there are lots of strings attached. Allowing Chinese companies to have access to European technologies. Whether they can use it for their own purpose. That's one of the concerns of the European Union as well as of the US. So of course it comes with lots of challenges. But still, China is an important partner and I would say that it's an unavoidable player around the world market, which means that if we would like to catch up, then we have to have relations with China.

Summary

Chinese economic diplomacy on the example of the 16 + 1 format is a fresh and still little described topic in the literature. The aim of the work is to familiarize the reader with the goals and priorities of Chinese involvement in Central and Eastern Europe, the Chinese perception of the region and the reasons for the ineffectiveness of the 16 + 1 format. The work has been divided into 4 parts. The first is a theoretical introduction to work, i.e. how China perceives its place in the world and how its economic diplomacy functions from an internal perspective. The second part of the work presents the reasons for establishing the 16 + 1 initiative and the theoretical principles of its functioning. The third chapter attempts to measure the political and economic importance of individual countries in Central and Eastern Europe for China, and presents key Chinese investments in this region and the importance of EU regulations for the Chinese model of financing infrastructure investments. The causes and consequences of Lithuania leaving the 16 + 1 format are also explained here. The last chapter discusses interviews with recognized experts on Chinese politics from CEE, which were conducted for the purposes of this work.

**STATEMENT OF AUTHOR OF THE MASTER'S DIPLOMA
THESIS**

titled Chinese Economic Diplomacy on the example of the 16 + 1 format

written by: Michał Nowicki **Student number** 109606

supervised by prof. dr hab. Krzysztof Kozłowski

Aware of the legal liability, I hereby declare this diploma thesis to have been written by myself independently and not to include any unlawfully acquired content.

I also state that the submitted diploma thesis has never been subject to any procedures aimed at obtaining a professional title at any university.

Additionally, I confirm that this version of the diploma thesis is identical with the attached electronic version.

14.06.2022

.....
(date)

Michał Nowicki

.....
(author's signature)